

Milosevic -

Wladimir 70V

01 01 2003

No. 3884

HET HOF VAN DISCIPLINE

heeft de volgende beslissing gegeven naar aanleiding van het hoger beroep van de heer S. Milosevic, verblijvende te Scheveningen, gemeente 's-Gravenhage, verder te noemen klager, en van het hoger beroep van mr M. Wladimiroff, verder te noemen verweerder.

Bij beslissing van 23 juni 2003 heeft de Raad van Discipline in het ressort 's-Gravenhage van een klacht van klager tegen verweerder onderdeel B gegrond verklaard voor zover betrekking hebbende op de uitlatingen in de Haagsche Courant. De Raad heeft terzake aan verweerder de maatregel van berisping opgelegd. De Raad heeft de klacht voor het overige ongegrond verklaard.

Afschrift van deze beslissing is aan partijen toegezonden op 25 juni 2003.

De memorie waarbij klager van deze beslissing in hoger beroep is gekomen, is op 22 juli 2003 door de griffie van het Hof ontvangen.

De memorie waarbij verweerder van deze beslissing in hoger beroep is gekomen, is op 24 juli 2003 door de griffie van het Hof ontvangen.

Het Hof heeft de zaak behandeld op zijn openbare zitting van 12 januari 2004, alwaar zijn verschenen mr N.M.P. Steijnen, gemachtigde van klager, en verweerder.

Het Hof heeft bij zijn beslissing acht geslagen op het verhandelde ter zitting alsmede op de stukken die op de zaak betrekking hebben.

Het hoger beroep van klager strekt tot vernietiging van de beslissing van de Raad voor zover klachtonderdeel A ongegrond is verklaard en gegrondverklaring van de klacht ook in zoverre.

Het hoger beroep van verweerder strekt tot vernietiging van de beslissing van de Raad voor zover de gegrondverklaring van klachtonderdeel B heeft geleid tot de oplegging van de maatregel van berisping en tot oplegging van een lichtere maatregel.

Naar aanleiding van het hoger beroep overweegt het Hof als volgt.

1.1 De Raad heeft de klacht als volgt omschreven:

A. Verweerder had in zijn hoedanigheid van amicus curiae niet als zodanig mogen optreden.

Klager acht het ongeoorloofd dat een Nederlandse advocaat iemand, tegen diens uitdrukkelijk wil, handelingen opdringt die een prerogatief van de verdediging vormen.

Klager acht het ongeoorloofd dat verweerder, tegen zijn uitdrukkelijke wil, in zijn zaak verdedigingstaken heeft uitgeoefend die klager uitdrukkelijk als zijn eigen exclusieve domein beschouwt.

B. Verweerder heeft zich in perspublicaties uitgelaten op een wijze, die schadelijk geacht kan worden voor klager:

- Publicatie in Trouw van 9 januari 2002, waarin verweerder over de zaak M. omtrent zijn benoeming tot amicus curiae wordt bevraagd en waarin hij als volgt wordt geciteerd:

“het is als het ware de ultieme uitdaging, zo iets als: Wie staat Hitler bij? Dat is toch een beetje hoe het door de buitenwereld wordt gezien.”

Klager acht deze vergelijking met Hitler smadelijk en schadelijk voor hem.

- Publicatie in de Haagsche Courant van 12 september 2002, waarin verweerder eveneens over de zaak M. wordt bevraagd en waarin hij onder meer als volgt wordt geciteerd:

“Als zijn proces alleen over Kosovo zou gaan en je nu de balans zou opmaken, zou M. zeker veroordeeld worden. Er is duidelijk een link gelegd tussen leger en politie, de slachtpartijen in Kosovo en M.”

en

“Het tweede deel van het proces, waarin de misdaden in Bosnië en Kroatië centraal staan, zal gemakkelijker zijn voor de aanklagers”.
meent W. (Raad: verweerder) *“Zij hebben meer tijd gehad voor de voorbereiding en kennen de problematiek beter. Het moet geen probleem zijn het bewijs tegen M. helemaal rond te breien.”*

- 1.2 Het Hof gaat uit van voormelde klachtschrijving nu daartegen geen grief is gericht.
2. Het Hof gaat uit van de feiten die de Raad in zijn beslissing heeft vermeld nu daartegen geen grief is gericht. Waar nodig zal het Hof in het navolgende nog refereren aan verdere feiten die uit het dossier blijken.
3. Tegen de beslissing van de Raad op klachtonderdeel A voert klager de volgende grieven aan, samengevat en zakelijk weergegeven:
 - Ten onrechte heeft de Raad een onderscheid aangebracht tussen “objectieve” verdedigingsbelangen en “subjectieve” verdedigingsbelangen, in de zin dat verweerder het tribunaal alleen diende te adviseren ten aanzien van die “objectieve” verdedigingsbelangen;
 - Verweerder heeft verdedigingstaken uitgeoefend, zeer tegen het uitdrukkelijk verzet van klager in. Verweerder heeft met die daadwerkelijke uitoefening van verdedigingstaken klager ten zeerste geschaad in diens verdediging en zijn processtrategie.

4. Tegen de beslissing van de Raad op klachtonderdeel B voert verweerder als grief aan, samengevat en zakelijk weergegeven:

Verweerder is het eens met het oordeel van de Raad dat hetgeen gepubliceerd is, ongepast en onbetamelijk is, maar hij heeft moeite met de opgelegde maatregel, nu de kranten, die hem hebben geciteerd, hem niet de mogelijkheid hebben gegeven zijn uitspraken goed te keuren of te corrigeren dan wel de publicaties te beletten. Door die gang van zaken is hij, anders dan de Raad heeft geoordeeld, niet volledig verantwoordelijk voor de inhoud van de publicaties.

- 5.1 Omtrent de grieven van klager overweegt het Hof als volgt.
- 5.2 Het Joegoslavië-tribunaal (verder: "het tribunaal") benoemde een drietal amici curiae, onder wie verweerder, op basis van met name de overwegingen dat klager geen advocaat had benoemd om hem in zijn verdediging voor het tribunaal bij te staan en dat klager schriftelijk aan het tribunaal had laten weten dat hij niet voornemens was om een advocaat aan te stellen om hem voor het tribunaal te vertegenwoordigen. De benoeming van de amici curiae had, aldus de benoemingsbesluiten van het tribunaal, tot doel een eerlijke procesgang zoveel mogelijk te verzekeren, met volledig respect voor de rechten van de beklaagde, klager.
- 5.3 De benoeming van verweerder tot amicus curiae liet volledig onverlet de rechten van klager om zichzelf door eigen gekozen raadsliden voor het tribunaal te laten bijstaan, of om zijn eigen verdediging voor het tribunaal te voeren.
- 5.4 Blijkens de benoemingsbesluiten van het tribunaal had de benoeming van verweerder tot amicus curiae expliciet niet tot doel "to represent the accused", maar "to assist in the proper determination of the case".
- 5.5 De benoeming van verweerder tot amicus curiae had derhalve niet tot uitgangspunt of gevolg dat verweerder moest optreden als advocaat van klager.

- 5.6 In het licht van het voorgaande heeft de Raad terecht als uitgangspunt genomen dat verweerder, optredende in zijn hoedanigheid van amicus curiae, niet in de hoedanigheid van advocaat handelde en dat daarmee zijn optreden als amicus curiae in beginsel niet tot het terrein behoort waarover zich de tuchtrechtelijke controle uitstrekt, tenzij hij zich in die functie zodanig zou hebben misdragen dat hij daardoor het vertrouwen in de advocatuur heeft beschadigd.
- 5.7 Het Hof begrijpt de stellingname van klager aldus dat hij enerzijds weliswaar de benoeming van verweerder tot amicus curiae niet ter discussie wil stellen, maar anderzijds de feitelijke invulling daarvan wel. Voorzover klager daarmee bedoelt te betogen dat elk optreden van een amicus curiae bij het tribunaal onjuist is voorzover dat optreden enig raakvlak vertoont met de gebruikelijke verdedigingstaken, bijvoorbeeld het geven van een advies aan het tribunaal omtrent de rechtmatigheid van het tribunaal, acht het Hof dat betoog op grond van het voorgaande onjuist.
- 5.8 Voorzover klager betoogt dat weliswaar niet elk handelen van verweerder als amicus curiae als onjuist of als onzorgvuldig jegens klager is aan te merken, maar afzonderlijke onderdelen van diens optreden wel, heeft klager nagelaten om dergelijke onderdelen concreet te benoemen of te onderbouwen waarom het optreden van verweerder onjuist zou zijn. Dit geldt met name voor de door klager genoemde maar door verweerder gemotiveerd betwiste gang van zaken met betrekking tot de zogenaamde "preliminary motion" over de (on-)rechtmatigheid van het tribunaal.
- 5.9 De beslissing van de Raad inzake klachtonderdeel A dient op grond van voorgaande overwegingen bekrachtigd te worden.
- 6.1 Terzake van de grief van verweerder inzake klachtonderdeel B overweegt het Hof als volgt.
- 6.2 Verweerder heeft redenen gezien om tijdens zijn taakuitoefening als amicus curiae van het tribunaal tegenover de pers uitlatingen te doen omtrent (onder andere) het inmiddels bekende bewijsmateriaal jegens klager met beoordeling van dat materiaal.

Ook in het geval dat verweerder daarbij gedeeltelijk of geheel onjuist geciteerd werd, zoals hij stelt, bleef in de door hemzelf gegeven uitleg van wat hij wèl gezegd heeft nadrukkelijk het element aanwezig van een tussentijdse voor klager negatieve beoordeling zijnerzijds van het op dat moment in het proces tegen klager aangevoerde bewijsmateriaal.

- 6.3 Hoewel verweerder niet als advocaat van klager optrad, vloeide uit zijn benoeming als amicus curiae bij het tribunaal voort, gericht als die benoeming was op de advisering omtrent aspecten van de verdediging van klager, dat verweerder bij zijn optreden als amicus curiae nadrukkelijk rekening diende te houden met de belangen van klager.
- 6.4 Met de uitlatingen van verweerder tegenover de pers werd geen enkel aantoonbaar belang van klager gediend, noch enig ander objectief belang dat verweerder in zijn hoedanigheid van amicus curiae had te dienen. Van de mededelingen van verweerder kon, integendeel, een schadelijk effect op de positie van klager uitgaan. De uitlatingen van verweerder wekten bovendien de schijn van bevooroordeeldheid van verweerder ten opzichte van klager, zoals het tribunaal tot uiting bracht in zijn beslissing van 10 oktober 2002 tot beëindiging van de benoeming van verweerder tot amicus curiae.
- 6.5 Het Hof beschouwt het bewuste optreden van verweerder naar de pers in de gegeven omstandigheden als een zodanig elementair onjuiste handelwijze dat het Hof geen reden ziet om de door de Raad opgelegde maatregel te wijzigen.

Het Hof van Discipline, op vorenstaande gronden beslissende:

bekrachtigt de beslissing van de Raad van Discipline in het ressort 's-Gravenhage van 23 juni 2003.

Aldus gewezen door mr J.H.C. Zwitser-Schouten, voorzitter, mrs A. Beker, P. Heidinga, P.T Gründemann en P.J. Baauw, leden, in tegenwoordigheid van mr A.A.H. Zegers, plv. griffier,

en in het openbaar uitgesproken op 12 maart 2004 door mr G.G. van Erp Taalman Kip-Nieuwenkamp, voorzitter, in tegenwoordigheid van mr I.F. Schouwink, griffier.

griffier

voorzitter

De beslissing is verzonden op 12 maart 2004

Advocatenkantoor Steijnen & Olof
Couwenhoven 52-05
3703 ER Zeist
tel. 030-6956867
fax 030-6957830
e-mail: sagitar@hetnet.nl

Hof van Discipline
Postbus 85005
3508 AA Utrecht

29 juli 2003

Nadere memorie, tevens memorie van antwoord
in incidenteel appèl

van

Mr. S. Milosevic, verblijvende te Scheveningen, UN Detention
Unit, gemachtigde mr. N.M.P. Steijnen, advocaat te Zeist,

tegen

de uitspraak van de Raad van Discipline
in het ressort Den Haag
van 23 juni 2003 in de zaak van mr. S. Milosevic
v. mr. M. Wladimiroff

Terzake van memorie van antwoord in incidenteel appèl

1. Wladimiroff stelt hierin:

- a) "In het midden kan blijven of hetgeen is afgedrukt een
correcte weergave is van hetgeen ik heb gezegd",

en:

- b) "Wel heb ik er moeite dat de Raad van oordeel is dat
ik volledig verantwoordelijk ben voor de gepubli-
ceerde uitspraken, ook al heb ik, doordat nagelaten
is mij de te publiceren tekst ter goedkeuring voor
te leggen, helaas niet de mogelijkheid gehad publi-
catie van hetgeen ongepast en onbetamelijk was, te
beletten."

Als in het midden wordt gelaten, zoals Wladimiroff ex-
pressis verbis doet, of hetgeen in het artikel wordt
gesteld een correcte weergave vormt van wat Wladimiroff
gezegd heeft, dan dient verder van die juistheid te

worden uitgegaan.

Alsdan moet ook worden aangenomen dat bij Wladimiroff nimmer ook de intentie heeft bestaan om "publicatie van hetgeen ongepast en onbetamelijk was te beletten".

Aangenomen moet dan immers worden dat de opinie, zoals door hem verwoord, in het artikel correct is weergegeven.

2. Dat de inhoud van het artikel - waarvan de juistheid volgens Wladimiroff dus uitdrukkelijk in het midden kan blijven, zodat hiervan in rechte moet worden uitgegaan - "ongepast en onbetamelijk" zou zijn, is bij dit alles overigens kennelijk pas tot Wladimiroff doorgedrongen - als dit al het geval is - nadat hij als gevolg hiervan zijn baan als amicus curiae had verloren.
3. Er is, gelet op een en ander, dan ook geen enkele reden om Wladimiroff niet volledig verantwoordelijk te houden voor gepubliceerde uitspraken. Wladimiroff geeft hiermee immers ook zelf reeds aan dat het heel wel mogelijk is dat hetgeen is gepubliceerd precies datgene is wat hij gezegd heeft.
4. Als Wladimiroff werkelijk niet zou hebben gezegd wat als zodanig is gepubliceerd, dan had verwacht mogen worden dat hij dat kenbaar zou hebben gemaakt bij de redactie, juist ook vanwege het karakter daarvan dat hij, in nota bene zijn eigen woorden, als 'ongepast en onbetamelijk' onderkent.
Dat is klaarblijkelijk niet gebeurd.
5. Maar zeker had dan ook verwacht mogen worden dat hij, althans dan toch in elk geval tenminste in de onderhavige procedure, uitdrukkelijk en onomwonden het standpunt zou hebben ingenomen dat hij een en ander niet gezegd zou hebben. In plaats van ook thans nog de waarheid daarvan uitdrukkelijk in het midden te laten.
6. Uit elk van de punten 1 t/m 5 afzonderlijk, zowel als uit al deze punten gezamenlijk, valt niet anders af te leiden dan dat voor Wladimiroff's suggestie dat hij, wat hij nu zelf ook uitdrukkelijk als 'ongepast en onbetamelijk' signaleert en kwalificeert, niet gezegd zou hebben, elke grond ontbreekt.
7. Er is dus, althans in hetgeen aldus door Wladimiroff wordt aangevoerd, geen enkele reden gelegen om over te gaan tot verlichting van de door de Raad opgelegde maatregel.
8. Ook in 'de beslissing tot beëindiging van [de] aanstelling als amicus curiae' is geen enkele grond gelegen om voor welke mitigering dan ook.
Het feit dat Wladimiroff als amicus curiae werd ontslagen bevat geen enkel sanctie-element, maar vormde louter de enige logisch denkbare reactie op diens optreden.

9. Bovendien tracht Wladimiroff, door zijn ontslag aan te roepen als grond voor clementie, ten onrechte impliciet te tornen aan 's-Raads uitdrukkelijke constatering dat aan het tuchtrecht uitdrukkelijk een "zelfstandig karakter" toekomt en een "zelfstandig toetsingskader" vormt. Maar dit tornen gebeurt dan in casu wel verhuuld en niet expliciet.

10. De suggestie die Wladimiroff, ook nu weer in zijn incidentele beroep doet, is: ik ben het onschuldige slachtoffer van onjuiste behandeling door de pers. In het licht van de vaststelling door de Raad, luidende:

"Niet is komen vast te staan dat verweerder deze uitspraken, althans naar de strekking, niet heeft gedaan",

is dit een volkomen inadequaat verweer ! Letterlijk niets wordt door Wladimiroff bijgebracht om 's-Raads oordeel op dit punt te weerleggen, of zelfs maar te bestrijden.

11. Dat Wladimiroff niet vies was van uitspraken als gedaan in de Haagsche Courant van 12 september 2002, blijkt ook nog eens uit het feit dat hij zich met het doen van dergelijke voor Mr. Milosevic zeer schadelijke uitspraken uitspraken niet beperkte tot het Nederlandse taalgebied, maar ook hiervoor een spreekbuis vond in het buitenland.

12. In exact dezelfde periode als waarin hij zijn voor Mr. Milosevic zeer schadelijke uitlatingen deed in de Haagsche Courant, verscheen ook een interview met Wladimiroff in het Bulgaarse opinieblad Kultura, en wel in de editie van 13 september 2002.

13. Hierin antwoordde Wladimiroff, op de vraag - vertaald in het Engels -:

"Is there any possibility for Milosevic to be acquitted ?,

letterlijk:

"Theoretically yes, practically no. If you have gone hunting and are in pursuit of game with an automatic rifle, the chances of making a hit are greater. Milosevic has been indicted for what happened in a number of places in Kosovo, Bosnia and Croatia. Even if he is acquitted on half of the counts, he will be convicted for the other counts."

(productie 1)

14. Aan dit artikel is ook in Nederland nadere ruchtbaarheid gegeven. Dit gebeurde onder meer in het radioprogramma Argos. Het, nu zo langzamerhand wel te voorspellen, commentaar

van Wladimiroff luidde: "Ik ben verkeerd geciteerd."

15. Dit zijn twee artikelen, onafhankelijk van elkaar verschenen in twee verschillende taalgebieden in hetzelfde tijdsbestek, waarin Wladimiroff voor Mr. Milosevic uiterst schadelijke uitlatingen doet, waarop het International Committee for the Defence of Slobodan Milosevic (ICDSM) de hand heeft weten te leggen.

Natuurlijk is daarmee geenszins gezegd dat Wladimiroff, in zijn kennelijk zucht om Milosevic grotelijks afbreuk te doen, niet in nog meer media, in nog meer taalgebieden, soortgelijke uitlatingen heeft gedaan, die voor het ICDSM onontdekt zijn gebleven.

16. Volkskrant-columnist Jan Mulder legde al eerder een verband tussen de publiekelijk voortdurend geventileerde gretigheid van Wladimiroff om in het proces-Milosevic een rol te kunnen spelen, de totale afwijzing die hij daaromtrent van de kant van Mr. Milosevic mocht ondervinden en de rancune die dat bij Wladimiroff wekte.

Reeds bij initieel klachtschrijven van 19 september 2002, gericht aan de Deken, werd overgelegd de column van Jan Mulder van 8 september 2001, waarin deze het volgende observeerde:

"Wladimiroff is benoemd tot vriend van het hof. Zijn wij allemaal vriend van het hof ? Ik ook ? Vrienden van het hof klinkt als een soort beleggingsclubje in Doetinchem. Foute boel. Ik hoor stemmen op de golfbaan. 'Hoeveel commissariaten heb jij ? Wat ? Nee joh, ik heb iets beters, ik ben sinds kort vriend van enkele hoven.'

(..)

Wladimiroff kreeg het lang verbeide telefoontje. Hij had de afgelopen maanden in alle radio- en televisieuitzendingen laten lekken dat hij de zaak 'interessant' vond. De titel kan eindelijk op zijn visitekaartje."

(onderlijning NS).

17. En op 24 september 2002 schrijft Jan Mulder in zijn column:

"In de aanloop naar het proces tegen Milosevic verscheen strafpleiter de heer Wladimiroff enkele malen in rubrieken op de televisie om te solliciteren naar de verdediging van Milosevic. Prachtige uitzendingen. Soebatten op niveau."

(...)

Wladimiroff nam de loze functie aan en vertelt in de hoedanigheid van vriend van het hof nu aan iedereen die het horen wil dat Milosevic halverwege de zaak al gestraft kan worden, zoveel bewijzen liggen er op tafel.

Ditmaal had hij zich laten interviewen door de Haagse Courant. Kun je je als vriend van het hof tij-

dens het proces beter niet laten interviewen, omdat de zaak nog onder de rechter is ? En waarom zou je ? De behoefte was te groot. Het radioprogramma Argos onthulde vrijdag een artikel in een Bulgaars blad waarin Wladimiroff ook beweert dat Milosevic niet kan worden vrijgesproken. Het schijnt dat verdachte op veel plekken kwetsbaar is. Het hof kan 'm raken waar het wil. De advocaat maakt daarbij gebruik van een vergelijking met de jacht op wild met een automatisch wapen: 'Dan is de trefkans groter'. Hij sprak het uit, spoedde zich naar het Tribunaal, deed een bevel voor en was weer vriend van Milosevic." (onderlijning NS - productie 2)

18. Mr. Milosevic vermeerdert zijn klacht uitdrukkelijk met ook de onderhavige hier geciteerde publicatie in het Bulgaarse blad Kultura.
19. Hieruit blijkt immers dat de reeds eerder gewraakte uitlatingen van Wladimiroff, gedaan in de Haagsche Courant, niet zomaar een toevallig en incidenteel karakter droegen. Maar onderdeel vormden van een bewuste en weloverwogen campagne zijnerzijds tegen Mr. Milosevic.
20. Het artikel in Trouw van 9 januari 2002, waarin Wladimiroff de smadelijke en schadelijke uitlating doet, luidende: "Het is als het ware de ultieme uitdaging, zo iets als: wie staat Hitler bij ? Dat is toch een beetje hoe het door de buitenwereld wordt gezien", reflecteert zowel de grenzeloze gretigheid van Wladimiroff om in de zaak-Milosevic een rol te kunnen spelen, als diens vileine wraakzucht om Milosevic, die hem nimmer een blik, laat staan een woord waardig heeft gekeurd, vanuit zijn positie als amicus curiae diens totale afwijzing van zijn persoon en zijn ambities in te peperen. De vergelijking die hij hier met 'Hitler' trekt, moet uitdrukkelijk in dit licht worden gezien.
21. Overweging 7.7 van het oordeel van de Raad slaat dan ook de plank met betrekking tot deze vergelijking met Hitler mis, door te overwegen als volgt:

"Gelet op de tekst en de context van het citaat en hetgeen tijdens de behandeling naar voren gekomen is, is de Raad van oordeel dat verweerder in het betreffende artikel kennelijk doelt op de publieke beeldvorming die er rondom klager hangt en de rol van een advocaat bij het verdedigen van oorlogsmisdadigers en dat het niet verweerder zelf is die een verband legt tussen klager en Hitler."

Immers:

1. Door Mr. Milosevic is er uitdrukkelijk op gewezen dat juist dit soort uitlatingen door personen als Wladimiroff, die ervaren worden als 'opinion leaders', er de

oorzaak van zijn dat de publieke opinie dit soort vergelijkingen gaat maken.

Het verband ligt hier dus precies andersom als door Wladimiroff en de Raad wordt gesteld: wat Wladimiroff hier aangeeft in zijn vergelijking met Hitler vormt geen afspiegeling van wat de publieke opinie vindt, maar de publieke opinie is nu juist, op dit punt, een afspiegeling van wat figuren als Wladimiroff als voorstelling geven.

2. Het mag gerust een enormiteit van de Raad genoemd worden dat de Raad, sprekend over de beeldvorming die Wladimiroff met zijn vergelijking van Mr. Milosevic met Hitler oproept, nota bene rept van:

"de publieke beeldvorming die er rondom klager hangt en de rol van een advocaat bij het verdedigen van oorlogsmisdadigers".

Dusdoende een duidelijke koppeling leggende tussen klager, d.w.z. Mr. Milosevic, en 'oorlogsmisdadigers'.

Met andere woorden: ook de Raad laat zien dat hij, gelijk Wladimiroff, Mr. Milosevic al beschouwt als een oorlogsmisdadiger.

Ongehoord, ontoelaatbaar, en onbegrijpelijkerwijs!
De Raad diskwalificeert zich daarmee totaal en onvoorwaardelijk.

Terzake van nadere memorie in appèl

1. In dit kader wordt in het geding gebracht het artikel dat Mr. Milosevic' gemachtigde op 1 november 2002 publiceerde in het Advocatenblad onder de titel: "Joegoslavië tribunaal - Kanttekeningen bij de Amici Curiae", waarbij met name wordt gewezen op :

a. De omschrijving die Wladimiroff zelf in het Advocatenblad van 21 september 2001 gaf van zijn functie als amicus curiae:

"Mij leek dat zo iemand ook in het geval van Milosevic de verdediging op zich zou kunnen nemen, maar dan zonder dat Milosevic de cliënt is. Onafhankelijk van de verdachte geven we het perspectief van de verdediging." (p. 621)

b. Mijn commentaar hierop in het onderhavige artikel namens cliënt:

"Hoe een verdediging kan bestaan zonder cliënt is een diep raadsel. En van eenzelfde onzinnigheid is dat er zoiets zou zijn als een 'objectief perspectief

tief van de verdediging' dat 'onafhankelijk van de verdachte' zou kunnen bestaan. Want wie anders dan Wladimiroff en zijn mede-amici maken uit wat dat 'objectieve perspectief van de verdediging' is? En daarmee blijkt dat 'objectief' verdedigingsperspectief zo subjectief als maar zijn kan, en bovendien is het 'onafhankelijk van de verdachte', dat wil zeggen geheel los van wat de verdachte daarvan vindt."

(productie 3)

2. In datzelfde artikel wordt aangegeven wat de werkelijke reden voor het tribunaal vormde om 'amici curiae' aan te stellen. Namelijk de behoefte van het 'tribunaal' om zich een air te verschaffen van wezenlijke bekommernis omtrent een 'fair trial' voor mr. Milosevic.
3. Zoals door het International Committee for the Defence of Slobodan Milosevic (ICDSM) in een publiek commentaar op deze manoeuvre van het 'tribunaal' werd uitgewezen:

"The so-called tribunal want to create the impression in public that Milosevic has lawyers and that they can defend him in a just and the best possible way."

en:

"This is clearly an attempt by the 'ICTY' to present the trial against him as fair. His refusal to participate in this show makes the whole procedure impaired and they are seeking ways to make up for this, to secure the defence side."

En de Canadese advocate Tiphaine Dickson, lid van het ICDSM, gaf in een commentaar aan:

"The amici's function, although it will occasionally appear to "challenge" the tribunal, is designed to attain the opposite goal: to legitimize the ICTY as a paragon of fairness, and this despite the clear violation internationally recognized fundamental human rights, in particular a defendant's right to choose to represent himself."

4. Dit optreden was immers hoognodig om te camoufleren wat er inmiddels achter de schermen had plaatsgevonden. Namelijk dat de werkelijke juridische raadgevers van Mr. Milosevic, die hem juridisch terzijde stonden op zijn eigen termen - en wel op basis van het uitgangspunt dat het 'tribunaal' onrechtmatig is - eerder successievelijk door de 'tribunaal'-administratie deur uitgewerkt waren. Zoals beschreven in productie 3.
5. Daarmee kwam rechtstreeks in het geding het basisrecht - tevens absolute voorwaarde voor een fair trial - 'to have adequate facilities for the preparation of his defence'

(art. 6 EVRM, art. 14 IVBPR en art. 21 tribunaal-statuu), een recht waarvan mr. Milosevic, toen hij besloot zichzelf te verdedigen, nimmer afstand had gedaan en waarvan ook allerm minst kan worden aangenomen dat hij daarvan afstand zou kunnen hebben doen.

6. Door de werkelijke juridische raadgevers van Mr. Milosevic, verenigd in de legal section van het ICDSM, stuk voor stuk, geleidelijk elke toegang tot Mr. Milosevic te ontzeggen, werd diens fundamentele recht 'to have adequate facilities for the preparation of his defence' tot een dode letter gemaakt.
7. Aldus werd dan uiteraard tegelijkertijd een dodelijke slag toegebracht aan het principe van fair trial. Zoals gezegd was het uitsluitend om dit afwurg en van het recht op fair trial voor het grote publiek te camoufleren, dat het 'tribunaal' het voorstel van Wladimiroff om 'amici curiae' te belasten met een zogenaamd toezicht op een 'fair trial' met beide handen aangreep.
8. Ten diepste wordt daarmee voorbij gegaan aan het feit dat er, na de systematische uitbanning van de door Mr. Milosevic zelf aangezochte juridische adviseurs, niets meer te 'fair trial'-en overbleef !
9. Totaal afgesneden van juridisch advies en van iedere juridische communicatie over zijn zaak met door hemzelf aangezochte deskundigen, heeft Mr. Milosevic niettemin gedurende de eerste fase van het 'proces', waarin de aanklager zijn zaak naar voren bracht, op onnavolgbare wijze op de 'prosecutor' de overhand gehouden. Dit louter met behulp van de praktische hulpverlening van de organisatie Sloboda in Belgrado.
10. Voor de zaak van de 'prosecutor' betekent dit, als perspectief, niet veel goeds, nu aan het eind van dit lopende jaar Mr. Milosevic, ruim twee jaar lang, aan de beurt zal komen om zijn zaak te brengen.
11. Het was daarom dan ook te verwachten dat het 'tribunaal' uit zou zien naar een gelegenheid om Mr. Milosevic, met het oog op de komende fase in het 'proces' waarin het zijn beurt wordt om de zaak te brengen, van zijn praktisch helpende achterban in Belgrado te isoleren. Op dezelfde manier als, aan het begin van het proces, Mr. Milosevic door het 'tribunaal' werd geïsoleerd van zijn juridische helpers.
12. Eind augustus 2003 werd daarvoor door de 'tribunaal'-administratie een aanleiding gevonden. Onder het mom dat het verbod om uitlatingen van Mr. Milosevic naar de media te communiceren was geschonden, werden alle denkbare organisaties in Belgrado, die Mr. Milosevic in de komende fase van het proces zouden kunnen bijstaan, in de ban gedaan en werd hen de toegang tot Mr. Milosevic voortaan

ontzegd.

13. Zo zijn dus de manieren van dit 'tribunaal'. Het aanwijzen van de 'amici curiae' dient geen ander doel dan dergelijke manoeuvres te camoufleren.
14. Overigens meent het 'tribunaal' een dergelijke camouflage, brutalerwijs, slechts zo lang te hoeven ophouden als nodig is om de publieke opinie afdoende in slaap te doen sukkelen.
Inmiddels is de 'amicus curiae' van Joegoslavische komaf. Branislav Tapuskovic, stilzwijgend afgevoerd (hij waagde het nog wel eens echt voor Mr. Milosevic op te proberen te komen, en dat was natuurlijk niet de bedoeling!), zodat er inmiddels nog één 'amicus curiae' in functie is, namelijk de Engelsman Kay.
Kay is, evenals Wladimiroff, een echte 'hardliner', volledig 'at service' van het 'tribunaal'.
15. Maar het 'tribunaal' beoogde met de aanstelling van de 'amici curiae' niet alleen de uitbanning van Mr. Milosevic' zelf gekozen juridische adviseurs te camoufleren, en daarmee de liquidatie van het principe van 'fair play' te verhullen, maar ook, tezelfdertijd, de proces-strategie van Mr. Milosevic te splijten.
Aldus beoogde het 'tribunaal' met de aanstelling van de 'amici curiae' een ongeëvenaarde dubbelslag te slaan.
16. Zich daarmee naar de publieke opinie toe het air van bekommernis met een 'fair trial' voor Mr. Milosevic aanmetend, beoogt het het 'tribunaal' dusdoende tegelijkertijd de proces-strategie van mr. Milosevic, gebaseerd op niet-aanvaarding van de legitimiteit van het tribunaal, te breken met behulp van de aanstelling als 'amici curiae' van een aantal personen, die onvoorwaardelijk de rechtmatigheid van het 'tribunaal' erkennen.
17. De niet-erkenning, door Mr. Milosevic, van de rechtmatigheid van het 'tribunaal', is diens allesoverheersende proces-strategie.
Mr. Milosevic gaat daarin zelfs zo ver dat hij ook weigert een beroep te doen op de 'tribunaal'-administratie voor welke vorm van medische hulp dan ook terzake van zijn gezondheidsklachten, die, zoals bekend, zeer ernstig van aard zijn.
18. Even belangrijk als voor Mr. Milosevic het voortdurend voorop stellen van de illegitimiteit van het 'tribunaal' is als kernpunt van zijn proces-strategie, is voor het 'tribunaal' het systematisch benadrukken van de eigen veronderstelde legitimiteit.
19. Het 'tribunaal' doet dit in casu door als zogenaamde 'verdedigers van een 'fair trial' personen naar voren te schuiven, die absoluut loyaal zijn aan het 'tribunaal', en diens rechtmatigheid en autoriteit onvoorwaardelijk

tot uitgangspunt nemen bij hun zgn. 'verdediging' van de procesbelangen van Mr. Milosevic. Aldus de niet-erkenning door Mr. Milosevic van de legitimiteit en autoriteit van 'tribunaal' zoveel mogelijk pogende te neutraliseren.

20. In dit kader wordt in het geding gebracht een brief van advocaat mr. G. Spong, die wat dit kernpunt aangaat schrijft:

"Volgens de Nederlandse- als de Europese gedragsregels voor de advocaat is het belang van cliënt bepalend voor de wijze waarop de advocaat zijn zaken dient te behandelen. Met deze gedragsregel en met het zo-even genoemde verbod om tegen het belang van de cliënt in te gaan begint de schoen te wringen. Want wie bepaalt wat in het belang van de verdachte is: de verdachte zelf of zijn advocaat."

En:

"Als de grondslag van de taak van de advocaat gezocht moet worden in de bescherming van de individuele vrijheid van de verdachte, dan is de bepaling van de strategie aan de verdachte cliënt. Dit uitgangspunt brengt mee dat wanneer die cliënt, in casu Milosevic, uitsluitend een politieke verdediging wenst en met nadruk geen bijstand van de "amici curiae" wenst, omdat die in zijn verdedigingsstrategie alleen maar legitimiteit aan het tribunaal en zijn te verwachten oordeel verleent, dan wordt de hiervoor bedoelde grens overschreden. In deze tamelijk bizarre situatie wordt de "vriend van het hof" de vijand van de verdachte. Dat is het laatste wat een advocaat voor zijn rekening kan nemen, hoe eervol een rechterlijke benoeming als deze ook moge zijn."

(productie 4)

21. Nogmaals moet in dit kader onderstreept worden dat de klacht zich niet richt tegen de benoeming door het tribunaal. Dit laatste trouwens onder aantekening: hoe kan dat ook anders, nu Mr. Milosevic het 'tribunaal' immers volstrekt niet erkent !
22. De klacht richt zich, uitsluitend, tegen het uitoefenen van verdedigende bevoegdheden in de onderhavige zogenaamde functie. Zodat alle weren dat het hier om een bij het 'tribunaal' erkende functie zou gaan, die dus gewoon vervuld zou mogen worden - zoals door Wladimiroff nog eens opnieuw naar voren gebracht onder 3 bij memorie -, geen hout snijden. Die gaan aan de inhoud van de zaak voorbij.

23. Ook de media en de publieke opinie zien, terecht, hier een aantal advocaten aan het werk, die als zodanig de pretentie hebben om voor Mr. Milosevic op te treden. Er is geen enkele reden om vol te houden dat zij daarmee mis zouden zitten !

Zo schreef de Canadese courant de Toronto Star in dit verband op 28 oktober 2001 onder meer:

"As Milosevic has failed to hire his own counsel, the tribunal has appointed the lawyers Michail Wladimiroff, Steven Kay and Branislav Tapuskovic, from the Netherlands, Britain and Yugoslavia respectively, as independent 'friends of the court' to make representations on his behalf, in the interest of a fair trail."

Nota Bene: "..the lawyers Michail Wladimiroff, etc". Wladimiroff wordt dus hier uitdrukkelijk gezien, en ook genoemd, als in diens kwaliteit van advocaat. Ook in andere publieke commentaren is dit voortdurend het geval.

Nota Bene: "..to make representations on his [i.e. Mr. Milosevic'] behalf."

Dus het optreden van de amici curiae wordt hier uitdrukkelijk geïnterpreteerd als plaatsvindend namens Mr. Milosevic.

Ook dat is in alle publieke commentaren en in de publieke beleving voortdurend terugkerend.

24. De 'amici' handelden - en handelen - weliswaar in opdracht van het 'tribunaal', maar - en daar gaat het om - wel uitdrukkelijk 'on behalf of Mr Milosevic'.
25. Zo deden de amici, reeds kort na hun benoeming, een schijn-poging om de legitimiteit van het 'tribunaal' ter discussie te stellen. Zij deden dat in een 'preliminary motion' volgens de tribunaal-voorschriften. Dit op uitdrukkelijk verzoek van de trial chamber van het 'tribunaal', die de amici curiae, in verband met Mr. Milosevic' fundamentele bedenkingen tegen de legitimiteit van het 'tribunaal' vroeg:

"to afford the accused the benefit of arguments that are not explicitly raised by him, but which are inherent to the point of his objections."

26. De 'amici' produceerden in dit verband een stuk dat niet alleen wat kwaliteit betreft volstrekt ondermaats was, maar dat bovendien het 'tribunaal' de unieke kans bood om in een daarop volgende zitting, behalve dus een eenvoudige afdoening van de argumenten gebezigd in dit stuk, daaraan tevens de habeas corpus-kwestie te koppelen. Een voor Mr. Milosevic, die daarop dan ook volstrekt niet was voorbereid, totaal onverwachte proces-manoeuvre.

Een en ander is reeds beschreven in productie 3.

27. De uiterst magere wijze waarop de 'amici' hier de fundamentele bezwaren van Mr. Milosevic meenden te kunnen vertolken, zal alsnog in een latere fase in deze procedure voor het voetlicht worden gebracht middels overlegging van de tekst van deze, voor Mr. Milosevic zo schadelijke, 'preliminary motion'.
Dit naast de overlegging van het hetgeen daaromtrent, grondig uitgewerkt, werd gesteld in het pleidooi van de advocaten van Mr. Milosevic in zijn kort geding tegen de Staat der Nederlanden terzake van de medewerking aan zijn illegale ontvoering en vrijheidsberoving.
28. Deze 'motion' van de 'amici', die het 'tribunaal' de kans bood om alsnog, na maanden gevangenhouding, zonder dat mr. Milosevic daarop was voorbereid, de habeas corpus-kwestie af te doen, beroofde dus bovendien Mr. Milosevic van zijn recht op mogelijkheid van een deugdelijke voorbereiding van een habeas corpus-behandeling.
29. Over de intenties waarmee deze 'motion' door Wladimiroff zou zijn voorbereid en ingediend schreef de ICDSM-advocate Tiphaine Dickson overigens nog in haar al eerder gememoreerde commentaar van 29 oktober 2001:

"Wladimiroff was interviewed by Dutch television in August, before being named as amicus, and indicated that he did not think much of motions challenging the ICTY:

'Dutch lawyer Michail Wladimiroff, who represented Bosnian Serb defendant Dusan Tadic before the U.N. court, said defenses based on refusing to acknowledge the tribunal's authority did not work for his client.

"That did not work and I see no reason why it would be different now", Wladimiroff told Dutch television Tuesday.'

(Robert H. Reid, Associated press, August 4th, 2001)

Thus the amici intend to present motions in which they do not believe on behalf of a client who has not chosen them and in fact does not want them at all.

The amici will simply "go through the motions", so to speak..."

En met een dergelijke lamlendigheid is dit uiteindelijk ook gebeurd !

30. Tenslotte roept Wladimiroff in zijn memorie, onder 4, ook nog een geamputeerde weergave van artikel 46 Advocatenwet te hulp.
Het gaat in artikel 46 Advocatenwet niet alleen, zoals Wladimiroff het wil doen voorkomen, om zorg voor belangen

van cliënten, maar evenzeer, zoals de wetstekst het hier aangeeft, om een verplichting om zich te onthouden van "enig handelen of nalaten dat een behoorlijk advocaat niet betaamt".

31. Met andere woorden: binnen welke veronderstelde bevoegdheid van het 'tribunaal' dan ook om iemand als 'amicus curiae' aan te stellen, en binnen welk eveneens verondersteld recht dan ook om een dergelijke aanstelling te aanvaarden, is er nog altijd sprake van een uitdrukkelijk eigen verantwoordelijkheid om af te wegen of uitoefening van een dergelijke functie zich verdraagt met de zorgvuldigheid en niet leidt tot "enig handelen of nalaten dat een behoorlijk advocaat niet betaamt."

DAT vormt hier uitdrukkelijk de kern van de zaak.

32. Onjuist is overigens in dit verband ook nog dat er, althans in de wijze waarop in casu aan de functie van 'amicus curiae' invulling wordt gegeven, geen 'relatie van rechtshulp' tussen de amicus curiae en de verdachte tot stand zou worden gebracht.

Dat is nu juist, wél het geval. Namelijk een relatie van opgedrongen rechtshulp.

33. Wat is immers het daadwerkelijk uitoefenen van het benoemingsbesluit tot:

"(a) Making any submission properly open to the accused by way of preliminary or other pre-trial motion;

(b) Making any submissions and objections to evidence properly open to the accused;

(c) Cross-examining witnesses as appropriate;

(d) Drawing to attention of the Trial Chamber any exculpatory or mitigating evidence;

(e) Acting in any other way which designated counsel considers appropriate in order to secure a fair trial",

anders dan het daadwerkelijk verlenen van in casu opgedrongen rechthulp ?

34. Wat is het daadwerkelijk uitoefenen van de hier toegewezen 'bevoegdheden' anders dan het usurperen van verdedigende bevoegdheden, die een prerogatief zijn van Mr. Milosevic, nu deze er uitdrukkelijk voor heeft gekozen om zijn eigen verdediging te voeren ?

35. Wat is het daadwerkelijk uitoefenen van de hier toegewezen 'bevoegdheden' dan ook per saldo anders dan het maken van een een ondubbelzinnige inbreuk op het fundamentele, met verdragswaarborgen omklede recht van mr. Milosevic om

zichzelf te verdedigen ?

36. Wat is het daadwerkelijk uitoefenen hiervan, vanuit het perspectief en de intentie dat het 'tribunaal' een rechtmatig en met terechte en vanzelfsprekende autoriteit omklede institutie is, dan ook anders dan het fundamenteel doorkruisen van de processtrategie van Mr. Milosevic, die aan diezelfde verdediging van zijn grondrechten als waarmee de 'amici curiae' zich zouden dienen te belasten, terzake nu juist een fundamenteel tegenovergestelde opvatting ten grondslag legt ?

37. Het is

1. een dergelijke relatie van opgedrongen rechtshulp;
2. het daadwerkelijk uitoefenen van geusurpeerde verdedigende bevoegdheden en het aldus maken van inbreuk op Mr. Milosevic' fundamentele recht om zichzelf te verdedigen; alsmede
3. het - zoals ook Spong terecht aangeeft -, met een dergelijke daadwerkelijke uitoefening gepaard gaand verschaffen van legitimiteit aan het 'tribunaal' en zijn te verwachten oordeel, een en ander als grensoverschrijdende inbreuk op de processtrategie van Mr. Milosevic, die zich immers terzake van zijn verdediging nu juist baseert op de volstreckte onrechtmatigheid van het 'tribunaal',

welke maken dat hier sprake is van 'een handelen dat een behoorlijk advocaat niet betaamt', in de zin van artikel 46 Advocatenwet.

Zodat aldus de 'vriend van het hof' de vijand van de terecht staande persoon wordt.

MET CONCLUSIE tot vernietiging van 's-Raads beslissing onder A en handhaving, dan wel verzwaring, van de beslissing onder B.

N.M.P. Steijnen

PROP. 1**van holst en steijnen**

Van: "Vladimir Krsljanin" <vlada@sps.org.yu>
Aan: <Undisclosed-Recipient:@smtp.sps.org.yu;>
Verzonden: dinsdag 24 september 2002 15:05
Bijlage: Valkanov bmp.doc
Onderwerp: Valkanov: No Pardon for The Hague Tribunal

Concerning the "Madimiroff" case, an outrageous example of the NATO tribunal arrogance and partiality, founder and co-chairman of the International Committee to Defend Slobodan Milosevic, well known Bulgarian jurist and politician, former presidential candidate, long time MP and president of the Bulgarian Antifascist Union, professor Velko Valkanov have sent the attached letter to the "president of the trial chamber", British missed politician, "judge" Richard May.
I apologize to all friends for the length of the attachment. I am sending it as a facsimile, since it is a document which demands legal respond, if there is any moral at The Hague.

To join or help this struggle, visit:

<http://www.sps.org.yu/> (official SPS website)

<http://www.belgrade-forum.org/> (forum for the world of equals)

<http://www.icdsm.org/> (the international committee to defend Slobodan Milosevic)

<http://www.jutarnje.co.yu/> ('morning news' the only Serbian newspaper advocating liberation)

MR. RICHARD MAY
PRESIDENT OF TRIAL CHAMBER III OF
THE INTERNATIONAL CRIMINAL TRIBUNAL
FOR THE FORMER YUGOSLAVIA
THE HAGUE

Dear Sir,

The prestigious Bulgarian newspaper *Kultura* (*Culture*), No. 32/September 13, 2002, published an interview with the Dutch lawyer Mihail Vladimirov on the occasion of the trial of Mr. Slobodan Milosevic in the Hague. In his interview, answering the question "Is there any possibility for Milosevic to be acquitted?", Mr. Vladimirov says literally the following:

"Theoretically yes, practically no. If you have gone hunting and are in pursuit of game with an automatic rifle, the chances of making a hit are greater. Milosevic has been indicted for what happened in a number of places in Kosovo, Bosnia and Croatia. Even if he is acquitted on half of the counts, he will be convicted on the other counts."

As far as I know, Mr. Vladimirov has made similar statements to a Dutch newspaper as well.

We Bulgarian jurists who follow Mr. Milosevic's trial with attention, are really shaken by the Dutch lawyer's statements. We are not perturbed, of course, by the fact that a lawyer is predicting the outcome of the Mr. Milosevic's trial. However, Mr. Vladimirov is not just a lawyer, he is an *amicus curiae*, a "friend" of that same tribunal that is to rule on the fate of the former President of Yugoslavia. Therefore, there are sufficient grounds to presume that what is in Mr. Vladimirov's words, is in the thoughts of the members of the Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia. In other words, it can be assumed that the Hague Tribunal has already convicted Mr. Milosevic - before the trial has concluded, before all the collected evidence and all the pros and the cons on the defendant's guilt have been considered.

The question that has actually been asked long ago arises with all its seriousness: Is the Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia a genuine court of justice?

The legitimacy of this tribunal has been very strongly challenged in so far as it was created by an organ that is not empowered to establish bodies of justice. But now the objections are also added ensuing from the behaviour of the tribunal itself. The tribunal has shown obvious prejudice in collecting evidence

while deliberately creating substantial difficulties for Mr. Milosevic's defence. Now, resulting from Mr. Vladimirov's statements, it also becomes clear that the tribunal has actually prejudged the fate of the defendant Milosevic.

As a jurist with nearly fifty years of practice, I am filled with profound respect for the organs of justice. But I must admit that today my respect has been strongly shaken. The conviction is increasingly gaining strength that the Hague Tribunal is not a court of justice but an instrument of political revenge, propounded by the U.S.A. In any case, it is horrifying that one of the *amici curiae* considers it possible to regard its proceedings as "game hunting" (!?)

While continuing nevertheless to feel respect for you, Judges, I will allow myself to remind you that by administering the responsibility of the defendants, you lay the foundations of your own responsibility. The wrong done in administering justice is one of those gravest sins for which there can be no pardon.

Attached, please find a copy of the *Kultura* newspaper.

Sofia, September 23, 2002

Yours respectfully,

Prof. Dr. Velko Valkanov
Chairman of the International Committee
In Defence of Slobodan Milosevic
Chairman of the Bulgarian Human Rights Committee
Former Member of the Bulgarian Parliament

Kamer wil light-sigaret behouden

Van onze verslaggever
DEN HAAG

Rokers moeten 'light' en 'mild' sigaretten kunnen blijven kopen. Dat vindt een meerderheid van de Tweede Kamer. Woensdag willen VVD, CDA en LPF met een wetswijziging voorkomen dat sigarettenfabrikanten vanaf volgend jaar niet langer pakjes met verschillende kleuren op de

markt mogen brengen. Door een besluit van de Europese Unie mogen zij vanaf 30 september 2003 niet langer namen of afbeeldingen op de pakjes gebruiken die aangeven dat de sigaretten 'light' zijn.

De EU vindt dat misleidend. Zij beschouwt alle sigaretten als schadelijk. Maar het kabinet gaat in het wetsvoorstel waarin het de Europese richtlijn uitwerkt verder, meent de VVD.

C A M U

Rondbreien

IN de aanloop naar het proces tegen Milosevic verscheen strafpleiter de heer Wladimiroff enkele malen in rubrieken op de televisie om er te solliciteren naar de verdediging van Milosevic. Prachtige uitzendingen. Soebatten op niveau.

Maar de voormalig Joegoslavische president wilde geen advocaat. Het tribunaal benoemde Micha Wladimiroff toen tot 'vriend van het hof', om de verdachte op die manier een eerlijk proces te garanderen. Wladimiroff nam de loze functie aan en vertelt in de hoedanigheid van vriend van het hof nu aan iedereen die het horen wil dat Milosevic halverwege de zaak al gestraft kan worden, zoveel bewijzen liggen er op tafel.

Ditmaal had hij zich laten interviewen door de *Haagsche Courant*. Kun je je als vriend van het hof tijdens het proces beter niet laten interviewen, omdat de zaak nog onder de rechter is? En waarom zou je?

De behoefte was te groot. Het radioprogramma *Argos*, onthulde vrijdag een artikel in

een Bulgaars blad waarin Wladimiroff ook beweert dat Milosevic niet kan worden vrijgesproken. Het schijnt dat verdachte op te veel plekken kwetsbaar is. Het hof kan 'm raken waar het wil. De advocaat maakt daarbij gebruik van een vergelijking met de jacht op wild met een automatisch wapen: 'Dan is de trefkans veel groter'. Hij sprak het uit, spoedde zich naar het Tribunaal, deed een bef voor en was weer vriend van Milosevic.

Wladimiroff in de *Haagsche Courant*: 'Het moet geen probleem zijn het bewijs tegen Milosevic helemaal rond te breien.'

Rondbreien. We zijn hier vlakbij, pak 'm beet, ophoesteren. Wat zou er nog meer inzitten en uitkomen? Dat wil je niet weten. Volgens mij kan die Wladimiroff 't schudden. Opzouten, jongen, die Joego laat zich niet door jou piepelen. En laten we wel wezen: je bent nu tigmaal over de schreef gegaan.

Zo, nou ga ik de jonheer even een hand geven.

Jan Mulder

Elders gro

Van onze verslaggever
Bert Wagendorp
AMSTERDAM

In 1945, een paar maanden na de bevrijding, ontmoette schrijver Theun de Vries zijn collega Jan de Hartog na afloop van een vergadering van de Vereniging van Letterkundigen. Theun, zei De Hartog tegen De Vries, 'hier kom ik nooit meer terug.' Jan de Hartog en de Nederlandse letterkunde: het heeft tussen de twee nooit zo geboterd. De Hartog overleed zondagnacht op 88-jarige leeftijd in een ziekenhuis in zijn woonplaats Houston aan een hartstilstand.

Met *Hollands Glorie*, zijn in

1940
zeesle
ruim v
het gro
als syn
tionali
sers v
The F
werd i
vierdel
ceable
van de
nis var
haalde
Hij sch
musical
speelde
ming va
dood a
aan een

PIRELLI
MICHELIN
NÚ BIJ KWIK-FIT: ELKE 2^e BAND
**HALV
PRIJS**
Bij aankoop van twee Pirelli of Michelin banden van dezelfde maat is de tweede band nu halve prijs.
Deze actie is geldig van 24 september t/m 24 oktober 2002.
Aanbieding geldig voor alle maten van de genoemde merken, mis genomen. Niet in combinatie met andere aanbiedingen.

Kwik-Fit
OP ALLE ONDERDELEN BETER

ADRESSEN: ZIE GOUDEN GIDS of WWW.KWIK-FIT.NL

DE VOLKSKRANT

24-9-2002

PROD.3

Joegoslavië-tribunaal Kanttekeningen bij de amici curiae

Door de aanstelling van Vrienden van het hof frustrereert het Joegoslavië-tribunaal het recht van Milošević om zijn eigen verdediging te voeren. Deze stelling verdedigt N.M.P. Steijnen, advocaat van Milošević in juridische aangelegenheden buiten het tribunaal.

Mr. M.Wladimiroff reageert.

mr. N.M.P. Steijnen
advocaat te Zeist en lid van het International Committee for the Defense of Slobodan Milošević

Het recht om de eigen verdediging te voeren – 'to defend himself in person' – is een minimumgrondrecht (art. 6 EVRM, art. 14 IVBPR; zie art. 26 van het Statuut van het Joegoslavië-tribunaal). Of nimmer de eis mag worden gesteld van verplichte rechtsbijstand, is kwestieus. Zo wordt in het Nederlandse stelsel weliswaar aan dit recht in overwegende mate tegemoetgekomen, maar wordt daaraan geen absoluut karakter toegekend, zie de verplichte vertegenwoordiging bij cassatie in strafzaken. Ook het Europese Hof laat toe dat in sommige gevallen de wetgever wellicht rechtsbijstand verplicht mag stellen als de aard van de procedure dit vereist. Maar voor procedures waarvoor expliciet wordt bepaald dat het voeren van de eigen verdediging een basisrecht is – zoals de processen van het Joegoslavië-tribunaal – moet dit recht voluit worden gerespecteerd. Zo ook jegens Milošević, die steeds weer heeft onderstreept zijn verdediging te willen voeren.

Objectief perspectief

Nu heeft het tribunaal in het geval van Milošević drie amici curiae aangesteld, op voorstel van de Nederlandse advocaat mr. Wladimiroff. In het *Advocatenblad* 2001-16 (21 september 2001) zei Wladimiroff over zijn aanstelling: 'Mij leek dat zo iemand [een amicus curiae] ook in het geval van Milošević de verdediging op zich zou kunnen nemen, maar dan zonder dat Milošević de cliënt is. Onafhankelijk van de verdachte geven we het objectieve perspectief van de verdediging.' (p. 621). Hoe een verdediging kan bestaan zonder cliënt is natuurlijk een diep raadsel. En van eenzelfde onzinnigheid is dat er zoiets zou zijn als een 'objectief perspectief van de verdediging' dat 'onafhankelijk van de verdachte'

zou kunnen bestaan. Want wie anders dan Wladimiroff en zijn mede-amici maken uit wat dat 'objectieve perspectief van de verdediging' is? En daarmee blijkt dat 'objectief' verdedigingsperspectief zo subjectief als maar zijn kan, en bovendien is het 'onafhankelijk van de verdachte', dat wil zeggen geheel los van wat de verdachte daarvan vindt.

Waarom is het Joegoslavië-tribunaal dan toch meegegaan met een dergelijke constructie? De motivering in de aanstellingsbeschikking luidde dat dit 'wenselijk' werd geacht en 'van belang om een fair trial te verzekeren'. Het tribunaal kon zich hiermee profileren als wezenlijk bekommerd om een 'fair trial' voor Milošević. En dat was hoognodig, om te maskeren wat er inmiddels was gebeurd met het recht 'to have adequate facilities for the preparation of his de-

Hij trad voor Milošević op in het kort geding dat door de ex-president werd aangespannen tegen de Nederlandse Staat na diens uitlevering en detentie in Den Haag; aansluitend voerde hij, in samenwerking met de Franse advocaat Vergès, de Canadese advocaat Black en anderen, als gemachtigde van Milošević een procedure voor het EHRM.

Foto ANP / Robin Utrecht

Het gebouw van het Joegoslavië-tribunaal

ence' (art. 6 EVRM, art. 14 IVBPR en art. 21 van het tribunaal-statuut).

Adequate facilities

Milošević wilde zelf zijn verdediging voeren maar deed geen afstand van zijn recht op voldoende faciliteiten om zijn verdediging goed voor te bereiden. Reeds ten tijde van detentie in Belgrado en vóór zijn uitlevering naar Den Haag had hij zich voorzien van een internationaal team van advocaten, het International Committee for the Defence of Slobodan Milošević (ICDSM), dat hem zou assisteren bij de voorbereiding van zijn verdediging. Maar de tribunaal-administratie heeft stelselmatig de samenwerking van Milošević met dit team geprobeerd te saboteren en te verhinderen.

Allereerst werd de toegang tot Milošević zoveel mogelijk beperkt, door eenvoudig niet te responderen op een verzoek om toelating. Werd dan uiteindelijk, na veelvuldig rappelleren, incidenteel wél toestemming gegeven tot een bezoek, dan werd dit voorgesteld als goedgunstigheid van een voor het tribunaal volstrekt onverplicht karakter. De toegang werd dan in tijd strikt gelimiteerd, confidentieel contact werd onmogelijk gemaakt en uitwisseling van stukken werd verboden. Herhaaldelijk moest wor-

den vastgesteld dat correspondentie verstuurd naar Milošević, niet bij hem aankwam. Uiteindelijk werd de Canadese advocaat Christian Black door de tribunaal-administratie geheel in de ban gedaan, omdat hij uitlatingen van Milošević had doorgegeven aan de Duitse pers.

Ten slotte kwam het tribunaal, geheel onverwacht en buiten overleg met betrokkenen, met een benoemingsbesluit van Ramsey Clark en Livingston tot 'vaste legal advisers' van Milošević, met het alleenrecht om als zodanig op te treden. Clark, verbonden met het ICDSM, werd alleen al door zijn leeftijd verhinderd om veelvuldig de oceaan over te steken en Livingston is zowel bij het ICDSM als bij Milošević onbekend. Bij voorbaat was duidelijk dat deze constructie voor Milošević volstrekt onaanvaardbaar was. Met deze manipulatie slaagde de tribunaal-administratie erin om de deur definitief gesloten te krijgen voor de door Milošević zelf gekozen legal advisers.

Mij trof op hoofdlijnen eenzelfde bejegening, maar omdat ik als advocaat voor Milošević optrad in Nederlandse rechtsprocedures, kon het contact met mijn cliënt niet volledig worden uitgesloten. Wel stond de schaarse toegang die mij werd verleend

onder de uitdrukkelijke restrictie dat slechts gesproken mocht worden over de Nederlandse rechtsprocedure en werd elk contact gemonitord. Dit laatste werd pas anders toen ik door Milošević gemachtigd werd om een procedure aanhangig te maken bij het Europese Hof voor de rechten van de mens. Ook hier ging de tribunaal-administratie pas overstag onder druk van een dreigend kort geding en onder de zure kanttekening dat het eigenlijk niet aan de inhoud van dit Agreement gebonden is, omdat het tribunaal geen verdragspartij is.

Toen het proces begon, verkeerde Milošević dan ook in een hopeloos geïsoleerde positie. Hij beschikte slechts over een vaste telefoonlijn met zijn partij-achterban in Belgrado en zijn twee Joegoslavische huisadvocaten mr. Tomanovic en mr. Ognjanovic. Na veelvuldig beklag hierover heeft het tribunaal de contactmogelijkheden met de beide Joegoslavische advocaten iets versoepeld. Dit betekent niet dat de enorme achterstand die Milošević heeft tegenover het machtige en omvangrijke apparaat van de Prosecutor verkleind zou zijn. Met kunst en vliegwerk, probeert Milošević van zijn procesvoorbereiding het beste te maken.

Uitgemanoeuvreed

Met de benoeming van de amici curiae werd dit alles gecamoufleerd. Bovendien behoren de amici curiae tot de hofhouding van het tribunaal, en worden ze daardoor gecontroleerd, terwijl de ICDSM-adviseurs tot het kamp van Milošević behoren en zich aan disciplinerende door het tribunaal onttrekken. De drie amici kregen alle rechten die normaal ook aan een gekozen advocaat worden toegekend, inclusief het recht alle soorten 'motions' in te dienen en 'submissions' te maken en kruisverhoren af te nemen en ook overigens te handelen 'in any other way designated counsel considers appropriate in order to secure a fair trial'. Hiermee beschikt het tribunaal over een aantal pseudo-advocaten dat bovendien fungeert als brekijzer voor de processtrategie van Milošević, die er vanuit gaat dat het tribunaal onrechtmatig is.

Een voorbeeld. Milošević heeft er steeds op gehamerd dat zijn ontvoering uit

Joegoslavië en zijn detentie in Scheveningen onrechtmatig waren en dat hij het tribunaal beschouwde als een illegitieme instelling. De trial chamber vroeg Milošević uiteindelijk dit maar op papier te zetten. Onmiddellijk togen ook de amici curiae aan het werk om de bezwaren tegen de rechtmatigheid te formuleren, maar anders dan Milošević kwalificeerden zij hun paper uitdrukkelijk als een 'preliminary motion'. Daarmee verschaften ze het tribunaal de gelegenheid om het paper van Milošević en van de amici curiae zonder onderscheid als een gezamenlijke 'preliminary motion' te beschouwen, en dus als een stuk vallend binnen de procedurevoorschriften van het tribunaal. Zodat het tribunaal de daaropvolgende behandeling ter zitting kon beschouwen als een formele zitting, waarin mede aan de orde kon zijn de habeas corpus-kwestie, waaromtrent een specifieke regulering in de tribunaal-bepalingen ontbreekt. Zonder dat Milošević zich daar ook maar een seconde van bewust was, werd zo het kader geschapen voor een voorziening door de trial chamber in het habeas corpus-vereiste. Hij kon zich daarop niet voorbereiden en werd op dit punt uitgemanoeuvereerd.

Reactie

Volgens mr. M. Wladimiroff heeft de amicus geen enkele relatie met de verdachte, in dit geval Milošević, en is hij eerder te vergelijken met een advocaat-generaal bijvoorbeeld bij het Europese Hof van Justitie

Mr. M. Wladimiroff
advocaat te Den Haag

De door mr. Steijnen verdedigde stelling heeft geen weerklank gevonden bij de rechters van het Joegoslavië Tribunaal (ICTY). Hoewel ik geen voorstander ben van het doorprocederen buiten de rechtszaal, geef ik hieronder bij wege van uitzondering op verzoek van de redactie van het *Advocatenblad* een reactie.

Foto: ANP

Steven Kay en Mischa Wladimiroff bij het Joegoslavië-tribunaal

Munitie

De uitlatingen als door de trial chamber aan Wladimiroff toegeschreven, hebben Milošević tot hernieuwde actie tegen de amici aangezet. Het ontslag van Wladimiroff is niet het einddoel, dat is de terugtrekking van alle amici. Milošević wil ondanks dat recente ontslag een uitspraak

van de tuchtorganen van de Nederlandse balie over het optreden van Wladimiroff, mede in de hoop dat een dergelijke uitspraak munitie oplevert tegen de overige amici.

Legitimiteit tribunaal

Het is vaste rechtspraak dat het ICTY legaal is opgericht en dat het competent is binnen zijn statutaire jurisdictie¹. Bovendien wordt het tribunaal door de partijen van het voormalige Joegoslavië erkend in het door Milošević ondertekende Dayton Akkoord.² Om hem moverende redenen erkent de verdachte het ICTY nu niet meer en meent hij dat het een 'false tribunal' is. Anders dan mr. Steijnen doet voorkomen, heeft de verdachte zelf bezwaar gemaakt en heeft de verdachte in augustus 2001 een Preliminary Protection Motion ingediend.³ Op verzoek van de rechters hebben de amici curiae op 19 oktober 2001 een Brief on Jurisdiction ingediend, waarin zij de argumenten van de verdachte van juridische beschouwingen voorzien. Bij beslissing van 8 november 2001 verklaren de rechters, onder meer met een verwijzing naar de hierboven genoemde

jurisprudentie, de bezwaren van de verdachte ongegrond.⁴

Amicus curiae

De consequentie van de ontkenning van de legitimiteit van het tribunaal is dat de verdachte geen advocaat wil, omdat hij meent dat het een daad van erkenning van het proces zou zijn. De verdachte heeft, geheel in overeenstemming met het Statuut van het tribunaal, dat het recht van een verdachte zichzelf te verdedigen uitdrukkelijk erkent,⁵ ervoor gekozen geen raadsman te aanvaarden. Omdat in een accusatoir systeem de procesvoering uit balans kan raken wanneer een verdachte geen raadsman wil, heeft het procesrecht van het ICTY van begin af aan, net zo als dat in Angelsaksische rechtsstelsels het geval is, voorzien in de mogelijkheid van een amicus curiae.⁶ Een amicus wordt benoemd door

de rechters en een zodanige benoeming heeft, gezien het recht zichzelf te verdedigen, niet tot strekking dat de amicus als raadsman wordt toegevoegd aan de verdachte. De amicus treedt niet op voor of namens de verdachte en heeft geen professionele relatie met de verdachte. De amicus vervult zijn functie vanuit een eigen verantwoordelijkheid op uitnodiging van de rechters ten behoeve van de rechtspleging.

De Trial Chamber heeft een en ander vastgelegd in een aantal orders⁷ die de amicus instrueren 'to assist the Trial Chamber by (a) making any submission properly open to the accused by way of preliminary or other pre-trial motion, (b) making any submissions and objections to evidence properly open to the accused during the trial proceedings and cross-examining witnesses is appropriate, (c) drawing to the attention

of the Trial Chamber any exculpatory or mitigating evidence, or (d) acting in any other way which designated counsel considers appropriate in order to secure a fair trial' later aangevuld met de opdracht '[to] assist the Trial Chamber by (1) drawing the attention of the Trial Chamber to any defences, for example, self-defence, which may properly be open to the accused to raise on the evidence and (2) making submissions as to the relevance, if any, in this trial of the NATO air campaign in Kosovo.'⁸

Als een advocaat-generaal

Afgezien van de feitelijke gang van zaken zou men de amicus kunnen vergelijken met een advocaat-generaal bij het Europese Hof van Justitie of het Europese Hof voor de Rechten van de Mens, die de rechters onafhankelijk adviseert over de merites van de

zaak. Tegen deze achtergrond is er geen sprake van dat een amicus op enigerlei wijze als advocaat optreedt of dat hij hoe dan ook als belangenbehartiger van de verdachte optreedt. Hij is niet aan de verdachte toegevoegd en hij wordt niet door de verdachte geïnstrueerd, noch treedt hij in diens bevoegdheden als advocaat in eigen zaak. Een beoordeling van de amicus curiae in vergelijking met een raadsman naar nationaal recht miskent het eigen karakter van de amicus in het autonome systeem van het ICTY.

4 Appeals Chamber ICTY in de Tadić zaak (IT-94-1-AR72), gepubliceerd in Annotated Leading Cases of International Criminal Tribunals, vol. 1, 1999, p. 33-139. Zie ook instemmende Separate Opinions van Judge Li, Judge Abi-Saab, Sidhwa en de Separate Declaration van Judge Deschenes. Beslissing van Trial Chamber I ICTR van 18 juni 1997 in de Kenyabashi zaak (ICTR-96-15-T). EHRM in de zaak Naletilic van 4 mei 2000 (2000-V-p. 491-495) herhaald in de niet-ontvankelijk verklaarde klacht van Milosevic tegen Nederland, na Pres. Rb Den Haag in Milosevic/Staat van 31 augustus 2001 (KG 2001, 258).

5 Dayton Akkoord van 10 november 1995.

6 Preliminary Protection Motion van de verdachte van 9 augustus 2001, para 8 en een Memorandum van de verdachte van 30 augustus 2001 met bijlagen. Zie ook de door de verdachte geschreven notitie van 2 juli 2001 en de transcripts van de zittingen van 3 juli en 30 augustus 2001;

4 Beslissing van de Trial Chamber III in de Milosevic zaak (IT-99-37-PT)

5 Art. 21, lid 4 aanhef en onder d van het Statuut luidt: In the determination of any charge against the accused pursuant to the present Statute, the accused shall be entitled to the following minimum guarantees, in full equality: [...] d. to be tried in his presence, and to defend himself in person [...].

6 Regel 74 van de Rules of Procedure and Evidence luidt: A Chamber may, if it considers it desirable for the proper determination of the case, invite or grant leave to a State, organization or person to appear before it and make submissions on any issue specified by the Chamber

7 Order inviting designation of amicus curiae in de zaak Beslissing van Trial Chamber I van 18 juni 1997 in de Kenyabashi zaak (ICTR-96-15-T) van 30 augustus 2001, van 30 oktober 2001 en van 23 november 2001.

8 Order concerning amici curiae van 11 januari 2002.

advertentie)

BRAAKMAN ADVOCATEN

Advocatenkantoor Braakman te Helmond
zoekt voor de algemene praktijk een

STAGIAIRE/MEDEWERKER

Ervaring in de rechtspraktijk en/of een reeds gedeeltelijk doorlopen stage strekt tot aanbeveling. Schriftelijke sollicitaties met curriculum vitae binnen veertien dagen na heden te richten aan:

Braakman Advocaten
Mierloseweg 5
5707 AA Helmond
T.a.v. Mr L. C. J. Sars
Tel.: 0492 - 544415

FIF 33

RECHERCHE- EN INFORMATIEBUREAU

Ten behoeve van de advocatuur en het bedrijfsleven.
Vooraanstaand in bedrijfsrecherche in binnen- en buitenland.

- onwettig ziekteverzuim
- overtreiding concurrentiebeding
- diefstal/verduistering
- handelsinformatie
- fraude
- privé-onderzoeken

Telefoon : 010 - 477 33 22 E-mail : info@fif33.nl
Fax : 010 - 477 08 30 Internet : www.fif33.nl

Vraag onze brochure aan voor ons totaalpakket aan diensten.

Bezoekadres: Heemraadssingel 186, 3021 DM Rotterdam
Correspondentieadres: Postbus 25230, 3001 HE Rotterdam

Amicus curiae

Het Joegoslaviëtribunaal heeft een drietal advocaten in de zaak tegen Slobodan Milosevic tot "vrienden van het hof" oftewel "amicus curiae" benoemd. Zij adviseren het hof over alle rechts- en bewijskwesties voorzover dit in het belang van Milosevic geacht kan worden. Een "vriend van het hof" mag dus niet tegen het belang van Milosevic ingaan door bijvoorbeeld een advies te geven of een betoog te houden dat uitsluitend in het voordeel van de openbare aanklager is. Het is van belang deze grens, een verbod om tegen het belang van Milosevic te handelen, voorop te stellen.

In landen met een Angel-saksische rechtscultuur is het fenomeen van de "amicus curiae" geen onbekend verschijnsel. In het Europese continentale rechtstelsel daarentegen wordt er niet zonder reden sceptisch tegenaan gekeken. Helemaal onbekend is de figuur ook weer niet, nu er gevallen zijn waar we in onze rechtscultuur al een eind in de richting van de amicus curiae komen. In Duitsland kennen we de "Pflichtverteidiger" en in het (Nederlandse) strafrecht, het gezondheidsrecht in het bijzonder in het kader van de psychiatrische inbewaringstelling, en in het faillissementsrecht kennen we de ambtshalve toevoeging van een advocaat. Strikt genomen zijn die uitsluitend ten dienste van de justitiabele, maar bij een wilsonbekwame psychiatrische patiënt of een curandus is de toegewezen advocaat niet ver van de amicus curiae.

Volgens de gedragscode voor advocaten van de Europese gemeenschap treedt een advocaat slechts op wanneer hij daartoe opdracht van zijn cliënt heeft gekregen, tenzij hij opdracht ontvangt van een andere advocaat, die de cliënt vertegenwoordigt, of van een bevoegde instantie.

Het Joegoslaviëtribunaal is naar mij dunkt wel een bevoegde instantie, dus in zoverre is de benoeming tot amicus curiae niet onrechtmatig. Opmerking verdient dat een verweer inhoudende dat het Tribunaal niet wettig zou zijn moeilijk te rijmen is met de aanvaarding van een (benoeming tot) amicus curiae, omdat een zodanige benoeming de presumptie van wettigheid van het Tribunaal in zich draagt.

Volgens de Nederlandse- als de Europese gedragsregels voor advocaat is het belang van de cliënt bepalend voor de wijze waarop de advocaat zijn zaken dient te behandelen. Met deze gedragsregel en met het zo-even genoemde verbod om tegen het belang van de cliënt in te gaan begint de schoen te wringen. Want wie bepaalt wat in het belang van de verdachte is: de verdachte zelf of zijn advocaat.

De vraag wie uiteindelijk bepaalt hoe de verdediging in een strafproces gevoerd moet worden en voor welke strategie gekozen moet worden raakt een oude strijdvraag over de kwestie wie deftig gezegd dominus litis is: de advocaat of de verdachte?

Als de grondslag van de taak van de advocaat gezocht moet worden in de bescherming van de individuele vrijheid van de verdachte, dan is de bepaling van de strategie aan de verdachte cliënt. Dit uitgangspunt brengt mee dat wanneer die cliënt, in casu Milosevic, uitsluitend een politieke verdediging wenst en met nadruk geen bijstand van de “amicii curiae” wenst, omdat die in zijn verdedigingsstrategie alleen maar legitimiteit aan het Tribunaal en zijn te verwachten oordeel verleent, dan wordt daarmee de hiervoor genoemde grens overschreden. In deze tamelijk bizarre situatie wordt de “vriend van het hof” de vijand van de verdachte. Dat is het laatste wat een advocaat voor zijn rekening kan nemen, hoe eervol een rechterlijke benoeming als deze ook moge zijn.

G. Spong

Advocatenkantoor Steijnen & Olof
Couwenhoven 52-05
3703 ER Zeist
tel. 030-6956867
fax 030-6957830

Hof van Discipline
Postbus 85005
3508 AA Utrecht

17 juli 2003

Beroepschrift

van

Mr. S. Milosevic,

thans verblijvende in
het UN Detention Centre
Scheveningen

gemachtigde: mr. N.M.P. Steijnen,
advocaat te zeist

tegen

**de uitspraak van de Raad van Discipline
in het ressort 's-Gravenhage**
van 23 juni 2003 in de zaak van mr. S. Milosevic v.
mr. M. Wladimiroff.

De bestreden uitspraak gaat in copie hierbij.

Gronden van het beroep

Het beroep keert zich uitsluitend tegen de beslissing op klachtonderdeel A.

1. Ten onrechte gaat de Raad van Discipline mee in de door verweerder geopperde flauwekul dat er zo iets zou bestaan als "objectieve - en niet subjectieve - verdedigingsbelangen van de verdachte".
2. De Raad blijft daarbij, evenals trouwens verweerder - de uivinder van dit zogenaamde onderscheid -, volkomen in gebreke om aan te geven wat dan wel het verschil zou zijn tussen die zogenaamde 'objectieve' en 'subjectieve'

verdedigingsbelangen, waar de scheidslijn daartussen zou lopen en hoe die bepaald zou kunnen worden. Al evenmin wordt aangegeven, door verweerder al net zo min als door de Raad die zich een overtuigd aanhanger betoond van de hier ontwikkelde 'leer', waar in de literatuur of dogmatiek ook maar enig aanknopingspunt zou kunnen worden gevonden voor het hier gearachuteerde onderscheid.

2. De Raad erkent niettemin hiermee dat verweerder, evenals zijn mede-amici thans nog praktizeren, zich met zijn optreden vergrepen heeft aan de **verdedigingsbelangen** van klager, of die nu verder, onzinnigerwijs, als 'objectief' dan wel 'subjectief' worden aangemerkt.
3. Uit het feit dat het niet expliciet de taak is - en was - van de amici om klager te adviseren, maar dat het beweerdelijk hun taak zou zijn om als bewakers van het proces op te treden, kan niet worden afgeleid dat, zoals de Raad in de bestreden beschikking, concludeert:

"...verweerder derhalve niet de belangen van de verdachte, klager [heeft] behartigd."

Dat was beweerdelijk nu juist wél zijn taak, en is beweerdelijk nog steeds de taak van de resterende amici. Namelijk door er beweerdelijk alles aan te doen dat klager zogenaamd een eerlijk proces zou kunnen krijgen. Als dat geen belang van de verdachte zou zijn, wat is dan wél zijn belang ?

4. Deze motivering ondeugdelijk zijnde, is dan ook de slotconclusie dat

"..het optreden van verweerder als amicus curiae niet behelst heeft het uitoefenen van verdedigings-taken.."

evenzeer onjuist.
Wat is

"- het indienen van moties en andere documenten, waar dat ook maar als mogelijkheid voor de verdachte open staat;

- het indienen van bewijsstukken waar dat ook maar als mogelijkheid voor de verdachte open staat;

- het afnemen van kruisverhoren van getuigen;

- het uitzoeken aan aandragen van schuldontlastend en schuldverlichtend bewijsmateriaal;

- het optreden op elke andere wijze als geëigend is voor een advocaat, teneinde een fair proces te verzekeren "

(zie benoemingsbesluit van 13 augustus 2001) anders dan het

uitoefenen van verdedigingstaken ?

Door het feit dat verweerder, evenals de mede-amici, deze taken daadwerkelijk, conform het benoemingsbesluit, heeft uitgeoefend - zeer tegen uitdrukkelijk verzet van klager in -, is en wordt klager ten zeerste in zijn verdediging en zijn proces-strategie geschaad.

Zoals in eerste aanleg al uitvoerig is uiteengezet.

Verzocht wordt dan ook om de beslissing op dit punt te vernietigen.

N.M.P. Steijnen

HOF VAN DISCIPLINE TE UTRECHT
Zaak 3884

MEMORIE VAN ANTWOORD
TEVENS INCIDENTELE APPÈL MEMORIE

inzake:

Mr. M. Wladimiroff
te 's-Gravenhage
geïntimeerde/incidenteel appellant

tegen:

De heer S. Milošević
te 's-Gravenhage
appellant/incidenteel geïntimeerde
advocaat Mr. N.M.P. Steijnen

strookt met de in eerste aanleg overgelegde bescheiden en de daarop gegeven toelichting, des dat de functie van *amicus curiae* de wijze waarop Milošević zich als verdachte zich voor het Joegoslavië Tribunaal al dan niet wenst te verdedigen, volstrekt onverlet laat.

6. De enkele omstandigheid dat Milošević het Joegoslavië Tribunaal niet wenst te erkennen en de functie van de *amicus curiae* anders wenst te zien dan als voorzien in het wettelijk systeem en nader bepaald in de relevante rechtelijke beslissingen, brengt niet met zich mee dat de vervulling van de functie strijdig zou zijn met enig toepasselijk gedragsrecht. Daarbij dient in aanmerking genomen te worden dat in zaken voor het Joegoslavië Tribunaal het bij dat supranationale gerecht geldende gedragsrecht van toepassing is.
7. Ten slotte ziet Milošević er aan voorbij dat een inzet voor een eerlijk proces het algemeen belang dient, waarvan dat van de verdachte deel uitmaakt, en niet uitsluitend het privé belang van een verdachte.

Incidenteel beroep

8. Ik ben het eens met het oordeel van de Raad dat hetgeen is gepubliceerd ongepast en onbetamelijk was. Daarbij kan in het midden blijven of hetgeen is afgedrukt een correcte weergave is van hetgeen ik heb gezegd. Het was beter geweest indien ik mij niet had uitgelaten over de afloop van de procedure bij het Joegoslavië Tribunaal.
9. Wel ik er moeite mee dat de Raad het oordeel is dat ik volledig verantwoordelijk ben voor de gepubliceerde uitspraken, ook al heb ik, doordat nagelaten is mij de te publiceren tekst ter goedkeuring voor te leggen, helaas niet de mogelijkheid gehad publicatie van hetgeen ongepast en onbetamelijk was, te beletten.
10. Onder deze omstandigheden komt het mij voor dat de door de Raad opgelegde maatregel, mede in het licht van de beslissing tot beëindiging van

mijn aanstelling als *amicus curiae*, disproportioneel is. Nu Milošević in beroep is gekomen en de zaak door Uw Hof opnieuw wordt beoordeeld, is er aanleiding het oordeel van de Raad op dit punt te herzien.

Conclusie

11. Ik acht het beroep van Milošević met betrekking tot klacht A ongegrond en verzoek de beslissing van de Raad van Discipline ten aanzien van die klacht te bevestigen.
12. Ik verzoek de beslissing van Raad van Discipline ter zake van klacht B te vernietigen en een zodanige maatregel te nemen als in goede justitie zal worden vermeend te behoren.

24 juli 2003

M. Wladimiroff

HOF VAN DISCIPLINE

Griffie: Euclideslaan 51 Postbus 85005 3508 AA Utrecht
tel. 030 - 2595526 fax 030 - 2595506

mr B.F. Keulen, griffier
Mw mr S.L. Braam, plv. griffier

m.i.v. 1 januari 2004 is mr I.F. Schouwink benoemd tot griffier van het Hof.
Per die datum is de griffie van het Hof gevestigd aan het adres:
Markt 44 Postbus 132, 4840 AC Prinsenbeek
tel. 076 - 5484607 fax 076 - 5484608

AANTEKENEN MET HANDTEKENING RETOUR

De heer mr N.M.P. Steijnen
Couwenhoven 52-05
3703 ER ZEIST

Utrecht, 11 december 2003

Geachte confrère,

Betreft: S. Milosevic / mr M. Wladimiroff - Raad van Discipline te 's-Gravenhage, no. 3884

De behandeling van bovengenoemde zaak zal plaatsvinden op 12 januari 2004, te 11.30 uur.

Ik roep u bij deze op alsdan aanwezig te zijn. Het Hof verwacht dat u persoonlijk ter zitting aanwezig zult zijn.

De zitting vindt plaats in het **Paleis van Justitie te 's-Hertogenbosch aan Leegwaterlaan 8 (5223 BA)**.

U dient zich aldaar bij de bode te melden. Deze zal u doorverwijzen naar de wachttruimte, alwaar de griffier u zal ophalen.

Ik zend u hierbij in tweevoud een inventaris van stukken met kopie van 1 en 4. Mochten u bepaalde stukken niet bekend zijn, dan kan ik u een fotokopie sturen.

Uiteraard ligt het dossier ook voor u ter inzage. Indien u het dossier wilt inzien, verzoek ik u daartoe een afspraak met mijn secretaresse te maken.

Indien u ter zitting nog een toelichting geeft, moge ik u verzoeken een pleitnota over te leggen.

Indien u stukken in het geding wilt brengen dan is dat mogelijk tot 15 dagen voor de zitting. Op nadien binnengekomen stukken zal het Hof geen acht slaan, tenzij er naar het oordeel van het Hof aanleiding is dat wel te doen. Alle in te dienen stukken ontvang ik gaarne in zeventvoud.

HOF VAN DISCIPLINE

Tenslotte deel ik u mede dat de samenstelling van het Hof voor deze zitting als volgt is:
Mr J.H.C. Zwitser-Schouten, voorzitter, mrs A. Beker, P. Heidinga, P.T. Gründemann en P.J.
Baaui leden en mr A.A.H. Zegers, plv. griffier.

Hoogachtend,
uw dw. cfr.,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'B.F. Keulen', written in a cursive style. The signature is positioned to the right of the typed name.

B.F. Keulen,
griffier

INVENTARIS VAN STUKKEN

inzake: S. Milosevic / mr M. Wladimiroff - Raad van Discipline te 's-Gravenhage, no. 3884

1. Inventaris van stukken welke was gevoegd bij no. 2 van deze inventaris waarop de stukken van het klachtdossier staan vermeld.
De bijlagen zijn genummerd 1.1 tot en met 1.14.
2. Schrijven van de Deken aan de griffier van de Raad van 10 december 2002.
3. Schrijven van mr Steijnen, gemachtigde van de heer Milosevic, aan de griffier van de Raad van 29 januari 2003.
4. Proces-verbaal met pleitnota van het verhandelde ter zitting van de Raad op 17 maart 2003.
5. Schrijven met bijlage van de griffier van de Raad aan mr Steijnen van 10 juni 2003.
6. Beslissing van de Raad van 23 juni 2003, verzonden op 25 juni 2003.
7. Appèlmemorie van mr Steijnen van 17 juli 2003, ingekomen ter griffie van het Hof op 22 juli 2003.
8. Appèlmemorie, tevens reactie op de appèlmemorie van mr Steijnen, van mr Wladimiroff van 24 juli 2003, ingekomen ter griffie van het Hof op 24 juli 2003.
9. Nadere memorie, tevens reactie op de appèlmemorie van mr Wladimiroff, van mr Steijnen, gedateerd op 29 juli 2003, ingekomen ter griffier van het Hof op 16 september 2003.

INVENTARISLIJST

K171 2001/2002 Mr N.M.P. Steijnen (namens S. Milosevic)/ Mr M. Wladimiroff

1. Brief mr Steijnen d.d. 19 september 2002 (met 1 producties);
2. Brief ondergetekende aan mr Wladimiroff d.d. 24 september 2002;
3. Brief mr Wladimiroff d.d. 2 oktober 2002 (met 6 producties);
4. Brief ondergetekende aan mr Steijnen d.d. 9 oktober 2002;
5. Brief mr Steijnen d.d. 10 oktober 2002;
6. Brief ondergetekende aan mr Wladimiroff d.d. 11 oktober 2002;
7. Brief mr Wladimiroff d.d. 11 oktober 2002 (beslissing ICTY d.d. 10 oktober 2002);
8. Brief mr Steijnen d.d. 13 oktober 2002;
9. Brief mr Steijnen d.d. 13 oktober 2002 (nieuw aspect aan de klacht toegevoegd);
10. Brief ondergetekende aan mr Wladimiroff d.d. 22 oktober 2002;
11. Brief mr Wladimiroff d.d. 24 oktober 2002;
12. Brief ondergetekende aan mr Steijnen d.d. 29 oktober 2002;
13. Brief mr Steijnen d.d. 29 oktober 2002;
14. Publicatie Advocatenblad d.d. 1 november 2002 pagina 890 t/m 893.

Den Haag, 10 december 2002

INVENTARIS VAN STUKKEN

inzake: S. Milosevic / mr M. Wladimiroff - Raad van Discipline te 's-Gravenhage, no. 3884

1. Inventaris van stukken welke was gevoegd bij no. 2 van deze inventaris waarop de stukken van het klachtdossier staan vermeld.
De bijlagen zijn genummerd 1.1 tot en met 1.14.
2. Schrijven van de Deken aan de griffier van de Raad van 10 december 2002.
3. Schrijven van mr Steijnen, gemachtigde van de heer Milosevic, aan de griffier van de Raad van 29 januari 2003.
4. Proces-verbaal met pleitnota van het verhandelde ter zitting van de Raad op 17 maart 2003.
5. Schrijven met bijlage van de griffier van de Raad aan mr Steijnen van 10 juni 2003.
6. Beslissing van de Raad van 23 juni 2003, verzonden op 25 juni 2003.
7. Appèlmemorie van mr Steijnen van 17 juli 2003, ingekomen ter griffie van het Hof op 22 juli 2003.
8. Appèlmemorie, tevens reactie op de appèlmemorie van mr Steijnen, van mr Wladimiroff van 24 juli 2003, ingekomen ter griffie van het Hof op 24 juli 2003.
9. Nadere memorie, tevens reactie op de appèlmemorie van mr Wladimiroff, van mr Steijnen, gedateerd op 29 juli 2003, ingekomen ter griffier van het Hof op 16 september 2003.

INVENTARISLIJST

K171 2001/2002 Mr N.M.P. Steijnen (namens S. Milosevic)/ Mr M. Wladimiroff

1. Brief mr Steijnen d.d. 19 september 2002 (met 1 producties);
2. Brief ondergetekende aan mr Wladimiroff d.d. 24 september 2002;
3. Brief mr Wladimiroff d.d. 2 oktober 2002 (met 6 producties);
4. Brief ondergetekende aan mr Steijnen d.d. 9 oktober 2002;
5. Brief mr Steijnen d.d. 10 oktober 2002;
6. Brief ondergetekende aan mr Wladimiroff d.d. 11 oktober 2002;
7. Brief mr Wladimiroff d.d. 11 oktober 2002 (beslissing ICTY d.d. 10 oktober 2002);
8. Brief mr Steijnen d.d. 13 oktober 2002;
9. Brief mr Steijnen d.d. 13 oktober 2002 (nieuw aspect aan de klacht toegevoegd);
10. Brief ondergetekende aan mr Wladimiroff d.d. 22 oktober 2002;
11. Brief mr Wladimiroff d.d. 24 oktober 2002;
12. Brief ondergetekende aan mr Steijnen d.d. 29 oktober 2002;
13. Brief mr Steijnen d.d. 29 oktober 2002;
14. Publicatie Advocatenblad d.d. 1 november 2002 pagina 890 t/m 893.

Den Haag, 10 december 2002

Proces-verbaal van de behandeling ter openbare zitting van de Raad van Discipline in het ressort 's-Gravenhage op maandag 17 maart 2003 te 13.40 uur inzake de klacht van:

(mr.N.M.P. Steijnen,
als gemachtigde van)
Slobodan Milosevic,
klager,

tegen:

mr. M. Wladimiroff,
advocaat te 's-Gravenhage,
verweerder,

waarbij aanwezig mr. R.J. van Boven, voorzitter, mr. J.C. van den Dries, mr. W.J. Hengeveld, mr. W.E. Merens, mr. J.H.M. Nijhuis, leden, en mr. A.H. van Haga, griffier.

Ter zitting zijn verschenen de gemachtigde van klager, mr. Steijnen, en verweerder.

Mr. Steijnen:

Voor de duidelijkheid merk ik op dat de klacht geen betrekking heeft op het door verweerder aanvaarden van zijn benoeming als amicus curiae. Er wordt en er kan geen bezwaar gemaakt worden tegen deze benoeming. Het gaat om het effect van de benoeming en het optreden dat daaruit voortvloeit.

Ik heb eerder een kopie van het artikel uit het NRC Handelsblad van oktober 2001 overgelegd omdat het niet van vandaag op gisteren is dat mijn cliënt niet ter zitting kan verschijnen. Ik heb ook speciaal mijn toga aangetrokken om aan te geven dat ik hier voor mijn cliënt sta. Het is duidelijk dat mijn cliënt nergens verschijnt. Hij kon tijdens het door hem aangespannen kort geding al niet verschijnen, laat staan in

deze klachtprocedure.

Vanaf het begin bestaan bij mijn cliënt al de grootst mogelijke bezwaren tegen de amici curiae. Blijkens de stukken, en dit is door verweerder ook niet ontkend, is het een idee van verweerder zelf geweest -en niet van het Joegoslavië Tribunaal- om zichzelf en anderen te laten benoemen tot amicus curiae. Indertijd heeft mijn cliënt al opdracht gegeven een kort geding te starten tegen de benoeming en de uitoefening van de functie van amicus curiae. Het is er niet van gekomen om redenen dat mijn cliënt internationaal en nationaal volkomen kaal geplukt is. Hij beschikte niet over financiële middelen om tegelijkertijd diverse procedures te voeren. In het kader van het gevoerd kort geding is een team van internationale advocaten bijeen gebracht. Over één ding zijn zij het eens; namelijk dat de Nederlandse Staat geen bevoegdheden heeft ten aanzien van M. De weg naar Straatsburg ligt open, maar daar zijn aanzienlijke bedragen mee gemoeid. De bezwaren blijven echter bestaan. Na de uitlatingen van verweerder wilde M. alles uit de kast halen en een klacht indienen tegen verweerder.

Ik wil de zaak verder bekijken aan de hand van de samenvatting van de klacht van M. zoals de Deken deze gegeven heeft bij brief van 10 december 2002. Het eerste aspect is de uitoefening van de functie van amicus curiae door verweerder. In feite zijn er verdedigingstaken ten koste van de heer M. uitgevoerd. Op de eerste pagina van de brief van de Deken van 10 december 2002 staat vermeld dat M. het optreden een inbreuk op zijn verdedigende bevoegdheden vindt, omdat deze haaks staan op zijn verdedigingsstrategie. Ik zou dit willen uitbreiden: het kernpunt van de verdediging van M. is nu juist dat M. het Joegoslavië Tribunaal niet als rechtmatig erkent. Verweerder is nu juist uitgegaan van de rechtmatigheid van het Tribunaal. Na overleg met M. hebben wij ons als advocaten op het standpunt gesteld dat het Tribunaal een pseudo-Tribunaal is dat elke legitimiteit ontbeert en de NAVO ten dienste staat. Dit standpunt is uitdrukkelijk en als zodanig verwoord. Als verweerder en diens confrère X. het recht hebben om zich in de media uit te laten over mijn optreden en dat van mijn collegae in het namens M. gevoerd kort geding, dan hebben wij als advocaten van M. het recht om in dergelijke bewoordingen over het Tribunaal te spreken. Het Tribunaal heeft in verband met het bezigen van dergelijke termen een klacht tegen mij ingediend. Achter het indienen van de klacht zit de

gedachte dat dergelijke geluiden over het Joegoslavië Tribunaal gestuit moeten worden. Het is de bedoeling om M. -en met name mij- monddood te maken.

Ik leg de brief van 20 maart 2002 van de Deken der Orde van Advocaten te Utrecht over met daarbij de klachtbrief. De klacht wordt behandeld door de Raad van Discipline te Amsterdam.

Er is een spel aan de gang om bepaalde accenten te leggen ten aanzien van het Tribunaal, het gaat per saldo om de beeldvorming. Alles wat de legitimiteit van het Tribunaal kan opvrijzelen wordt meegenomen. Eén van de dingen is het benoemen van deze amici. Daarmee wordt aangegeven dat men zich bekommert om de zorgvuldigheid van de gang van zaken in het proces. Het is een politiek-strategische zet van het Joegoslavië Tribunaal. Het geeft het Tribunaal de schijnlegitimiteit waar het dringend behoefte aan heeft.

Ik vraag mij verder af of het stuk uit het Advocatenblad van 21 september 2001 bij Uw stukken zit? Ik leg het in ieder geval over.

Voorzitter:

Dat zit niet bij de stukken. Is het stuk aan verweerder bekend?

Verweerder:

Nadat ik het stuk thans bekeken heb, kan ik U zeggen dat het een interview betreft dat ik gegeven heb omdat mij bleek dat er in Nederland en in het buitenland verwarring ontstaan was over wat amici curiae doen danwel deden en of dat de verdediging van M. en zijn recht op zelfverdediging zou doorkruisen.

Mr. Steijnen:

Het benoemen van amici curiae leidt nu juist tot verwarring en het lijkt er verdacht veel op dat er juist uitvoering wordt gegeven aan verdedigingspraktijken. Ik citeer uit het artikel in het Advocatenblad:

“Mij leek dat zo iemand ook in het geval van M. de verdediging op zich zou kunnen nemen, maar dan zonder dat M. de cliënt is. Onafhankelijk van de verdachte geven we het objectieve perspectief van de verdediging.”

en *“...M. wil geen bijstand, en dan kun je het daarbij laten, zoals we in Nederland*

zelfs bij verstek veroordelen. Maar je kunt ook die zaken naar voren proberen te brengen die in zijn belang zijn.”, maar ook *“Als je normaal toch al meer doet dan papegaaien wat de cliënt denkt, dan is de stap weer wat minder groot.”*

Iemand die zich in die zin uitlaat, praat onafhankelijk van de gedachte het perspectief weer te geven van de verdediging. Wie maakt er nu uit wat in het belang van M. is? Verweerder kennelijk!

Ook als wordt uitgegaan van een welwillende grondhouding van verweerder en de andere amici curiae, dan wringt het uitoefenen van verdedigingstaken niet alleen, maar dan kan het ook niet. Verweerder heeft het benoemings- en bevoegdhedenbesluit overgelegd. Het gaat dan om bevoegdheden, die een advocaat ook zou hebben indien deze door M. benoemd zou zijn. Het gaat puur om zaken die voorbehouden zijn aan de verdediging.

Ik zal het toespitsen op de gedragsregels. Er dient getoetst te worden aan de Nederlandse bepalingen, al blijkt ook uit het gewoonterecht dat hetgeen hier gebeurd is niet kan.

De principiële partijdigheid van de advocaat verdraagt zich al niet met een belangenbehartiging strijdig met de belangen van de cliënt. Verweerder zal wel zeggen dat hij geen advocaat is, maar dat is hij natuurlijk wel. De benoeming is naar Nederlands recht en verweerder is niet voor niets gevraagd als amicus curiae op te treden. Het lijkt op het optreden als advocaat, als behartiger van belangen. Er is echter sprake van een belangenstrijd. De amicus is benoemd door het Joegoslavië Tribunaal, luistert naar het Tribunaal en werkt volgens de procedure van het Tribunaal. Het is een hybride figuur tussen het Tribunaal en M. Er moet gewaakt worden voor een belangenstrijd. Er bestaat frictie tussen het Tribunaal en M. waarbij M. aan het kortste eind trekt.

Doordat de amici curiae hun functie uitoefenen wordt nu juist niet het “habeas corpus-principe” gerespecteerd. Dit principe ontbreekt en dit geeft weer een aanzienlijk verlies van rechten. Maar de benoeming van deze amici verschaft nu wel legitimiteit aan het Tribunaal.

Ik citeer voor U de eerste gedragsregel. Als er nu iets is dat schade toebrengt aan het vertrouwen in de advocatuur, is dat het optreden van verweerder wel. Dit is tweeledig. In de eerste plaats door de wijze waarop verweerder als amicus voor M.

opgetreden is. In de tweede plaats, en dat duidt specifiek op het tweede klachtonderdeel, door de uitlatingen die verweerder gedaan heeft en die uiteindelijk tot de val van hem als amicus hebben geleid. De eerste gedragsregel is in aanzienlijke mate geschonden.

Verder is van belang gedragsregel 7. Ik houd U lid 1 voor. Lid 2 geeft echter aan dat als er een belangenconflict dreigt de advocaat zich dient terug te trekken. Een soortgelijke regel staat in de gedragscode voor advocaten van de Europese Gemeenschap. In casu is er sprake van een belangentegenstelling tussen M. en het Tribunaal, waar verweerder in een soort spagaat boven hangt in een poging de kloof tussen beide partijen te dichten. Verweerder diende twee heren. Zowel M. - waar verweerder geen orders van zegt te hebben gekregen, te willen en te kunnen krijgen- alsook het Tribunaal.

Het tweede aspect van de klacht behoeft niet veel toelichting. Verweerder is door het Tribunaal buiten de deur gezet. De mening van het Tribunaal is dat verweerder zich ernstig misdragen heeft en dat dergelijke uitlatingen geen pas geven.

Het Tribunaal geeft als laatste punt in de uitspraak aan dat het optreden van verweerder M. niet geschaad zou hebben. Cliënt denkt hier anders over. Er is een klimaat geschapen waarin M. afgeschilderd wordt als "de slager van de Balkan". M. was al neergezet als een slechterik, die veroordeeld moest worden en dat heeft verweerder nog eens bevestigd. Het Tribunaal mag dan wel de indruk willen wekken ongevoelig te zijn voor dergelijke uitlatingen, maar het kan niet anders dan dat er een zekere beïnvloeding van uitgaat.

Verweerder legt een pleitnota over die aan het proces-verbaal wordt gehecht.

Verweerder pleit conform de pleitnota met de navolgende toevoeging.

Verweerder:

Ik wil nader uitleggen wat een benoeming als amicus curiae inhoudt. Als amicus behartig je niet de belangen van de verdachte. Er is geen relatie met de verdachte, je wordt niet geïnstrueerd en er is geen sprake van subjectieve belangenbehartiging.

Een amicus geeft het Tribunaal advies over de objectieve verdedigingstactieken.

Het Tribunaal kent immers het "party-drivensystem" zoals bekend is in het Anglo-Saksisch rechtssysteem. Het accent wordt daar gelegd op het presenteren van de zaak door partijen zelf. De rechters zijn lijdelijk. Voorziet een partij zich van een advocaat dan zal de rechter zich alleen met de advocaat verstaan. Bij het ontbreken van een advocaat is er sprake van onevenwichtigheid en ziet de rechter zich genoodzaakt zich actiever op te stellen dan in het "party-drivensystem" gebruikelijk is. Om te voorkomen dat de rechter in feite in de zaak participeert wordt in het Anglo-Saksisch-systeem nog wel eens gekozen voor een amicus curiae. Deze informeert de rechters dan over de verdedigingstechnieken vanuit een objectief, en niet subjectief perspectief. Het Tribunaal hanteert het onmiddellijkheidsbeginsel, dat past in de Anglo-Saksische traditie. Door de enorme omvang van de zaak rees de vraag in hoeverre je eindeloos door kon gaan met het oproepen van getuigen om bewijsmateriaal te verzamelen voor de diverse aanklachten en te bewijzen dat M. daarvoor verantwoordelijk gehouden kon worden. Een verschil in bewijskwaliteit leek onontkoombaar. Benoeming van een amicus, die zou opkomen voor de waarborgen van de verdediging in het algemeen, die een andere oplossing zou kunnen aandragen, leek geboden.

Hoewel het volgens mij geen onderdeel is van de klacht wil ik toch nog iets opmerken omtrent de rechtmatigheid van het Tribunaal. Al in 1995 is in twee instanties beslist over de rechtmatigheid in de zaak Tadic. Het Europees Hof heeft in 2000 in de zaak Naletilic nog geoordeeld dat het Tribunaal voldoet aan de daaraan te stellen eisen. De klacht die verweerder heeft ingediend bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens is ook daarom niet-ontvankelijk verklaard. Mijn benoeming is volstrekt legitiem en goed geweest.

Er zou verder sprake zijn geweest van het schenden van de belangen van M. doordat er een preliminary motion ingediend zou zijn door de amici. Klager is niet goed geïnformeerd. Volgens het transcript van de zitting is er op 9 augustus 2001 een persoonlijk door M. ondertekende preliminary motion ingediend. Wij waren toen nog niet als amici benoemd. Op 16 augustus 2001 heeft de aanklager een response ingediend. Op 24 augustus 2001 heeft M. een brief aan de Registry gezonden met bezwaren. Op de zitting van 30 augustus 2001 zijn deze bezwaren van de hand gewezen, naar aanleiding waarvan weer een schriftuur is ingediend. Op 30 septem-

ber 2001 volgde de response van de aanklager. Pas op 12 oktober 2001 is er zijdens de amici een "brief on jurisdiction" ingediend, hetgeen iets anders is dan een motion. De response van de aanklager volgde op 26 oktober 2001, waarna op 8 november 2001 het Tribunaal op alle verweren gerespondeerd heeft.

Ik denk dat U nu een goed beeld heeft van hoe het gaat.

Op 12 oktober 2002 heeft klager de klacht nog aangevuld naar aanleiding van een publicatie in Trouw waarin ik M. met Hitler zou hebben vergeleken. Dit is volledig uit zijn verband gerukt. Rest dan nog de kwestie met de Haagsche Courant. Ik heb inmiddels kennis kunnen nemen van de stukken van de rechters van het Tribunaal. In mijn brief van 12 september 2002 aan Judge May ziet U dat ik opmerk dat ik met de journalist van deze Courant afgesproken heb dat ik het artikel nog vóór plaatsing zou mogen inzien. Het stuk is echter zonder autorisatie en verificatie mijnerzijds gepubliceerd. In de beslissing van de Trial Chamber speelt de kwestie met de Haagsche Courant geen rol. Er is gerefereerd aan een Bulgaars tijdschrift. Ik verwijs naar de bijlage die U toegestuurd is. Uit de beslissing volgt dat de rechters niet tot hun besluit zijn gekomen omdat ik mij over M. ongepast zou hebben uitgelaten, maar omdat zij er niet langer op zouden kunnen vertrouwen dat ik onpartijdig als amicus zou optreden. De publicatie stond er aan in de weg om mijn rol ten behoeve van de rechters naar behoren te vervullen. De publicatie in de Haagsche Courant is bovendien niet meer redengevend voor een nadere tuchtrechterlijke beoordeling omdat deze al onderwerp geweest is van rechterlijke toetsing.

Voorzitter:

Ik verzoek mr. Steijnen een nadere reactie te geven, in het bijzonder ook op het door verweerder opgeworpen punt dat U M. niet zou representeren.

Mr. Steijnen:

Is dat inderdaad de stelling van verweerder?

Verweerder:

Ik vraag mij op grond van de contacten met M. af of mr. Steijnen voor hem optreedt.

Ik heb hier mijn twijfels over.

Voorzitter:

Ik denk dat U er goed aan doet de Raad te informeren.

Mr. Steijnen:

U plaatst er een vraagteken bij? Ik overweeg U te wraken. Het bevalt mij niet dat het uit de koker van verweerder komt. Ik vind dat de Raad duidelijk dient te zijn tegenover mij en verweerder. Ik heb verweerder al eerder aangegeven dat ik verdedigende stappen heb genomen voor M. Verweerder zegt verder dat hij uit zijn contacten met M. niet afleidt dat ik voor M. op zou treden. Verweerder heeft nog nooit één woord met mijn cliënt gewisseld. Er is slechts één amicus curiae die af en toe met M. een woord wisselde, namelijk de Joegoslavische amicus.

Ik wijs U er verder op dat ik met meerdere mensen een klacht ingediend heb bij het Europese Hof. Daar heb je een machtiging voor nodig en M. heeft mij daarvan voorzien. Ik heb, in tegenstelling tot verweerder, diverse malen uitvoerig contact gehad met M. Het gaat niet aan te beweren dat ik hier niet in opdracht van M. zou zijn. Niet alleen van M., maar ook vanuit de omgeving van M., heb ik gehoord dat M. geen contact heeft gehad met verweerder. Verweerder geeft bovendien zelf in artikelen aan dat hij geen contact heeft gehad.

Voorzitter:

Het antwoord op de vraag van verweerder is dus dat U M. representeert.

Mr. Steijnen:

Dat klopt. Ik heb vele malen contact gehad met hem, bijvoorbeeld voor het entameren van de procedure bij het Europese Hof.

Ik maak mij echt kwaad over de houding van verweerder. Ik kom dat gedraai van hem steeds tegen. Het verbaast mij, en dat valt mij anderzijds ook wel mee, dat hij het nu ook uitspreekt, dat ik M. niet zou representeren.

Natuurlijk ken ik de stukken die verweerder in zijn betoog genoemd heeft. Die kun je van alle kanten krijgen. Ik en mijn collegae volgen de zaak op de voet. Er wordt een onheus en geraffineerd spel gespeeld, waar M. de dupe van is. Hij heeft vanaf het begin geklaagd over de rechtmatigheid van het Tribunaal en ik heb dat ook in mijn

pleitnota ten behoeve van het gevoerd kort geding verwerkt. In plaats van snel te oordelen over de legitimiteit van het Tribunaal heeft M. er maandenlang op moeten aandringen. Dan wordt er uiteindelijk tijdens een gewone behandeling plotseling overgegaan tot het aan de orde stellen van de rechtmatigheidsvraag, zonder aankondiging vooraf.

Ik heb met M. gesproken en hoewel wij slechts over de procedure in Nederland en het Europese Hof mochten praten, hebben wij toch over andere dingen gesproken. Ik vind dat ik daar goed aangedaan heb.

Legt verweerder verder nog stukken ter zake het uitoefenen van de functie van amicus over?

Verweerder:

Dat is een goede vraag. Eerder heb ik klager gevraagd zijn pleitnota ten behoeve van het kort geding over te leggen.

Voorzitter:

De pleitnota is U toch toegezonden door de griffier?

Verweerder:

Nee, dat is niet gebeurd. Het doet er verder niet toe. Het is niet belangrijk.

Mr. Steijnen:

Het is niet onbelangrijk. U kunt de stukken krijgen.

Verweerder:

Dat is flauw. Eerst vraag ik om een afschrift en dan zegt U dat U dat niet doet. Ik vraag de Raad een beslissing te nemen.

Voorzitter:

Voor ons is het illustreren van de functie van amicus curiae voldoende. Nadere stukken behoeven niet overgelegd te worden.

pleitnota ten behoeve van het gevoerd kort geding verwerkt. In plaats van snel te oordelen over de legitimiteit van het Tribunaal heeft M. er maandenlang op moeten aandringen. Dan wordt er uiteindelijk tijdens een gewone behandeling plotseling overgegaan tot het aan de orde stellen van de rechtmatigheidsvraag, zonder aankondiging vooraf.

Ik heb met M. gesproken en hoewel wij slechts over de procedure in Nederland en het Europese Hof mochten praten, hebben wij toch over andere dingen gesproken. Ik vind dat ik daar goed aangedaan heb.

Legt verweerder verder nog stukken ter zake het uitoefenen van de functie van amicus over?

Verweerder:

Dat is een goede vraag. Eerder heb ik klager gevraagd zijn pleitnota ten behoeve van het kort geding over te leggen.

Voorzitter:

De pleitnota is U toch toegezonden door de griffier?

Verweerder:

Nee, dat is niet gebeurd. Het doet er verder niet toe. Het is niet belangrijk.

Mr. Steijnen:

Het is niet onbelangrijk. U kunt de stukken krijgen.

Verweerder:

Dat is flauw. Eerst vraag ik om een afschrift en dan zegt U dat U dat niet doet. Ik vraag de Raad een beslissing te nemen.

Voorzitter:

Voor ons is het illustreren van de functie van amicus curiae voldoende. Nadere stukken behoeven niet overgelegd te worden.

Mr. Steijnen:

Indien verweerder in de andere klachtzaak, waarin ik U gewraakt heb, wel een preliminary motion zou overleggen, zie ik mij genoodzaakt uitvoerig aan te geven hoe wij de zaak behandeld hebben.

Voorzitter:

Dat is de andere klacht. Wij spreken nu over de klacht die U namens M. heeft ingediend tegen verweerder.

Mr. Steijnen:

Dat is inderdaad de andere klacht. Hoe ik en mijn cliënt denken over de positie van amicus curiae is al bekend. Ik wil besluiten met een brief van mr. S. die hij mij spontaan heeft toegestuurd. Deze gaat over de positie en het verschijnsel van amicus curiae. Mr. S. schrijft mij onder meer dat een amicus curiae in het Anglo-Saksische systeem bekend is doch dat er hier in Europa met de nodige scepsis tegenaan gekeken wordt. In Europa kennen wij de "Plichtverteidiger", een figuur dat op de amicus lijkt, en in Nederland is de amicus te vergelijken met een ambtshalve toegevoegd advocaat. Van belang is voorop te stellen dat de amicus niet tegen de belangen van M. in mag gaan. Volgens de gedragscode van de Europese Unie kan een advocaat voor een verdachte optreden, indien deze de advocaat opdracht heeft gegeven. Dit valt moeilijk te rijmen met de benoeming van de amicus door het Tribunaal. De belangen van de cliënt zijn dan niet meer bepalend voor de wijze van de behandeling van zijn zaak. Hier begint de schoen te wringen. Wie bepaalt namelijk het belang van de verdachte? Wiens strategie dient gevoerd te worden? Die van de verdachte of van de advocaat? Wie is dominus litis?

Het bepalen van de strategie is aan de verdachte. Zo had M. als uitgangspunt een uitsluitend politieke verdediging te voeren. Als M. dat wenst en de amicus niet, wordt er een grens overschreden. Een vriend van het Tribunaal wordt dan een vijand van de verdachte.

Ik sluit mij bij de inhoud van de brief van mr. S. volledig aan. M. wilde zich zelf verdedigen en een politieke verdediging voeren. Verweerder had zich er dus buiten moeten houden.

Verweerder:

Het is verrassend kennis te nemen van hetgeen mr. S. schrijft, die op het gebied van de amicus niet deskundig is. Ik laat het verder maar. Bij het Rwanda-tribunaal is al aan de orde geweest hoe er gehandeld moet worden indien de verdachte geen advocaat wil. Verder kent iedereen het arrest van de "Rote Armee Fraktion"; de verdachten kozen ook hier voor een politieke verdediging en het gerecht benoemde nog een "Plichtverteidiger". Deze laatste kon niet als advocaat fungeren. Een amicus verleent echter, anders dan een "Plichtverteidiger", géén bijstand aan de verdachte. Het betoog van mr. S. rondom de "Plichtverteidiger" kan ik dan ook niet volgen.

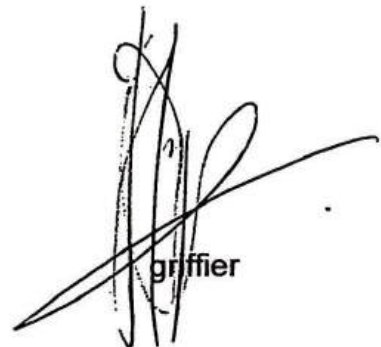
Over de kwestie van de moties nog het volgende. Door de amici zijn géén moties ingediend. Dat heeft M. uitsluitend zelf gedaan. Ik kan mij voorstellen dat hij daar nu spijt van heeft, maar het is wel gebeurd. De amici hebben niet meer dan een "brief" ingediend. De amicus adviseert de rechter ten aanzien van wat de partijen zeggen en neemt geen partijstandpunt in. Klager wil kennelijk een beauty-contest, waarin de pleitnota met de "brief" vergeleken wordt. Ik geloof niet dat dat de bedoeling is.

De voorzitter sluit de behandeling en deelt mede dat uitspraak zal volgen op 26 mei 2003.

Waarvan proces-verbaal!

voorzitter

griffier

Voor afschrift conform
verzonden op:

23-07-03

mr. drs. M.J. Woff
griffier

Raad van Discipline in het ressort 's-Gravenhage
Zitting van 17 maart 2003 te 13.40 uur
Klacht R. 2089/02.85

Pleitaantekeningen Prof. Jhr. Mr. M. Wladimiroff

Inleiding

1. In zijn brief van 10 december 2002 heeft de Haagse Deken de klachten van Mr. Steijnen samengevat. Ik kan mij met deze samenvatting verenigen. De kern van die klachten is dat het voor mij als advocaat niet geoorloofd zou zijn Milošević tegen diens uitdrukkelijke wil handelingen op te dringen die een prerogatief van de verdediging vormen. Kort gezegd ik had niet als amicus curiae voor het Joegoslavië Tribunaal mogen optreden in de zaak Milošević.
2. Laat ik vooropstellen dat er geen verschil van mening bestaat over het feit dat ik door rechters van het Joegoslavië Tribunaal – samen met twee anderen – ben benoemd tot amicus curiae in het proces Milošević en dat ik als zodanig heb gehandeld. Aangezien dit vaststaat, gaat het geschil in wezen over de waardering van die feiten. Het lijkt mij weinig zinvol alle in het vooronderzoek over en weer gewisselde argumenten zonder meer te herhalen.
3. Ik volsta er mee een paar opmerkingen te maken over de vraag of de klachten ontvankelijk zijn en overigens zal ik kort op de klachten ingaan met betrekking tot de vraag of deze gegrond zijn.

Ontvankelijkheid

4. Mr. Steijnen heeft geen persoonlijk belang bij de door hem geformuleerde klachten. Hij is advocaat en met betrekking tot de vraag of ik in het proces Milošević al dan niet als amicus curiae zou hebben mogen optreden en hoe ik mij van deze taak heb gekweten,

wordt hij niet in enig hem persoonlijk belang betroffen. Mr. Steijnen zou mitsdien slechts in de door hem geformuleerde klachten ontvangen kunnen worden indien hij in deze als advocaat van Milošević zou optreden.

5. Indien Mr. Steijnen niet is aangezocht door Milošević om tegen mij klachten in te dienen, maar te dien zake is aangezocht door het Internationale Committee for the Defence of Slobodan Milošević, ben ik van mening dat een opdracht van dit comité Mr. Steijnen niet bevoegd maakt tot het indienen van klachten namens Milošević. In dat geval representeren de klachten de opvattingen van dit comité dat zich heeft opgeworpen om ten behoeve van Milošević politiek te ageren tegen zijn berechting door het Joegoslavië Tribunaal. In dit geval heeft Mr. Steijnen geen in rechten te beschermen belang bij de klachten.
6. Uit mijn contacten met Milošević leid ik niet af dat Mr. Steijnen door Milošević is geïnstrueerd tegen mij of een van de andere amici curiae klachten in te dienen. Feit is dat noch tegen de Engelse amicus curiae, noch tegen de Joegoslavische amicus curiae klachten zijn ingediend. De aandacht van het comité voor mij is ontstaan nadat ik opmerkingen heb gemaakt over het ontbreken van een deugdelijke kwaliteit van het optreden. Aannemelijk is dat dit het comité heeft gemotiveerd Mr. Steijnen te instrueren de klachten tegen mij in te dienen en hem daarvoor van de nodige financiën voorziet. Bij mijn weten wordt Mr. Steijnen niet door Milošević betaald.
7. Een tweede probleem ten aanzien van de ontvankelijkheid van de klachten heeft betrekking op de vraag of de klachten zien op mijn optreden als advocaat. Er is in deze geen sprake geweest van enig handelen of nalaten in strijd met de zorg die ik als advocaat had behoren te betrachten ten opzichte van Milošević, reeds omdat ik geen opdracht van hem had als advocaat zijn belangen te behartigen en ik ook niet als advocaat aan hem was toegevoegd om zijn belangen te behartigen. Mijn benoeming tot amicus curiae zag niet op de behartiging van de belangen van Milošević en in die functie trad ik niet op als advocaat.
8. Voor zover het de restnorm betreft dat een advocaat overigens niet hoort te handelen, zoals een behoorlijk advocaat niet betaamt, merk ik op dat het tuchtrecht niet zonder meer ziet op de wijze waarop een advocaat zich gedraagt in een andere hoedanigheid of in privé. De hoofdregel is dat de taakuitoefening van een advocaat in een andere door de rechter benoemde hoedanigheid, zoals bijvoorbeeld de curator in een faillissement, in beginsel niet behoort tot het terrein dat door de advocatentuchtrecht wordt bestreken. In zijn uitspraak van 25 mei 1998 (nr. 2378) citeert het Hof van Discipline met instem-

ming het arrest van de Hoge Raad van 19 april 1996 (NJ 1996, 727) waarin de Hoge Raad oordeelde:

"[d]at een curator in een faillissement, ook al oefent hij het beroep van advocaat, bij het vervullen van zijn taak als curator niet optreedt als beoefenaar van dat beroep; de bijzondere kenmerken van de taak van curator brengen met zich mee dat zijn persoonlijke aansprakelijkheid getoetst dient te worden op een zorgvuldigheidsnorm die daarop is afgestemd en daarom afwijkt van de zorgvuldigheidsnorm die voor advocaten ten opzichte van hun cliënten geldt [...]. De (advocaat-)curator oefent bij het vervullen van zijn taak als curator het beroep van advocaat niet uit en valt derhalve in beginsel niet onder het voor advocaten geldende tuchtrecht."

9. Volgens vaste jurisprudentie is er slechts voor een tuchtrechtelijke toetsing aanleiding, indien de advocaat zich in de andere hoedanigheid zou misdragen en daardoor het vertrouwen in de advocatuur zou schaden. Uit de stukken waarvan Uw Raad heeft kennisgenomen kunt U zelf oordelen wat de functie van amicus curiae inhoudt. Ik wijs in het bijzonder op mijn brief van 2 oktober 2002 met bijlagen en mijn reactie in het Advocatenblad van 1 november 2002. Voor zover de elf klachten, zoals geformuleerd in de inleidende brief van Mr. Steijnen zijn gebaseerd op het oordeel dat het voor mij als advocaat niet geoorloofd zou zijn als amicus curiae voor het Joegoslavië Tribunaal op te treden in de zaak Milošević, zien die klachten niet op gedragingen die vallen onder het voor advocaten geldende tuchtrecht.

Gegrontheid

10. Indien Mr. Steijnen wel ontvankelijk zou zijn, berusten alle in zijn inleidende brief van 19 september 2002 geformuleerde klachten uitsluitend op de stelling dat ik als advocaat überhaupt een benoeming als amicus curiae niet had mogen aanvaarden en dat ik als amicus curiae mij niet zou hebben gedragen zoals een behoorlijk advocaat betaamt. Deze stelling is natuurlijk onjuist.
11. Uit de stukken blijkt dat de benoeming en vervulling van de taak van amicus curiae niet tot strekking heeft Milošević als advocaat bij te staan, want de amicus curiae treedt niet op voor of namens Milošević, maar als adviseur van de rechters. Met andere woorden de amicus curiae heeft geen professionele relatie met Milošević en vervult zijn functie vanuit een eigen verantwoordelijkheid en treedt derhalve op geen enkele wijze op als advocaat. De vervulling van deze door de rechter opgedragen taak is niet onbetamelijk en daarom zijn deze klachten ongegrond.

12. Bij brief van 13 oktober 2002 heeft Mr. Steijnen zijn klachten aangevuld met het verwijt dat ik Milošević heb vergeleken met Hitler. Dit verwijt berust, blijkens de desbetreffende publicatie in Trouw van 9 januari 2002, op een verkeerde lezing van hetgeen ik heb gezegd en is door Mr. Steijnen uit het verband gerukt.
13. Hoewel geen onderdeel van de door Mr. Steijnen geformuleerde klachten, wil ik tenslotte nog iets zeggen over de beëindiging van mijn benoeming als amicus curiae. Uw Raad heeft kunnen kennisnemen van de desbetreffende stukken. De benoeming is niet ingetrokken omdat ik mij ongepast over Milošević zou hebben uitgelaten, maar omdat de rechters door de ongelukkige publicaties er niet langer op vertrouwden dat ik mij op voldoende onpartijdige wijze zou kwijten van mijn taken als amicus curiae. Ik meen derhalve dat een en ander geen verdere reden oplevert voor een tuchtrechtelijke beoordeling.

Conclusie

14. Ik concludeer tot ongegrondverklaring van de klachten, zo Mr. Steijnen al ontvankelijk is.

HOF VAN DISCIPLINE

Griffie: Euclideslaan 51 Postbus 85005 3508 AA Utrecht
tel. 030 - 2595526 fax 030 - 2595506

mr B.F. Keulen, griffier
Mw mr S.L. Braam, plv. griffier

De heer mr N.M.P. Steijnen
Couwenhove 52-05
3703 ER ZEIST

Utrecht, 13 oktober 2003

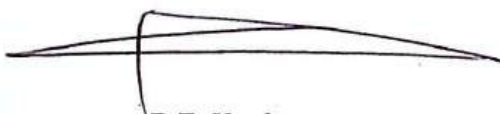
Geachte confrère,

Betreft: S. Milosevic / mr M. Wladimiroff - Raad van Discipline te 's-Gravenhage,
no. 3884

Naar aanleiding van het telefoongesprek van heden met de griffie van het Hof van Discipline deed ik u bij brief van 10 oktober 2003 ten onrechte het verzoek te willen reageren op de appèlmemorie van mr Wladimiroff. Deze reactie was reeds in mijn bezit en is aan het dossier toegevoegd. Mijn excuses voor deze onzorgvuldigheid.

Volledigheidshalve zend ik nu reeds een inventaris van stukken in bovengenoemd dossier.

Hoogachtend,
uw dw. cfr.,

B.F. Keulen,
griffier

INVENTARIS VAN STUKKEN

inzake: S. Milosevic / mr M. Wladimiroff - Raad van Discipline te 's-Gravenhage, no. 3884

1. Inventaris van stukken welke was gevoegd bij no. 2 van deze inventaris waarop de stukken van het klachtdossier staan vermeld.
De bijlagen zijn genummerd 1.1 tot en met 1.14.
2. Schrijven van de Deken aan de griffier van de Raad van 10 december 2002.
3. Schrijven van mr Steijnen, gemachtigde van de heer Milosevic, aan de griffier van de Raad van 29 januari 2003.
4. Proces-verbaal met pleitnota van het verhandelde ter zitting van de Raad op 17 maart 2003.
5. Schrijven met bijlage van de griffier van de Raad aan mr Steijnen van 10 juni 2003.
6. Beslissing van de Raad van 23 juni 2003, verzonden op 25 juni 2003.
7. Appèlmemorie van mr Steijnen van 17 juli 2003, ingekomen ter griffie van het Hof op 22 juli 2003.
8. Appèlmemorie, tevens reactie op de appèlmemorie van mr Steijnen, van mr Wladimiroff van 24 juli 2003, ingekomen ter griffie van het Hof op 24 juli 2003.
9. Nadere memorie, tevens reactie op de appèlmemorie van mr Wladimiroff, van mr Steijnen, gedateerd op 29 juli 2003, ingekomen ter griffier van het Hof op 16 september 2003.

De heer mr N.M.P. Steijnen
Couwenhoven 52-05
3703 ER ZEIST

Utrecht, 10 oktober 2003

Geachte confrère,

Betreft: S. Milosevic / mr M. Wladimiroff - Raad van Discipline te 's-Gravenhage, no. 3884

Het Hof zal de bovengenoemde zaak naar alle waarschijnlijkheid behandelen op 12 januari 2004. Het Hof verwacht dat u persoonlijk ter zitting aanwezig zult zijn. De zitting vindt plaats in het Paleis van Justitie te 's-Hertogenbosch.

Indien reeds thans bekend is dat u op voormelde datum niet ter zitting aanwezig kunt zijn, wordt u verzocht dat binnen enkele dagen mede te delen, zodat een nieuwe datum kan worden vastgesteld.

Bij gebreke van een dergelijk bericht binnen enkele dagen, wordt er vanuit gegaan dat de datum u schikt en dat u die in uw agenda reserveert.

In verband met onder meer grote drukte en een strakke planning kan het Hof geen rekening houden met nadien opgekomen verhinderingen, behoudens in zeer bijzondere door het Hof als zodanig aan te merken omstandigheden.

Ik verzoek u om uiterlijk zes weken voor de zitting in zeventienvoud een schriftelijk antwoord op de appèlmemorie van mr Wladimiroff bij mij in te dienen teneinde de zitting zo vlot en efficiënt mogelijk te laten verlopen.

Ik heb mr Wladimiroff verzocht om uiterlijk zes weken voor de zitting in zeventienvoud een schriftelijk antwoord op de appèlmemorie bij mij in te dienen om de zitting zo vlot en efficiënt mogelijk te laten verlopen.

Beide partijen kunnen op de zitting het woord voeren, bij voorkeur aan de hand van een pleitnota.

Het is niet de bedoeling dat een schriftelijk antwoord op de appèlmemorie achterwege blijft en dat in plaats daarvan op de zitting zeer uitvoerig wordt gepleit. De daartoe beschikbare tijd is beperkt.

HOF VAN DISCIPLINE

Ongeveer een maand voor voormelde datum ontvangt u per aangetekende post met bericht van ontvangst een definitieve oproep met vermelding van het tijdstip van de zitting en de plaats waar de zitting zal worden gehouden.

Indien u stukken in het geding wilt brengen dan is dat mogelijk tot 15 dagen voor de zitting. Op nadien binnengekomen stukken zal het Hof geen acht slaan, tenzij er naar het oordeel van het Hof aanleiding is dat wel te doen. Alle in te dienen stukken ontvang ik gaarne in zeventvoud.

Hoogachtend,
uw dw. cfr.,

pto

B.F. Keulen,
griffier

HOF VAN DISCIPLINE

Griffie: Euclideslaan 51 Postbus 85005 3508 AA Utrecht
tel. 030 - 2595526 fax 030 - 2595506

mr B.F. Keulen, griffier
Mw mr S.L. Braam, plv. griffier

De heer mr N.M.P. Steijnen
Couwenhoven 52-05
3703 ER ZEIST

Utrecht, 16 september 2003

Geachte confrère,

Betreft: S. Milosevic / mr M. Wladimiroff - Raad van Discipline te 's-Gravenhage, no. 3884

Hierdoor bevestig ik de ontvangst van uw nadere memorie, die als datum draagt 29 juli 2003.
Een exemplaar daarvan zend ik aan mr Wladimiroff.

Hoogachtend,
uw dw. cfr.,

B.F. Keulen,
griffier

HOF VAN DISCIPLINE TE UTRECHT
ZAAK 3884

PLEITAANTEKENINGEN MR. M. WLADIMIROFF

inzake:

Mr. M. Wladimiroff
te 's-Gravenhage
geïntimeerde/incidenteel appellant

tegen:

De heer S. Milošević
te 's-Gravenhage
appellant/incidenteel geïntimeerde
advocaat Mr. N.M.P. Steijnen

Inleiding

1. Na een opstand van volkswoede is Milošević in zijn eigen land ten val gebracht en vervolgens door zijn landgenoten overgedragen aan het Joegoslavië Tribunaal in Den Haag ten einde berecht te worden voor zijn vermoedelijke aandeel in de gruwelijkheden, die tijdens zijn regime zijn begaan.
2. Milošević ontkent elke schuld en betwist het bestaansrecht van het Joegoslavië Tribunaal. Hij betwist de bevoegdheid van het tribunaal om hem te berechten, hij erkent de beslissingen van het tribunaal niet en wenst aan de rechtsgang niet deel te nemen. Dientengevolge stelt hij geen advocaat aan en doet hij zelf op de zitting waar hij zin in heeft.
3. In verband hiermee hebben de rechters omwille van een eerlijke rechtspleging drie personen aangesteld als *amicus curiae* om de rechters te assisteren bij het nemen van beslissingen in de zaak. Het wekt weinig verbazing dat Milošević het met deze aanstelling ook niet eens is.

Klacht onderdeel A

4. De Raad van Discipline heeft het onderdeel van de klacht van Milošević dat ik niet als *amicus curiae* had mogen optreden, dat ik hem handelingen zou hebben opgedrongen die een prerogatief van de verdediging vormen en dat ik ongeoorloofde verdedigingstaken in zijn zaak zou hebben uitgeoefend, terecht ongegrond verklaard.
5. Voor zover in de grieven de bezwaren worden herhaald die Milošević heeft tegen de functie van *amicus curiae* als zodanig en voor zover de grieven er vanuit gaan dat de vervulling van de functie van *amicus curiae* in het algemeen zou treden in de daadwerkelijke verdediging van Milošević, zal ik daarop niet verder reageren. Het komt mij voor dat de Nederlandse tuchtrechter niet het forum is om tegen de functie van *amicus curiae* als zodanig te opponeren. Het juiste forum daarvoor is het Joegoslavië Tribunaal, maar Milošević wenst van

dat forum geen gebruik te maken, net zo min als hij zich wenst te beklagen bij de tuchtinstanties van de Servische balie over Mr. Tapušković, of bij de tuchtinstanties van de balie van Engeland en Wales over 'hardliner' Kay. Ik wil niet treden in zijn willekeur de Nederlandse tuchtrechter wel te adiëren, maar het maakt zijn bezwaren in dit opzicht nog niet valide.

6. Voor zover de bezwaren van Milošević niet algemeen van aard zijn en specifiek inhouden dat ik in de vervulling van de functie van *amicus curiae* tuchtrechtelijke normen zou hebben geschonden, gaan deze bezwaren er aan voorbij dat ik - zoals de Raad van Discipline terecht heeft onderkend - als *amicus curiae* niet de belangen van de verdachte, klager, heb behartigd, doch slechts de rechters van advies heb gediend. De stelling dat de advisering aan de rechters treedt in de verdediging van Milošević mist feitelijke grondslag.
7. Met de andere *amici curiae* heb ik ten processe niets onbetamelijks geadviseerd. De omstandigheid dat Milošević het niet eens is met de gezamenlijke adviezen van Kay, Tapušković en mij aan de rechters van het Joegoslavië Tribunaal dan wel de omstandigheid dat deze adviezen Milošević wellicht niet bevallen, is niet van belang. Het levert in ieder geval geen grond op zich daarover bij de Nederlandse tuchtrechter te beklagen.
8. Ondanks alle gal die de gemachtigde van Milošević uitspuugt over de *amici curiae* en mij persoonlijk, is er geen reden onderdeel A van de klacht alsnog gegrond te achten.

Klacht onderdeel B

9. Het incidentele appel ziet uitsluitend de maatregel die de Raad van Discipline naar aanleiding van rubriek 7.8. van de beslissing aan mij heeft opgelegd. In rubriek 7.8. oordeelt de Raad: "Klacht onderdeel B is derhalve voor zover gebaseerd op de uitlatingen van verweerder in de Haagsche Courant gegrond. Voor het overige is dit klacht onderdeel ongegrond." Ik merk op dat de Raad bij haar beschouwingen tot gegrond verklaring, blijkens het citaat van de beslissing van het Joegoslavië Tribunaal van 10 oktober 2002 dat op de

Bulgaarse publicatie sloeg, de publicatie in het Bulgaarse blad Kultura heeft meegewogen, ofschoon daaromtrent geen klacht was ingediend.

10. Milošević was kennelijk tevreden met het oordeel van de Raad met betrekking tot klacht onderdeel B, namelijk dat alleen de klacht over de publicatie in de Haagsche Courant gegrond is, want tegen klacht onderdeel B is geen beroep ingesteld, nu blijkens het beroepschrift van 17 juli 2003, het beroep zich uitsluitend keert tegen klacht onderdeel A.
11. Hetgeen Milošević onder ad 18 van zijn Memorie van Antwoord in het Incidentele Appel voor ogen staat, namelijk vermeerdering van zijn klacht met de publicatie in het Bulgaarse blad Kultura, kan dus niet en hetgeen onder de nummers 20 en 21 van dat antwoord wordt gesteld is dus evenmin van belang.
12. Ik keer weer terug naar het deel van de klacht dat wel gegrond is geacht. Als ik het goed zie, komt de gedachtegang van de Raad er op neer dat om te beginnen de taakuitoefening van de *amicus curiae* als zodanig niet behoort tot het terrein dat door het advocatentuchtrecht wordt bestreken. Hiermee ben ik het eens, net zo als ik het in het algemeen ook eens ben met het oordeel dat voorts een advocaat, die in de hoedanigheid van *amicus curiae* bij het Joegoslavië Tribunaal optreedt, prudentie past wanneer hij uitlatingen in de pers doet over de persoon van de aangeklaagde en de bewijsbaarheid van de ingebrachte beschuldigingen.
13. Met het oordeel voorts dat het zonder noodzaak doen van negatieve voorspellingen over de afloop van de procedure bij het tribunaal in strijd is met de betamelijke zorgvuldigheid, in aanmerking genomen dat de *amicus curiae* het "fair trial-beginsel" dient te beschermen, is niet helemaal consistent. In het algemeen betaamt het ook een *amicus curiae* zorgvuldig te zijn, maar de Raad lijkt mijn uitlatingen zowel te toetsen aan de voor advocaten geldende zorgvuldigheidsnorm als aan de taakuitoefening van de *amicus curiae* en dat is

moeilijk te rijmen met het eerder gegeven oordeel dat de taak van *amicus curiae* buiten het advocatentuchtrecht valt.

14. Maar deze mogelijke inconsistentie doet er wellicht niet zo veel toe, omdat ik in de appelmemoirie reeds heb aangegeven, dat ik het eens ben met het oordeel dat hetgeen in de Haagsche Courant is gepubliceerd ongepast en onbetamelijk was. De moeilijkheid zit meer in het oordeel van de Raad dat ik niet ontslagen was van mijn verantwoordelijkheid voor de gewraakte uitspraken, ook al is de publicatie niet, zoals mondeling afgesproken, tevoren ter goedkeuring aan mij voorgelegd en tenslotte dat niet is komen vast te staan dat ik de uitspraken, althans naar strekking, niet heb gedaan.
15. Dit komt er op neer dat de Raad er zonder meer vanuit gaat dat ik de gepubliceerde uitlatingen - ten minste naar strekking - inderdaad heb gedaan en dat deze uitlatingen reeds onbetamelijk waren, ook al is mij niet de afgesproken mogelijkheid geboden ongecorrigeerde publicatie te voorkomen. Hier heb ik toch wel moeite mee want daarmee doet de Raad geen recht aan de werkelijkheid dat ik mij niet heb uitgelaten zoals is gepubliceerd, zoals ik al ter zitting van het Joegoslavië Tribunaal van 11 september 2002 heb uiteen gezet (verbatim transcript pagina's 10174-10178) en dat ik, toen ik geen tekst kreeg voorgelegd, in de veronderstelling verkeerde dat er niet gepubliceerd zou worden en dat de journalist het gesprek als achtergrond informatie zou beschouwen, zoals ik al bij brief van 12 september 2002 aan Judge May schreef.
16. Met andere woorden: ik ben er niet van uitgegaan dat ik verkeerd geciteerd zou worden, omdat ik daarvoor geen enkele reden had, en ik heb er geen rekening meer mee gehouden dat er nog gepubliceerd zou worden, omdat ik geen enkele reden had aan de afspraak tot correctierecht te twijfelen. Op zich is het geven van opinies in het algemeen niet verkeerd. Dat is voor een advocaat niet anders. Ik wijs op de jurisprudentie en meer in het bijzonder op de uitspraken van de Raad van Discipline Den Bosch (Advocatenblad nummer 8810) en Amsterdam (Advocatenblad 9904).

17. Voor alle duidelijkheid: ik had mij beter überhaupt niet kunnen uitlaten over het bewijs; uitlatingen met een dergelijke strekking zijn fout en dat betreur ik. De uitlatingen zoals gepubliceerd heb ik niet gedaan en zoals ik van begin af aan te kennen heb gegeven, betreur ik de publicatie zeer. Ik zou het artikel ongetwijfeld gecorrigeerd hebben als het mij vóór publicatie wel was voorgelegd. Dan was er mogelijk niets fout gegaan. Ik zeg dit omdat ervaring heeft geleerd dat het niet alleen gaat om mogelijke correcties van citaten, maar ook nog wel eens om verwijderen van onderdelen, die zich bij nader inzien niet lenen van publicatie.
18. Het lijkt het er op dat de Raad zich bij de keuze van de opgelegde maatregel van berisping heeft laten leiden door de gedachte dat het correctierecht niet van doorslaggevende betekenis is, omdat de publicatie het gevolg van mijn uitlating was en ik niet op een afspraak tot correctie had mogen vertrouwen. Ik meen dat het correctierecht wel van belang is, omdat daarmee publicatie van uitlatingen kan worden belet en in feite de uitlating wordt teruggedronken. Zo gezien kan bij toepassing van het correctierecht in het midden blijven wat er is gezegd, want bij niet publicatie bereikt de uitlating de buitenwereld niet.
19. De waarschuwing die ik uit de casus leer, is dat ik er actief achterheen moet gaan indien een artikel niet binnen een redelijke termijn aan mij ter autorisatie wordt aangeboden. Dat voorkomt in ieder geval publicatie van verkeerde citaten en zal meestal wel publicatie van onverstandige uitspraken voorkomen.

Afronding

20. Ik verzoek U het door Milošević ingestelde beroep af te wijzen en overigens in redelijkheid en billijkheid te beslissen.

HOF VAN DISCIPLINE

Griffie: Euclideslaan 51 Postbus 85005 3508 AA Utrecht
tel. 030 - 2595526 fax 030 - 2595506

mr B.F. Keulen, griffier
Mw mr S.L. Braam, plv. griffier

De heer mr N.M.P. Steijnen
Couwenhoven 52-05
3703 ER ZEIST

Utrecht, 25 juli 2003

Geachte confrère,

Betreft: S. Milosevic / mr M. Wladimiroff - Raad van Discipline te 's-Gravenhage, no. 3884

Hierdoor deel ik u mede dat op 24 juli 2003 bij mij is binnengekomen een beroepschrift van mr Wladimiroff tegen de beslissing van de Raad van Discipline te 's-Gravenhage in bovengenoemde zaak.

Een exemplaar van het beroepschrift gaat hierbij.

Ongeveer twee à drie maanden voor de zitting ontvangen beide partijen een voorlopige oproep met vermelding van de zittingsdatum.

In die voorlopige oproep zal u worden verzocht om uiterlijk zes weken voor de zitting in zevenvoud een schriftelijk antwoord op de appèlmemorie bij mij in te dienen teneinde de zitting zo vlot en efficiënt mogelijk te laten verlopen.

U ontvangt tijdig bericht omtrent de datum van behandeling van de zaak.

Indien u stukken in het geding wilt brengen dan is dat mogelijk tot 15 dagen voor de zitting. Op nadien binnengekomen stukken zal het Hof geen acht slaan. Alle in te dienen stukken ontvang ik gaarne in zevenvoud.

Bij correspondentie wordt u verzocht het dossiernummer te vermelden alsmede de datum van de zitting, zo die inmiddels bekend is.

Hoogachtend,
uw dw. cfr.,

B.F. Keulen,
griffier

HOF VAN DISCIPLINE

Griffie: Euclideslaan 51 Postbus 85005 3508 AA Utrecht
tel. 030 - 2595526 fax 030 - 2595506

mr B.F. Keulen, griffier
Mw mr S.L. Braam, plv. griffier

De heer mr N.M.P. Steijnen
Couwenhoven 52-05
3703 ER ZEIST

Utrecht, 22 juli 2003

Geachte confrère,

Betreft: S. Milosevic / mr M. Wladimiroff - Raad van Discipline te 's-Gravenhage, no. 3884

Hierdoor bevestig ik u de goede ontvangst ter griffie van het Hof van uw namens uw cliënt ingediende beroepschrift met bijlage op 22 juli 2003.

Ongeveer twee à drie maanden voor de zitting ontvangen beide partijen een voorlopige oproep met vermelding van de zittingsdatum.

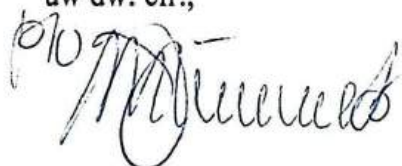
In die voorlopige oproep zal mr Wladimiroff worden verzocht om uiterlijk zes weken voor de zitting in zeventvoud een schriftelijk antwoord op de appèlmemorie bij mij in te dienen teneinde de zitting zo vlot en efficiënt mogelijk te laten verlopen.

U ontvangt tijdig bericht omtrent de datum van behandeling van de zaak.

Indien u stukken in het geding wilt brengen dan is dat mogelijk tot 15 dagen voor de zitting. Op nadien binnengekomen stukken zal het Hof geen acht slaan. Alle in te dienen stukken ontvang ik gaarne in zeventvoud.

Bij correspondentie wordt u verzocht het dossiernummer te vermelden alsmede de datum van de zitting, zo die inmiddels bekend is.

Hoogachtend,
uw dw. cfr.,

B.F. Keulen,
griffier

18 July 2003
to

Wladimiroff censured by the Board of Discipline of the Dutch Bar Association because of Mr. Milosevic' defense

June 25, 2003, the Board of Discipline of the Dutch Bar Association delivered its decision concerning Mr. Milosevic' complaint against the Dutch lawyer Wladimiroff, former 'amicus curiae' of the NATO's Yugoslavia Tribunal, for causing severe damage to mr. Milosevic' defence by publications in Dutch and Bulgarian papers, in which he dared to claim there were already far enough evidence to convict mr. Milosevic.

The Board of Discipline sentenced Wladimiroff with the penalty of official reprimand.

The Board of Discipline argues in its decision that Wladimiroff's assertions strongly biased and undermined Mr. Milosevic' defence, and represented an assault on his fundamental right to fair trial.

Moreover, by acting like this Wladimiroff has inflicted damage to the reputation of the profession of lawyers and of the Dutch bar, according to the Board's decision.

It has to be recalled that Wladimiroff, auctor intellectualis of the idea to introduce the 'amicus curiae' figure in NATO's process against Mr. Milosevic, in order to strengthen ICTY's grip on his defence, already on an earlier stage structurally has done a lot of wrong to Mr. Milosevic.

Nico Steijnen
member ICDSM

Sagittarius

Van: "Sagittarius" <sagitar@hetnet.nl>
Aan: <politiek@anp.nl>
CC: <redactie@volkskrant.nl>; <redactie@trouw.nl>; <nrc@nrc.nl>; <redactie@metronieus.nl>;
<redactie@haagschecourant.nl>
Verzonden: vrijdag 18 juli 2003 16:37
Onderwerp: ex-amicus curiae in de zaak Milosevic veroordeeld door de Tuchtraad van de Nederlandse
Orde van Advocaten
PERSBERICHT - 18 juli 2003

EX-AMICUS CURIAE IN DE ZAAK MILOSEVIC VEROORDEELD DOOR DE TUCHTRAAD VAN DE
NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

Onlangs heeft de Raad van Discipline te Den Haag van de Nederlandse Orde van Advocaten beslist op de klacht van Mr. Milosevic tegen het optreden van mr. Wladimiroff in zijn hoedanigheid van amicus curiae. Mr. Wladimiroff, die vanwege diens optreden inmiddels al door het Joegoslavië tribunaal als amicus curiae werd onslagen, werd bij recente uitspraak van de Raad van Discipline van de Orde van Advocaten ook nog eens uitdrukkelijk voor zijn optreden veroordeeld. Hem is als maatregel een berisping opgelegd.

In september 2002 deed Wladimiroff uitlatingen in de Haagsche Courant. De Raad van Discipline overweegt hieromtrent in zijn beslissing:

"Ook met de uitleg die verweerder aan de uitspraken, geplaatst in de Haagsche Courant heeft gegeven, zoals ook blijkt uit het zittingstranscript, gevoegd als bijlage 6 bij de brief van 2 oktober 2002 van verweerder aan de Deken, acht de Raad de gewraakte uitspraken in strijd met de betamelijke zorgvuldigheid. Zonder enige noodzaak heeft verweerder negatieve voorspellingen over de afloop van de procedure bij het Tribunaal gedaan. Het belang van klager als beklagde in de zaak waarin verweerder als amicus curiae bij het Tribunaal optrad, is hiermee evident geschaad."

en:

"De Raad overweegt voorts dat het feit dat verweerder uit zijn functie van amicus curiae ontheven is ten gevolge van onder meer de onderwerpelijke uitspraken, niet betekent dat verweerder daarmee niet meer onderworpen zou kunnen worden aan het tuchtrecht, zulks gelet op het zelfstandige karakter en het zelfstandige toetsingskader van het tuchtrecht."

en:

"Gelet op de aard en ernst van de verweten gedraging acht de Raad de maatregel van berisping passend en geboden."

N.M.P. Steijnen,

advocaat

22-7-03

Sagittarius

Van: "Sagittarius" <sagitar@hetnet.nl>
Aan: <politiek@anp.nl>
CC: <redactie@volkskrant.nl>; <redactie@trouw.nl>; <nrc@nrc.nl>; <redactie@metronieus.nl>; <redactie@haagschecourant.nl>
Verzonden: vrijdag 18 juli 2003 16:37
Onderwerp: ex-amicus curiae in de zaak Milosevic veroordeeld door de Tuchtraad van de Nederlandse Orde van Advocaten
PERSBERICHT - 18 juli 2003

EX-AMICUS CURIAE IN DE ZAAK MILOSEVIC VEROORDEELD DOOR DE TUCHTRAAD VAN DE NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

Onlangs heeft de Raad van Discipline te Den Haag van de Nederlandse Orde van Advocaten beslist op de klacht van Mr. Milosevic tegen het optreden van mr. Wladimiroff in zijn hoedanigheid van amicus curiae. Mr. Wladimiroff, die vanwege diens optreden inmiddels al door het Joegoslavië tribunaal als amicus curiae werd onslagen, werd bij recente uitspraak van de Raad van Discipline van de Orde van Advocaten ook nog eens uitdrukkelijk voor zijn optreden veroordeeld. Hem is als maatregel een berisping opgelegd.

In september 2002 deed Wladimiroff uitlatingen in de Haagsche Courant. De Raad van Discipline overweegt hieromtrent in zijn beslissing:

"Ook met de uitleg die verweerder aan de uitspraken, geplaatst in de Haagsche Courant heeft gegeven, zoals ook blijkt uit het zittingstrascript, gevoegd als bijlage 6 bij de brief van 2 oktober 2002 van verweerder aan de Deken, acht de Raad de gewraakte uitspraken in strijd met de betamelijke zorgvuldigheid. Zonder enige noodzaak heeft verweerder negatieve voorspellingen over de afloop van de procedure bij het Tribunaal gedaan. Het belang van klager als beklagde in de zaak waarin verweerder als amicus curiae bij het Tribunaal optrad, is hiermee evident geschaad."

en:

"De Raad overweegt voorts dat het feit dat verweerder uit zijn functie van amicus curiae ontheven is ten gevolge van onder meer de onderwerpelijke uitspraken, niet betekent dat verweerder daarmee niet meer onderworpen zou kunnen worden aan het tuchtrecht, zulks gelet op het zelfstandige karakter en het zelfstandige toetsingskader van het tuchtrecht."

en:

"Gelet op de aard en ernst van de verweten gedraging acht de Raad de maatregel van berisping passend en geboden."

N.M.P. Steijnen,

advocaat

Mr. N.M.P. Steijnen
Advocaat en Prokureur
Couvenhoven 52-05
3703 FR Zeist
tel. 03404 - 5 68 67

22-7-03

Griffier : mr. drs. M.J. Wolf
Piv. griffier : mw. mr. A.H. van Haga
: mr. P. Rijpstra
: mw mr. M. Boender - Radder

AANTEKENEN MET BVO

De Weledelgestrenghe Heer
mr. N.M.P. Steijnen
Couwenhoven 52-05
3703 ER ZEIST

Middelburg, 25 juni 2003

Geachte confrère,

Inzake : mr. N.M.P. Steijnen nms S. Milosevic / prof. jhr. mr. M. Wladimiroff
Ons nr : R. 2089/02.85

Hierbij zend ik u een afschrift van de beslissing van de Raad van Discipline van 23 juni 2003 naar aanleiding van de namens S. Milosevic door u tegen mr. Wladimiroff ingediende klacht alsmede een afschrift van het proces-verbaal van de zitting van 17 maart 2003 (bijlagen).

Nu onderdeel b) gedeeltelijk ongegrond en de klacht voor het overige ongegrond is verklaard, kunt u tegen deze onderdelen van de beslissing **binnen dertig dagen na heden** hoger beroep instellen bij het Hof van Discipline (Postbus 85005, 3508 AA Utrecht). Het beroep moet schriftelijk en met redenen omkleed worden ingesteld en in zeventvoud (vergezeld van zes afschriften van de beslissing waarvan beroep) worden ingediend bij de griffier van het Hof van Discipline.

Met vriendelijke groet,

M.J. Wolf,
griffier

*Nieuw adres, telefoon- en faxnummer van
het Secretariaat:*

Postbus 240
4330 AE Middelburg
Telefoonnummer 0118 - 65 60 60
Faxnummer 0118 - 63 61 78

De Raad van Discipline in het ressort 's-Gravenhage heeft de volgende beslissing gegeven inzake de klacht van:

(mr. N.M.P. Steijnen,
als gemachtigde van)
Slobodan Milosevic,
klager,

tegen:

mr. M. Wladimiroff,
advocaat te 's-Gravenhage,
verweerder,

VERLOOP VAN DE PROCEDURE

1. Bij brief van 19 september 2002 heeft mr. Steijnen namens klager een klacht ingediend tegen verweerder. Bij brief van 10 oktober 2002 heeft mr. Steijnen namens klager een aanvullende klacht ingediend tegen verweerder. Het door de Advocatenwet voorgeschreven onderzoek is verricht door de Deken van de Orde van Advocaten in het Arrondissement 's-Gravenhage. Deze heeft het dossier aan de Raad toegezonden op 10 december 2002.
2. De Raad heeft kennisgenomen van de stukken die op grond van het bepaalde in art. 49 lid 2 van de Advocatenwet op het kantoor van de griffier ter inzage hebben gelegen.
3. De zaak is behandeld ter openbare zitting van de Raad van 17 maart 2003. Ter zitting is verschenen mr. Steijnen, alsmede verweerder.

FEITEN

4. Op grond van de stukken en het verhandelde ter zitting gaat de Raad uit van het navolgende:
 - 4.1 In de zaak van de Aanklager tegen klager zoals die aanhangig is bij het Internationaal Strafhof voor het voormalige Joegoslavië (Joegoslavië Tribunaal) heeft de griffier van het Tribunaal op 6 september 2001 een drietal personen benoemd tot "amicus curiae", onder wie verweerder. Deze benoeming berust op artikel 74 van de "Rules of Procedure and Evidence" van het Tribunaal. De taak van de "amici curiae" is nader bepaald door beslissingen dien-aangaande van de behandelende strafkamer van het Tribunaal van 30 augustus 2001, 30 oktober 2001, 23 november 2001 en 11 januari 2002.
 - 4.2 Verweerder heeft die benoeming aanvaard en is ook feitelijk als amicus curiae opgetreden.
 - 4.3 Bij beslissing van 10 oktober 2002 heeft de behandelende strafkamer van het Tribunaal de griffier van het Tribunaal opgedragen de benoeming van verweerder als amicus curiae te herroepen. Aan die beslissing heeft mede ten grondslag gelegen een publicatie in de Haagsche Courant van 7 september 2002, die geënt was op een interview van verweerder met een verslaggever van dat dagblad.

KLACHT

5. De klacht bevat de volgende verwijten:

- A. Verweerder had in zijn hoedanigheid van amicus curiae niet als zodanig mogen optreden:
Klager acht het ongeoorloofd dat een Nederlandse advocaat iemand, tegen diens uitdrukkelijke wil, handelingen opdringt die een prerogatief van de verdediging vormen;

Klager acht het ongeoorloofd dat verweerder, tegen zijn uitdrukkelijke wil, in zijn zaak verdedigingstaken heeft uitgeoefend die klager uitdrukkelijk als zijn eigen exclusieve domein beschouwt.

B. Verweerder heeft zich in perspublicaties uitgelaten op een wijze, die schadelijk geacht kan worden voor klager:

- Publicatie in Trouw van 9 januari 2002, waarin verweerder over de zaak M. omtrent zijn benoeming tot amicus curiae wordt bevraagd, en waarin hij als volgt wordt geciteerd:

"het is als het ware de ultieme uitdaging, zoiets als: wie staat Hitler bij? Dat is toch een beetje hoe het door de buitenwereld wordt gezien".

Klager acht deze vergelijking met Hitler smadelijk en schadelijk voor hem.

- Publicatie in de Haagsche Courant van 12 september 2002, waarin verweerder eveneens over de zaak M. wordt bevraagd en waarin hij ondermeer als volgt wordt geciteerd:

"als zijn proces alleen over Kosovo zou gaan en je nu de balans zou opmaken, zou M. zeker veroordeeld worden. Er is duidelijk een link gelegd tussen leger en politie, de slachtpartijen in Kosovo en M."

en

"Het tweede deel van het proces, waarin de misdaden in Bosnië en Kroatië centraal staan, zal gemakkelijker zijn voor de aanklagers", meent W. (Raad: verweerder) "Zij hebben meer tijd gehad voor de voorbereiding en kennen de problematiek beter. Het moet geen probleem zijn het bewijs tegen M. helemaal rond te breien."

VERWEER

6. Verweerder heeft tot zijn verweer -zakelijk weergegeven- het volgende aangevoerd:

- 6.1 Verweerder heeft in zijn hoedanigheid van amicus curiae gehandeld zoals een amicus curiae betaamt. Een amicus curiae behartigt immers niet de subjectieve verdedigingsbelangen van de verdachte en treedt derhalve niet op als diens raadsman. Hij treedt op als adviseur van de rechters ter zake de verdedigingstactieken, en wel vanuit een objectief perspectief. De amicus heeft geen professionele relatie met de verdachte. De amicus vervult zijn functie dan ook vanuit een eigen verantwoordelijkheid. De vervulling door verweerder van deze door de rechter opgedragen taak is niet onbetamelijk geweest jegens klager.
- 6.2 Het verwijt met betrekking tot de publicatie in Trouw van 9 januari 2002 berust op een verkeerde lezing van hetgeen verweerder heeft gezegd en is door klager uit zijn verband gerukt.
- 6.3 Verweerder heeft een interview gegeven aan een journalist van de Haagse Courant. Mondeling was afgesproken dat vóór plaatsing het artikel zou worden toegezonden aan verweerder en alleen geplaatst zou worden na zijn akkoord. Dit is niet geschied. Verweerder is door de journalist onjuist geciteerd.
- 6.4 Het beëindigen van de benoeming als amicus curiae is niet omdat verweerder zich ongepast over klager zou hebben uitgelaten, maar omdat de rechters door de ongelukkige publicaties er niet langer op vertrouwden dat verweerder zich op voldoende onpartijdige wijze zou kwijten van zijn taken als amicus. Deze kwestie levert geen verdere reden op voor een tuchtrechtelijke beoordeling, omdat deze al onderwerp is geweest van rechterlijke toetsing.

BEOORDELING VAN DE KLACHT

- 7.1 Verweerder heeft in twijfel getrokken of mr. Steijnen door klager gemachtigd is de onderhavige klacht tegen verweerder in te dienen. Mr. Steijnen heeft uitdrukkelijk gesteld dat zulks wel het geval is. Nu er geen aanwijzingen zijn voor het tegendeel dient van de juistheid van mr. Steijnen's stelling in deze te worden uitgegaan.

7.2 Verweerder heeft voorts nog aan de orde gesteld of en in hoeverre hij, optredende in zijn hoedanigheid van amicus curiae onderworpen is aan het tuchtrecht voor advocaten. De Raad is van oordeel dat de taakuitoefening van de amicus curiae als zodanig niet tot het terrein behoort dat door het advocatentuchtrecht wordt bestreken. Weliswaar heeft het Joegoslavië Tribunaal verweerder bij de benoeming aangeduid als "attorney at the Dutch Bar Association", het gaat hier kennelijk om een functie die door het reglement van het Tribunaal is gecreëerd en die niet het in opdracht van een cliënt verrichten van rechtsbijstand inhoudt.

Uitsluitend indien de advocaat zich in deze hoedanigheid zou misdragen en daardoor het vertrouwen in de advocatuur schaadt, kan voor tuchtrechtelijke toetsing aanleiding zijn. Daarvoor kan bijvoorbeeld aanleiding bestaan indien de advocaat die in de hoedanigheid van amicus curiae bij het Joegoslavië Tribunaal optreedt, laakbare uitlatingen in de pers doet over de zaak waarin hij als zodanig is aangesteld. Een advocaat past hier prudentie, zeker als hij de persoon van de aangeklaagde daarbij beschrijft en voorspellingen doet over de bewijsbaarheid van de ingebrachte beschuldigingen en de vermoedelijke beslissing van het Tribunaal.

Bij dit alles speelt een rol dat verweerder kennelijk wegens zijn betrokkenheid als advocaat bij enige spraakmakende zaken voor dit Tribunaal, alsook bij enige andere zaken van internationaal strafrecht bekendheid heeft verworven, zodat hij zich er van bewust had moeten zijn dat de publieke opinie aan zijn uitspraken bijzonder belang zou kunnen hechten.

Uit de door verweerder overgelegde beslissing van de strafkamer van het Tribunaal is genoegzaam gebleken dat de amicus curiae een functie vervult, gericht op de objectieve verdediging van de verdachte. Er bestaat derhalve een zekere verwantschap tussen de door verweerder uitgeoefende functie van amicus curiae en die van de advocaat die in opdracht van zijn cliënt diens belangen bij de verdediging behartigt. Met dit alles dient de advocaat bij het doen

- 7.3 De Raad gaat thans over tot inhoudelijke beoordeling van de klachtonderdelen.

Ad klachtonderdeel A

- 7.4 Uit de in de klachtprocedure overgelegde stukken, alsmede het verhandelde ter zitting is gebleken dat een amicus curiae het Tribunaal dient te adviseren ten aanzien van de objectieve - en niet de subjectieve - verdedigingsbelangen van de verdachte. Blijkens onder meer het besluit van het Tribunaal van 30 augustus 2001 dient de amicus curiae het Tribunaal, en niet de verdachte, te adviseren. Bij het optreden van verweerder in zijn hoedanigheid als amicus curiae voor het Tribunaal heeft verweerder derhalve niet de belangen van de verdachte, klager, behartigd, zodat het optreden van verweerder als amicus curiae niet behelst heeft het uitoefenen van verdedigingstaken die tot het exclusieve domein van klager dienen te worden beschouwd.
- Klachtonderdeel A is ongegrond.

Ad klachtonderdeel B

- 7.5 Verweerder stelt dat het interview zoals geplaatst in de Haagsche Courant niet op voorhand, hoewel mondeling afgesproken, aan hem is toegezonden. Dit ontslaat verweerder echter niet van zijn verantwoordelijkheid ten aanzien van de gewraakte uitspraken. Niet is komen vast te staan dat verweerder deze uitspraken, althans naar de strekking, niet heeft gedaan.
- Ook met de uitleg die verweerder aan de uitspraken, geplaatst in de Haagsche Courant, heeft gegeven, zoals ook blijkt uit het zittingstrascript, gevoegd als bijlage 6 bij de brief van 2 oktober 2002 van verweerder aan de Deken, acht de Raad de gewraakte uitspraken in strijd met de betamelijke zorgvuldigheid. Zonder enige noodzaak heeft verweerder negatieve voorstellingen over de afloop van de procedure bij het Tribunaal gedaan. Het belang van klager als beklaagde in de zaak waarin verweerder als amicus curiae bij het Tribunaal optrad, is hiermede evident geschaad. Tevens acht de

Raad het ongepast van verweerder deze uitlatingen, op de wijze waarop deze zijn gedaan, te presenteren op het moment dat over de desbetreffende, door verweerder besproken, aanklachten tegen klager door het Tribunaal nog niet was beslist.

De Raad neemt daarbij ook in aanmerking hetgeen de strafkamer van het Tribunaal in haar beslissing van 10 oktober 2002, inhoudende het ongedaan maken van de benoeming van amicus curiae van verweerder, heeft overwogen, te weten " ... *not only did he comment on parts of the case in respect of which evidence has been given, but that he also made an assessment of parts in respect of which evidence had not yet been adduced, and that in both instances he appears to have formed a view of the case unfavourable to the accused*", alsmede "*the statements taken as a whole, would, in the Chamber's view, give rise to a reasonable perception of bias on the part of the amicus curiae*", en ook "*In the circumstances, the Chamber cannot be confident that the amicus curiae will discharge his duties (...) with the required impartiality*".

Onderdeel van de opdracht gegeven aan de amicus curiae is immers, blijkens onder meer de besluiten van de behandelende strafkamer van het Tribunaal van 30 augustus 2001 alsmede van 23 november 2001 om een "fair trial" te verzekeren. Hoewel verweerder als amicus curiae een objectieve functie vervult en een zekere vrijheid van spreken heeft, heeft verweerder met zijn uitspraken zijn opdracht om het "fair trial-beginsel" te beschermen geschonden. De Raad is van oordeel dat de verweten uitlatingen niet alleen onzorgvuldig zijn, maar tevens op gespannen voet staan met het "fair trial-beginsel" in verband waarmee verweerder is aangesteld, waardoor verweerder het vertrouwen in de advocatuur heeft geschaad.

- 7.6 De Raad overweegt voorts dat het feit dat verweerder uit zijn functie van amicus curiae ontheven is ten gevolge van onder meer de onderwerpelijke uitspraken, niet betekent dat verweerder daarmee niet meer onderworpen zou kunnen worden aan het tuchtrecht, zulks gelet op het zelfstandige karakter en het zelfstandige toetsingskader van het tuchtrecht.

- 7.7 Ten aanzien van de geciteerde uitlating in dagblad Trouw heeft verweerder tijdens de behandeling van de klacht medegedeeld dat hij deze wel heeft gedaan doch dat die door klager uit zijn verband is gerukt. Gelet op de tekst en context van het citaat en hetgeen tijdens de behandeling naar voren gekomen is, is de Raad van oordeel dat verweerder in het betreffende artikel kennelijk doelt op de publieke beeldvorming die er rondom klager hangt en de rol van een advocaat bij het verdedigen van oorlogsmisdadigers en dat het niet verweerder zelf is die een verband legt tussen klager en Hitler. Gelet op deze interpretatie acht de Raad de uitlating van verweerder, hoewel ongelukkig, niet ontoelaatbaar.
- 7.8 Klachtonderdeel B is derhalve voor zover gebaseerd op de uitlatingen van verweerder in de Haagsche Courant gegrond.
Voor het overige is dit klachtonderdeel ongegrond.

MAATREGEL

8. Gelet op de aard en ernst van de verweten gedraging acht de Raad de maatregel van berisping passend en geboden.

BESLISSING

9. De Raad van Discipline in het ressort 's-Gravenhage:
- verklaart klachtonderdeel B ten aanzien van de uitlatingen in de Haagsche Courant gegrond;
 - verklaart de klacht voor het overige ongegrond;
 - legt ter zake de gegrond bevonden klacht aan verweerder de maatregel van berisping op.

Aldus gewezen door mr. R.J. van Boven, plv. voorzitter, mr. J.C. van den Dries, mr. W.J. Hengeveld, mr. W.E. Merens, mr. J.H.M. Nijhuis, leden, in aanwezigheid van mr. A.H. van Haga, plv. griffier, en uitgesproken door mr. R.J. van Boven voornoemd, ter openbare zitting van 23 juni 2003.

plv. voorzitter

Voor afschrift conform
verzonden op:

25 JUNI 2003

mr. drs. M.J. Wolf
griffier

plv. griffier

Van deze beslissing kan met inachtneming van art. 56 Advocatenwet binnen dertig dagen na verzending van het afschrift hoger beroep worden ingesteld bij het Hof van Discipline. De eerste dag van deze termijn van dertig dagen is de dag volgend op de dag van de verzending van het afschrift. Uiterlijk op de dertigste dag dient Uw appèlmemorie in het bezit te zijn van de griffier van het Hof van Discipline. Het gaat mitsdien niet om tijdige verzending van de appèlmemorie maar om tijdige ontvangst door de griffie van het Hof van Discipline. U dient er rekening mee te houden dat verlenging van deze termijn niet tot de mogelijkheden behoort.

Beroep dient te worden ingesteld door middel van een memorie, waarin de gronden van het beroep zijn vermeld en van een motivering zijn voorzien.

De memorie dient in zeventvoud te worden ingediend en vergezeld te zijn van zes kopieën van de beslissing waartegen beroep wordt ingesteld.

De appèlmemorie kan op de volgende wijze worden ingediend bij het Hof van Discipline:

- a. Per post
Het postadres van de griffie van het Hof van Discipline is: Postbus 85005, 3508 AA Utrecht.
- b. Bezorging
De griffie is gevestigd aan het adres Euclideslaan 51, 3584 BM Utrecht. Bezorging kan uitsluitend plaatsvinden op de gebruikelijke werkdagen tijdens de gebruikelijke kantooruren.
- c. Per fax
Het faxnummer van het Hof van Discipline is: 030-2595501.
Tegelijkertijd met de indiening per fax dienen de originele stukken per post te worden toegezonden aan de griffie van het Hof in het vereiste aantal.

Voor het inwinnen van informatie: het telefoonnummer van het Hof van Discipline is: 030-2595526.

RAAD VAN DISCIPLINE in het ressort 's-Gravenhage

Secretariaat: Postbus 240, 4330 AE Middelburg
telefoon (0118) 65 60 60 telefax (0118) 63 61 78

Griffier : mr. drs. M.J. Wolf
Plv. griffier : mw. mr. A.H. van Haga
: mr. P. Rijpstra
: mw mr. M. Boender - Radder

STRIKT VERTROUWELIJK

De Weledelgestrenghe Heer
mr. N.M.P. Steijnen
Couwenhoven 52-05
3703 ER ZEIST

Middelburg, 10 juni 2003

Geachte confrère,

Inzake : mr. N.M.P. Steijnen nms S. Milosevic / prof. jhr. mr. M. Wladimiroff
Ons nr : R. 2089/02.85

Hierbij zend ik u, te uwer kennisneming, afschrift van een e-mail bericht van mr. Van Boven (plaatsvervangend voorzitter van de Raad van Discipline) aan mr. Wladimiroff d.d. 5 juni 2003.

Met vriendelijke groet,

M.J. Wolf,
griffier

*Nieuw adres, telefoon- en faxnummer van
het Secretariaat:*

**Postbus 240
4330 AE Middelburg
Telefoonnummer 0118 - 65 60 60
Faxnummer 0118 - 63 61 78**

Prof. jhr. mr. M. Wladimiroff

Van: Boven Mr R J van (Den Haag) [RJ.Boven@sgrarr.drp.minjus.nl]
Verzonden: donderdag 5 juni 2003 9:28
Aan: Prof. jhr. mr. M. Wladimiroff
Onderwerp: DS: proces-verbaal zitting RvD 17 maart 2003 (R.2089/02.85)

> -----

> Van: Boven Mr R J van (Den Haag)
> Verzonden: donderdag 5 juni 2003 9:26
> Aan: 'm.wladimiroff@wlaws.com'
> CC: 'mjwolf@avdw.nl'
> Onderwerp: proces-verbaal zitting RvD 17 maart 2003 (R.2089/02.85)

>

>

> Geachte heer Wladimiroff,

>

> Bij brief van 3 juni 2003 verzocht u mij te bevorderen dat het
> proces-verbaal van de zitting van de Raad van Discipline van 17 maart 2003
> in de klachtzaak Steijnen nms Milosovic ca Wladimiroff (R.2089/02.85) in
> uw bezit komt, zulks in verband met een nieuwe tegen u aanhangig gemaakte
> klachtzaak naar aanleiding van het verhandelde ter zitting.
> De uitspraak in de klachtzaak R.2089/02.85 is - zoals aan u en mr Steijnen
> gemeld - nader bepaald op 23 juni 2003. Alsdan zal ook het proces-verbaal
> van de zitting worden vastgesteld. Enige dagen daarna zullen mr Steijnen
> en u de uitspraak en het proces-verbaal per post ontvangen.

>

> Ik moge u verzoeken dit ook aan mr Steijnen te berichten.

>

> Met vriendelijke groet,

>

> R.J. van Boven

>

>

>

>

>

Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.

Ministerie van Justitie.

M. Wolf

Van: Boven Mr R J van (Den Haag) [R.J.Boven@sgrarr.drp.minjus.nl]
Verzonden: donderdag 5 juni 2003 9:26
Aan: 'm.wladmiroff@wlaws.com'
CC: 'mjwolf@avdw.nl'
Onderwerp: proces-verbaal zitting RvD 17 maart 2003 (R.2089/02.85)

Geachte heer Wladimiroff,

Bij brief van 3 juni 2003 verzocht u mij te bevorderen dat het proces-verbaal van de zitting van de Raad van Discipline van 17 maart 2003 in de klachtzaak Steijnen nms Milosovic ca Wladimiroff (R.2089/02.85) in uw bezit komt, zulks in verband met een nieuwe tegen u aanhangig gemaakte klachtzaak naar aanleiding van het verhandelde ter zitting. De uitspraak in de klachtzaak R.2089/02.85 is - zoals aan u en mr Steijnen gemeld - nader bepaald op 23 juni 2003. Alsdan zal ook het proces-verbaal van de zitting worden vastgesteld. Enige dagen daarna zullen mr Steijnen en u de uitspraak en het proces-verbaal per post ontvangen.

Ik moge u verzoeken dit ook aan mr Steijnen te berichten.

Met vriendelijke groet,

R.J. van Boven

Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.
Ministerie van Justitie.

RAAD VAN DISCIPLINE in het ressort 's-Gravenhage

Secretariaat: Postbus 240, 4330 AE Middelburg
telefoon (0118) 65 60 60 telefax (0118) 63 61 78

Griffier : mr. drs. M.J. Wolf
Piv. griffier : mw. mr. A.H. van Haga
: mr. P. Rijpstra
: mw mr. M. Boender - Radder

STRIKT VERTROUWELIJK

De Weledelgestrenghe Heer
mr. N.M.P. Steijnen
Couwenhoven 52-05
3703 ER ZEIST

Middelburg, 16 mei 2003

Geachte confrère,

Inzake : mr. N.M.P. Steijnen nms S. Milosevic / prof. jhr. mr. M. Wladimiroff
Ons nr : R. 2089/02.85

In bovengenoemde klachtzaak is gebleken dat het niet haalbaar zal zijn uitspraak te doen op 26 mei a.s.. De uitspraak zal worden aangehouden tot 23 juni a.s..

Ik vertrouw erop u hiermede voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

P/o

M.J. Wolf,
griffier

*Nieuw adres, telefoon- en faxnummer van
het Secretariaat:*

Postbus 240
4330 AE Middelburg
Telefoonnummer 0118 - 65 60 60
Faxnummer 0118 - 63 61 78

19 maart 2003 Milosovic / Whitmanoff

Ten de klant M in Milosovic tegen
Whitmanoff als handtekening te hebben
dat om die reden als Jeyan
mensche de wel kon in het algemeen,
men de uitvoering daarvan in de praktijk nu
just nu in het geval, omdat
- hier Milosovic hen nu heeft gemaakt zijn
leefte verbetering (was, e.e.a., hier de
vol, de in het algemeen geeft ook de verbetering
in het recht (nu ook een commissaris
in de commissie cross-examinatie van
M. zowel als de om die reden)

- hier de verbetering strategie van Milosovic
nu de verbetering, inhoudend dat het ICTY
onrechtmatig is, zodat hier, zoals Spacy
zeft, "de vrees in het hof de verbetering
de verbetering wordt"

4

Proces-verbaal van de behandeling ter openbare zitting van de Raad van Discipline in het ressort 's-Gravenhage op maandag 17 maart 2003 te 13.40 uur inzake de klacht van:

(mr. N.M.P. Steijnen,
als gemachtigde van)
Slobodan Milosevic,
klager,

tegen:

mr. M. Wladimiroff,
advocaat te 's-Gravenhage,
verweerder,

waarbij aanwezig mr. R.J. van Boven, voorzitter, mr. J.C. van den Dries, mr. W.J. Hengeveld, mr. W.E. Merens, mr. J.H.M. Nijhuis, leden, en mr. A.H. van Haga, griffier.

Ter zitting zijn verschenen de gemachtigde van klager, mr. Steijnen, en verweerder.

Mr. Steijnen:

Voor de duidelijkheid merk ik op dat de klacht geen betrekking heeft op het door verweerder aanvaarden van zijn benoeming als amicus curiae. Er wordt en er kan geen bezwaar gemaakt worden tegen deze benoeming. Het gaat om het effect van de benoeming en het optreden dat daaruit voortvloeit.

Ik heb eerder een kopie van het artikel uit het NRC Handelsblad van oktober 2001 overgelegd omdat het niet van vandaag op gisteren is dat mijn cliënt niet ter zitting kan verschijnen. Ik heb ook speciaal mijn toga aangetrokken om aan te geven dat ik hier voor mijn cliënt sta. Het is duidelijk dat mijn cliënt nergens verschijnt. Hij kon tijdens het door hem aangespannen kort geding al niet verschijnen, laat staan in

deze klachtprocedure.

Vanaf het begin bestaan bij mijn cliënt al de grootst mogelijke bezwaren tegen de amici curiae. Blijkens de stukken, en dit is door verweerder ook niet ontkend, is het een idee van verweerder zelf geweest -en niet van het Joegoslavië Tribunaal- om zichzelf en anderen te laten benoemen tot amicus curiae. Indertijd heeft mijn cliënt al opdracht gegeven een kort geding te starten tegen de benoeming en de uitoefening van de functie van amicus curiae. Het is er niet van gekomen om redenen dat mijn cliënt internationaal en nationaal volkomen kaal geplukt is. Hij beschikte niet over financiële middelen om tegelijkertijd diverse procedures te voeren. In het kader van het gevoerd kort geding is een team van internationale advocaten bijeen gebracht. Over één ding zijn zij het eens; namelijk dat de Nederlandse Staat geen bevoegdheden heeft ten aanzien van M. De weg naar Straatsburg ligt open, maar daar zijn aanzienlijke bedragen mee gemoeid. De bezwaren blijven echter bestaan. Na de uitlatingen van verweerder wilde M. alles uit de kast halen en een klacht indienen tegen verweerder.

Ik wil de zaak verder bekijken aan de hand van de samenvatting van de klacht van M. zoals de Deken deze gegeven heeft bij brief van 10 december 2002. Het eerste aspect is de uitoefening van de functie van amicus curiae door verweerder. In feite zijn er verdedigingstaken ten koste van de heer M. uitgevoerd. Op de eerste pagina van de brief van de Deken van 10 december 2002 staat vermeld dat M. het optreden een inbreuk op zijn verdedigende bevoegdheden vindt, omdat deze haaks staan op zijn verdedigingsstrategie. Ik zou dit willen uitbreiden: het kernpunt van de verdediging van M. is nu juist dat M. het Joegoslavië Tribunaal niet als rechtmatig erkent. Verweerder is nu juist uitgegaan van de rechtmatigheid van het Tribunaal. Na overleg met M. hebben wij ons als advocaten op het standpunt gesteld dat het Tribunaal een pseudo-Tribunaal is dat elke legitimiteit ontbeert en de NAVO ten dienste staat. Dit standpunt is uitdrukkelijk en als zodanig verwoord. Als verweerder en diens confrère X. het recht hebben om zich in de media uit te laten over mijn optreden en dat van mijn collegae in het namens M. gevoerd kort geding, dan hebben wij als advocaten van M. het recht om in dergelijke bewoordingen over het Tribunaal te spreken. Het Tribunaal heeft in verband met het bezigen van dergelijke termen een klacht tegen mij ingediend. Achter het indienen van de klacht zit de

gedachte dat dergelijke geluiden over het Joegoslavië Tribunaal gestuit moeten worden. Het is de bedoeling om M. -en met name mij- monddood te maken. Ik leg de brief van 20 maart 2002 van de Deken der Orde van Advocaten te Utrecht over met daarbij de klachtbrief. De klacht wordt behandeld door de Raad van Discipline te Amsterdam.

Er is een spel aan de gang om bepaalde accenten te leggen ten aanzien van het Tribunaal, het gaat per saldo om de beeldvorming. Alles wat de legitimiteit van het Tribunaal kan opvrijzelen wordt meegenomen. Eén van de dingen is het benoemen van deze amici. Daarmee wordt aangegeven dat men zich bekommert om de zorgvuldigheid van de gang van zaken in het proces. Het is een politiek-strategische zet van het Joegoslavië Tribunaal. Het geeft het Tribunaal de schijn-legitimiteit waar het dringend behoefte aan heeft.

Ik vraag mij verder af of het stuk uit het Advocatenblad van 21 september 2001 bij Uw stukken zit? Ik leg het in ieder geval over.

Voorzitter:

Dat zit niet bij de stukken. Is het stuk aan verweerder bekend?

Verweerder:

Nadat ik het stuk thans bekeken heb, kan ik U zeggen dat het een interview betreft dat ik gegeven heb omdat mij bleek dat er in Nederland en in het buitenland verwarring ontstaan was over wat amici curiae doen danwel deden en of dat de verdediging van M. en zijn recht op zelfverdediging zou doorkruisen.

Mr. Steijnen:

Het benoemen van amici curiae leidt nu juist tot verwarring en het lijkt er verdacht veel op dat er juist uitvoering wordt gegeven aan verdedigingspraktijken. Ik citeer uit het artikel in het Advocatenblad:

"Mij leek dat zo iemand ook in het geval van M. de verdediging op zich zou kunnen nemen, maar dan zonder dat M. de cliënt is. Onafhankelijk van de verdachte geven we het objectieve perspectief van de verdediging."

en *"...M. wil geen bijstand, en dan kun je het daarbij laten, zoals we in Nederland*

zelfs bij verstek veroordelen. Maar je kunt ook die zaken naar voren proberen te brengen die in zijn belang zijn.”, maar ook *“Als je normaal toch al meer doet dan papegaaien wat de cliënt denkt, dan is de stap weer wat minder groot.”*

Iemand die zich in die zin uitlaat, praat onafhankelijk van de gedachte het perspectief weer te geven van de verdediging. Wie maakt er nu uit wat in het belang van M. is? Verweerder kennelijk!

Ook als wordt uitgaan van een welwillende grondhouding van verweerder en de andere amici curiae, dan wringt het uitoefenen van verdedigingstaken niet alleen, maar dan kan het ook niet. Verweerder heeft het benoemings- en bevoegdhedenbesluit overgelegd. Het gaat dan om bevoegdheden, die een advocaat ook zou hebben indien deze door M. benoemd zou zijn. Het gaat puur om zaken die voorbehouden zijn aan de verdediging.

Ik zal het toespitsen op de gedragsregels. Er dient getoetst te worden aan de Nederlandse bepalingen, al blijkt ook uit het gewoonterecht dat hetgeen hier gebeurd is niet kan.

De principiële partijdigheid van de advocaat verdraagt zich al niet met een belangenbehartiging strijdig met de belangen van de cliënt. Verweerder zal wel zeggen dat hij geen advocaat is, maar dat is hij natuurlijk wel. De benoeming is naar Nederlands recht en verweerder is niet voor niets gevraagd als amicus curiae op te treden. Het lijkt op het optreden als advocaat, als behartiger van belangen. Er is echter sprake van een belangenstrijd. De amicus is benoemd door het Joegoslavië Tribunaal, luistert naar het Tribunaal en werkt volgens de procedure van het Tribunaal. Het is een hybride figuur tussen het Tribunaal en M. Er moet gewaakt worden voor een belangenstrijd. Er bestaat frictie tussen het Tribunaal en M. waarbij M. aan het kortste eind trekt.

Doordat de amici curiae hun functie uitoefenen wordt nu juist niet het “habeas corpus-principe” gerespecteerd. Dit principe ontbreekt en dit geeft weer een aanzienlijk verlies van rechten. Maar de benoeming van deze amici verschaft nu wel legitimiteit aan het Tribunaal.

Ik citeer voor U de eerste gedragsregel. Als er nu iets is dat schade toebrengt aan het vertrouwen in de advocatuur, is dat het optreden van verweerder wel. Dit is tweeledig. In de eerste plaats door de wijze waarop verweerder als amicus voor M.

opgetreden is. In de tweede plaats, en dat duidt specifiek op het tweede klachtonderdeel, door de uitlatingen die verweerder gedaan heeft en die uiteindelijk tot de val van hem als amicus hebben geleid. De eerste gedragsregel is in aanzienlijke mate geschonden.

Verder is van belang gedragsregel 7. Ik houd U lid 1 voor. Lid 2 geeft echter aan dat als er een belangenconflict dreigt de advocaat zich dient terug te trekken. Een soortgelijke regel staat in de gedragscode voor advocaten van de Europese Gemeenschap. In casu is er sprake van een belangentegenstelling tussen M. en het Tribunaal, waar verweerder in een soort spagaat boven hangt in een poging de kloof tussen beide partijen te dichten. Verweerder diende twee heren. Zowel M. - waar verweerder geen orders van zegt te hebben gekregen, te willen en te kunnen krijgen- alsook het Tribunaal.

Het tweede aspect van de klacht behoeft niet veel toelichting. Verweerder is door het Tribunaal buiten de deur gezet. De mening van het Tribunaal is dat verweerder zich ernstig misdragen heeft en dat dergelijke uitlatingen geen pas geven.

Het Tribunaal geeft als laatste punt in de uitspraak aan dat het optreden van verweerder M. niet geschaad zou hebben. Cliënt denkt hier anders over. Er is een klimaat geschapen waarin M. afgeschilderd wordt als "de slager van de Balkan". M. was al neergezet als een slechterik, die veroordeeld moest worden en dat heeft verweerder nog eens bevestigd. Het Tribunaal mag dan wel de indruk willen wekken ongevoelig te zijn voor dergelijke uitlatingen, maar het kan niet anders dan dat er een zekere beïnvloeding van uitgaat.

Verweerder legt een pleitnota over die aan het proces-verbaal wordt gehecht. Verweerder pleit conform de pleitnota met de navolgende toevoeging.

Verweerder:

Ik wil nader uitleggen wat een benoeming als amicus curiae inhoudt. Als amicus behartig je niet de belangen van de verdachte. Er is geen relatie met de verdachte, je wordt niet geïnstrueerd en er is geen sprake van subjectieve belangenbehartiging.

Een amicus geeft het Tribunaal advies over de objectieve verdedigingstactieken.

Het Tribunaal kent immers het "party-drivensystem" zoals bekend is in het Anglo-Saksisch rechtssysteem. Het accent wordt daar gelegd op het presenteren van de zaak door partijen zelf. De rechters zijn lijdelijk. Voorziet een partij zich van een advocaat dan zal de rechter zich alleen met de advocaat verstaan. Bij het ontbreken van een advocaat is er sprake van onevenwichtigheid en ziet de rechter zich genoodzaakt zich actiever op te stellen dan in het "party-drivensystem" gebruikelijk is. Om te voorkomen dat de rechter in feite in de zaak participeert wordt in het Anglo-Saksisch-systeem nog wel eens gekozen voor een amicus curiae. Deze informeert de rechters dan over de verdedigingstechnieken vanuit een objectief, en niet subjectief perspectief. Het Tribunaal hanteert het onmiddellijkheidsbeginsel, dat past in de Anglo-Saksische traditie. Door de enorme omvang van de zaak rees de vraag in hoeverre je eindeloos door kon gaan met het oproepen van getuigen om bewijsmateriaal te verzamelen voor de diverse aanklachten en te bewijzen dat M. daarvoor verantwoordelijk gehouden kon worden. Een verschil in bewijskwaliteit leek onontkoombaar. Benoeming van een amicus, die zou opkomen voor de waarborgen van de verdediging in het algemeen, die een andere oplossing zou kunnen aandragen, leek geboden.

Hoewel het volgens mij geen onderdeel is van de klacht wil ik toch nog iets opmerken omtrent de rechtmatigheid van het Tribunaal. Al in 1995 is in twee instanties beslist over de rechtmatigheid in de zaak Tadic. Het Europees Hof heeft in 2000 in de zaak Naletilic nog geoordeeld dat het Tribunaal voldoet aan de daaraan te stellen eisen. De klacht die verweerder heeft ingediend bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens is ook daarom niet-ontvankelijk verklaard. Mijn benoeming is volstrekt legitiem en goed geweest.

Er zou verder sprake zijn geweest van het schenden van de belangen van M. doordat er een preliminary motion ingediend zou zijn door de amici. Klager is niet goed geïnformeerd. Volgens het transcript van de zitting is er op 9 augustus 2001 een persoonlijk door M. ondertekende preliminary motion ingediend. Wij waren toen nog niet als amici benoemd. Op 16 augustus 2001 heeft de aanklager een response ingediend. Op 24 augustus 2001 heeft M. een brief aan de Registry gezonden met bezwaren. Op de zitting van 30 augustus 2001 zijn deze bezwaren van de hand gewezen, naar aanleiding waarvan weer een schriftuur is ingediend. Op 30 septem-

ber 2001 volgde de response van de aanklager. Pas op 12 oktober 2001 is er tijdens de amici een "brief on jurisdiction" ingediend, hetgeen iets anders is dan een motion. De response van de aanklager volgde op 26 oktober 2001, waarna op 8 november 2001 het Tribunaal op alle verweren gerespondeerd heeft.

Ik denk dat U nu een goed beeld heeft van hoe het gaat.

Op 12 oktober 2002 heeft klager de klacht nog aangevuld naar aanleiding van een publicatie in Trouw waarin ik M. met Hitler zou hebben vergeleken. Dit is volledig uit zijn verband gerukt. Rest dan nog de kwestie met de Haagsche Courant. Ik heb inmiddels kennis kunnen nemen van de stukken van de rechters van het Tribunaal. In mijn brief van 12 september 2002 aan Judge May ziet U dat ik opmerk dat ik met de journalist van deze Courant afgesproken heb dat ik het artikel nog vóór plaatsing zou mogen inzien. Het stuk is echter zonder autorisatie en verificatie mijnerzijds gepubliceerd. In de beslissing van de Trial Chamber speelt de kwestie met de Haagsche Courant geen rol. Er is gerefereerd aan een Bulgaars tijdschrift. Ik verwijs naar de bijlage die U toegestuurd is. Uit de beslissing volgt dat de rechters niet tot hun besluit zijn gekomen omdat ik mij over M. ongepast zou hebben uitgelaten, maar omdat zij er niet langer op zouden kunnen vertrouwen dat ik onpartijdig als amicus zou optreden. De publicatie stond er aan in de weg om mijn rol ten behoeve van de rechters naar behoren te vervullen. De publicatie in de Haagsche Courant is bovendien niet meer redengevend voor een nadere tuchtrechterlijke beoordeling omdat deze al onderwerp geweest is van rechterlijke toetsing.

Voorzitter:

Ik verzoek mr. Steijnen een nadere reactie te geven, in het bijzonder ook op het door verweerder opgeworpen punt dat U M. niet zou representeren.

Mr. Steijnen:

Is dat inderdaad de stelling van verweerder?

Verweerder:

Ik vraag mij op grond van de contacten met M. af of mr. Steijnen voor hem optreedt. Ik heb hier mijn twijfels over.

Voorzitter:

Ik denk dat U er goed aan doet de Raad te informeren.

Mr. Steijnen:

U plaatst er een vraagteken bij? Ik overweeg U te wraken. Het bevalt mij niet dat het uit de koker van verweerder komt. Ik vind dat de Raad duidelijk dient te zijn tegenover mij en verweerder. Ik heb verweerder al eerder aangegeven dat ik verdedigende stappen heb genomen voor M. Verweerder zegt verder dat hij uit zijn contacten met M. niet afleidt dat ik voor M. op zou treden. Verweerder heeft nog nooit één woord met mijn cliënt gewisseld. Er is slechts één amicus curiae die af en toe met M. een woord wisselde, namelijk de Joegoslavische amicus.

Ik wijs U er verder op dat ik met meerdere mensen een klacht ingediend heb bij het Europese Hof. Daar heb je een machtiging voor nodig en M. heeft mij daarvan voorzien. Ik heb, in tegenstelling tot verweerder, diverse malen uitvoerig contact gehad met M. Het gaat niet aan te beweren dat ik hier niet in opdracht van M. zou zijn. Niet alleen van M., maar ook vanuit de omgeving van M., heb ik gehoord dat M. geen contact heeft gehad met verweerder. Verweerder geeft bovendien zelf in artikelen aan dat hij geen contact heeft gehad.

Voorzitter:

Het antwoord op de vraag van verweerder is dus dat U M. representeert.

Mr. Steijnen:

Dat klopt. Ik heb vele malen contact gehad met hem, bijvoorbeeld voor het entameren van de procedure bij het Europese Hof.

Ik maak mij echt kwaad over de houding van verweerder. Ik kom dat gedraai van hem steeds tegen. Het verbaast mij, en dat valt mij anderzijds ook wel mee, dat hij het nu ook uitspreekt, dat ik M. niet zou representeren.

Natuurlijk ken ik de stukken die verweerder in zijn betoog genoemd heeft. Die kun je van alle kanten krijgen. Ik en mijn collegae volgen de zaak op de voet. Er wordt een onheus en geraffineerd spel gespeeld, waar M. de dupe van is. Hij heeft vanaf het begin geklaagd over de rechtmatigheid van het Tribunaal en ik heb dat ook in mijn

pleitnota ten behoeve van het gevoerd kort geding verwerkt. In plaats van snel te oordelen over de legitimiteit van het Tribunaal heeft M. er maandenlang op moeten aandringen. Dan wordt er uiteindelijk tijdens een gewone behandeling plotseling overgegaan tot het aan de orde stellen van de rechtmatigheidsvraag, zonder aankondiging vooraf.

Ik heb met M. gesproken en hoewel wij slechts over de procedure in Nederland en het Europese Hof mochten praten, hebben wij toch over andere dingen gesproken. Ik vind dat ik daar goed aangedaan heb.

Legt verweerder verder nog stukken ter zake het uitoefenen van de functie van amicus over?

Verweerder:

Dat is een goede vraag. Eerder heb ik klager gevraagd zijn pleitnota ten behoeve van het kort geding over te leggen.

Voorzitter:

De pleitnota is U toch toegezonden door de griffier?

Verweerder:

Nee, dat is niet gebeurd. Het doet er verder niet toe. Het is niet belangrijk.

Mr. Steijnen:

Het is niet onbelangrijk. U kunt de stukken krijgen.

Verweerder:

Dat is flauw. Eerst vraag ik om een afschrift en dan zegt U dat U dat niet doet. Ik vraag de Raad een beslissing te nemen.

Voorzitter:

Voor ons is het illustreren van de functie van amicus curiae voldoende. Nadere stukken behoeven niet overgelegd te worden.

Mr. Steijnen:

Indien verweerder in de andere klachtzaak, waarin ik U gewraakt heb, wel een preliminary motion zou overleggen, zie ik mij genoodzaakt uitvoerig aan te geven hoe wij de zaak behandeld hebben.

Voorzitter:

Dat is de andere klacht. Wij spreken nu over de klacht die U namens M. heeft ingediend tegen verweerder.

Mr. Steijnen:

Dat is inderdaad de andere klacht. Hoe ik en mijn cliënt denken over de positie van amicus curiae is al bekend. Ik wil besluiten met een brief van mr. S. die hij mij spontaan heeft toegestuurd. Deze gaat over de positie en het verschijnsel van amicus curiae. Mr. S. schrijft mij onder meer dat een amicus curiae in het Anglo-Saksische systeem bekend is doch dat er hier in Europa met de nodige scepsis tegenaan gekeken wordt. In Europa kennen wij de "Plichtverteidiger", een figuur dat op de amicus lijkt, en in Nederland is de amicus te vergelijken met een ambtshalve toegevoegd advocaat. Van belang is voorop te stellen dat de amicus niet tegen de belangen van M. in mag gaan. Volgens de gedragscode van de Europese Unie kan een advocaat voor een verdachte optreden, indien deze de advocaat opdracht heeft gegeven. Dit valt moeilijk te rijmen met de benoeming van de amicus door het Tribunaal. De belangen van de cliënt zijn dan niet meer bepalend voor de wijze van de behandeling van zijn zaak. Hier begint de schoen te wringen. Wie bepaalt namelijk het belang van de verdachte? Wiens strategie dient gevoerd te worden? Die van de verdachte of van de advocaat? Wie is dominus litis? Het bepalen van de strategie is aan de verdachte. Zo had M. als uitgangspunt een uitsluitend politieke verdediging te voeren. Als M. dat wenst en de amicus niet, wordt er een grens overschreden. Een vriend van het Tribunaal wordt dan een vijand van de verdachte. Ik sluit mij bij de inhoud van de brief van mr. S. volledig aan. M. wilde zich zelf verdedigen en een politieke verdediging voeren. Verweerder had zich er dus buiten moeten houden.

Verweerder:

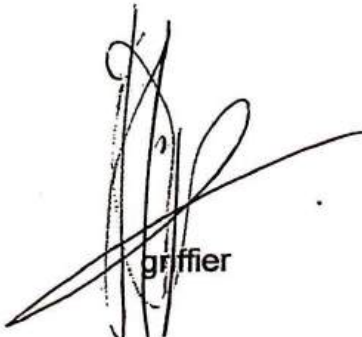
Het is verrassend kennis te nemen van hetgeen mr. S. schrijft, die op het gebied van de amicus niet deskundig is. Ik laat het verder maar. Bij het Rwanda-tribunaal is al aan de orde geweest hoe er gehandeld moet worden indien de verdachte geen advocaat wil. Verder kent iedereen het arrest van de "Rote Armee Fraktion"; de verdachten kozen ook hier voor een politieke verdediging en het gerecht benoemde nog een "Plichtverteidiger". Deze laatste kon niet als advocaat fungeren. Een amicus verleent echter, anders dan een "Plichtverteidiger", géén bijstand aan de verdachte. Het betoog van mr. S. rondom de "Plichtverteidiger" kan ik dan ook niet volgen.

Over de kwestie van de moties nog het volgende. Door de amici zijn géén moties ingediend. Dat heeft M. uitsluitend zelf gedaan. Ik kan mij voorstellen dat hij daar nu spijt van heeft, maar het is wel gebeurd. De amici hebben niet meer dan een "brief" ingediend. De amicus adviseert de rechter ten aanzien van wat de partijen zeggen en neemt geen partijstandpunt in. Klager wil kennelijk een beauty-contest, waarin de pleitnota met de "brief" vergeleken wordt. Ik geloof niet dat dat de bedoeling is.

De voorzitter sluit de behandeling en deelt mede dat uitspraak zal volgen op 26 mei 2003.

Waarvan proces-verbaal!

voorzitter

griffier

Voor afschrift conform
verzonden op:

23-07-03

mr. drs. M.J. Woff
griffier

Raad van Discipline in het ressort 's-Gravenhage
Zitting van 17 maart 2003 te 13.40 uur
Klacht R. 2089/02.85

Pleitaantekeningen Prof. Jhr. Mr. M. Wladimiroff

Inleiding

1. In zijn brief van 10 december 2002 heeft de Haagse Deken de klachten van Mr. Steijnen samengevat. Ik kan mij met deze samenvatting verenigen. De kern van die klachten is dat het voor mij als advocaat niet geoorloofd zou zijn Milošević tegen diens uitdrukkelijke wil handelingen op te dringen die een prerogatief van de verdediging vormen. Kort gezegd ik had niet als amicus curiae voor het Joegoslavië Tribunaal mogen optreden in de zaak Milošević.
2. Laat ik vooropstellen dat er geen verschil van mening bestaat over het feit dat ik door rechters van het Joegoslavië Tribunaal – samen met twee anderen – ben benoemd tot amicus curiae in het proces Milošević en dat ik als zodanig heb gehandeld. Aangezien dit vaststaat, gaat het geschil in wezen over de waardering van die feiten. Het lijkt mij weinig zinvol alle in het vooronderzoek over en weer gewisselde argumenten zonder meer te herhalen.
3. Ik volsta er mee een paar opmerkingen te maken over de vraag of de klachten ontvankelijk zijn en overigens zal ik kort op de klachten ingaan met betrekking tot de vraag of deze gegrond zijn.

Ontvankelijkheid

4. Mr. Steijnen heeft geen persoonlijk belang bij de door hem geformuleerde klachten. Hij is advocaat en met betrekking tot de vraag of ik in het proces Milošević al dan niet als amicus curiae zou hebben mogen optreden en hoe ik mij van deze taak heb gekweten,

wordt hij niet in enig hem persoonlijk belang betroffen. Mr. Steijnen zou mitsdien slechts in de door hem geformuleerde klachten ontvangen kunnen worden indien hij in deze als advocaat van Milošević zou optreden.

5. Indien Mr. Steijnen niet is aangezocht door Milošević om tegen mij klachten in te dienen, maar te dien zake is aangezocht door het Internationale Committee for the Defence of Slobodan Milošević, ben ik van mening dat een opdracht van dit comité Mr. Steijnen niet bevoegd maakt tot het indienen van klachten namens Milošević. In dat geval representeren de klachten de opvattingen van dit comité dat zich heeft opgeworpen om ten behoeve van Milošević politiek te ageren tegen zijn berechting door het Joegoslavië Tribunaal. In dit geval heeft Mr. Steijnen geen in rechten te beschermen belang bij de klachten.
6. Uit mijn contacten met Milošević leid ik niet af dat Mr. Steijnen door Milošević is geïnstrueerd tegen mij of een van de andere amici curiae klachten in te dienen. Feit is dat noch tegen de Engelse amicus curiae, noch tegen de Joegoslavische amicus curiae klachten zijn ingediend. De aandacht van het comité voor mij is ontstaan nadat ik opmerkingen heb gemaakt over het ontbreken van een deugdelijke kwaliteit van het optreden. Aannemelijk is dat dit het comité heeft gemotiveerd Mr. Steijnen te instrueren de klachten tegen mij in te dienen en hem daarvoor van de nodige financiën voorziet. Bij mijn weten wordt Mr. Steijnen niet door Milošević betaald.
7. Een tweede probleem ten aanzien van de ontvankelijkheid van de klachten heeft betrekking op de vraag of de klachten zien op mijn optreden als advocaat. Er is in deze geen sprake geweest van enig handelen of nalaten in strijd met de zorg die ik als advocaat had behoren te betrachten ten opzichte van Milošević, reeds omdat ik geen opdracht van hem had als advocaat zijn belangen te behartigen en ik ook niet als advocaat aan hem was toegevoegd om zijn belangen te behartigen. Mijn benoeming tot amicus curiae zag niet op de behartiging van de belangen van Milošević en in die functie trad ik niet op als advocaat.
8. Voor zover het de restnorm betreft dat een advocaat overigens niet hoort te handelen, zoals een behoorlijk advocaat niet betaamt, merk ik op dat het tuchtrecht niet zonder meer ziet op de wijze waarop een advocaat zich gedraagt in een andere hoedanigheid of in privé. De hoofdregel is dat de taakuitoefening van een advocaat in een andere door de rechter benoemde hoedanigheid, zoals bijvoorbeeld de curator in een faillissement, in beginsel niet behoort tot het terrein dat door de advocatentuchtrecht wordt bestreken. In zijn uitspraak van 25 mei 1998 (nr. 2378) citeert het Hof van Discipline met instem-

ming het arrest van de Hoge Raad van 19 april 1996 (NJ 1996, 727) waarin de Hoge Raad oordeelde:

"[d]at een curator in een faillissement, ook al oefent hij het beroep van advocaat, bij het vervullen van zijn taak als curator niet optreedt als beoefenaar van dat beroep; de bijzondere kenmerken van de taak van curator brengen met zich mee dat zijn persoonlijke aansprakelijkheid getoetst dient te worden op een zorgvuldigheidsnorm die daarop is afgestemd en daarom afwijkt van de zorgvuldigheidsnorm die voor advocaten ten opzichte van hun cliënten geldt [...]. De (advocaat-)curator oefent bij het vervullen van zijn taak als curator het beroep van advocaat niet uit en valt derhalve in beginsel niet onder het voor advocaten geldende tuchtrecht."

9. Volgens vaste jurisprudentie is er slechts voor een tuchtrechtelijke toetsing aanleiding, indien de advocaat zich in de andere hoedanigheid zou misdragen en daardoor het vertrouwen in de advocatuur zou schaden. Uit de stukken waarvan Uw Raad heeft kennisgenomen kunt U zelf oordelen wat de functie van amicus curiae inhoudt. Ik wijs in het bijzonder op mijn brief van 2 oktober 2002 met bijlagen en mijn reactie in het Advocatenblad van 1 november 2002. Voor zover de elf klachten, zoals geformuleerd in de inleidende brief van Mr. Steijnen zijn gebaseerd op het oordeel dat het voor mij als advocaat niet geoorloofd zou zijn als amicus curiae voor het Joegoslavië Tribunaal op te treden in de zaak Milošević, zien die klachten niet op gedragingen die vallen onder het voor advocaten geldende tuchtrecht.

Gegrontheid

10. Indien Mr. Steijnen wel ontvankelijk zou zijn, berusten alle in zijn inleidende brief van 19 september 2002 geformuleerde klachten uitsluitend op de stelling dat ik als advocaat überhaupt een benoeming als amicus curiae niet had mogen aanvaarden en dat ik als amicus curiae mij niet zou hebben gedragen zoals een behoorlijk advocaat betaamt. Deze stelling is natuurlijk onjuist.
11. Uit de stukken blijkt dat de benoeming en vervulling van de taak van amicus curiae niet tot strekking heeft Milošević als advocaat bij te staan, want de amicus curiae treedt niet op voor of namens Milošević, maar als adviseur van de rechters. Met andere woorden de amicus curiae heeft geen professionele relatie met Milošević en vervult zijn functie vanuit een eigen verantwoordelijkheid en treedt derhalve op geen enkele wijze op als advocaat. De vervulling van deze door de rechter opgedragen taak is niet onbetamelijk en daarom zijn deze klachten ongegrond.

12. Bij brief van 13 oktober 2002 heeft Mr. Steijnen zijn klachten aangevuld met het verwijt dat ik Milošević heb vergeleken met Hitler. Dit verwijt berust, blijkens de desbetreffende publicatie in Trouw van 9 januari 2002, op een verkeerde lezing van hetgeen ik heb gezegd en is door Mr. Steijnen uit het verband gerukt.
13. Hoewel geen onderdeel van de door Mr. Steijnen geformuleerde klachten, wil ik tenslotte nog iets zeggen over de beëindiging van mijn benoeming als amicus curiae. Uw Raad heeft kunnen kennisnemen van de desbetreffende stukken. De benoeming is niet ingetrokken omdat ik mij ongepast over Milošević zou hebben uitgelaten, maar omdat de rechters door de ongelukkige publicaties er niet langer op vertrouwden dat ik mij op voldoende onpartijdige wijze zou kwijten van mijn taken als amicus curiae. Ik meen derhalve dat een en ander geen verdere reden oplevert voor een tuchtrechtelijke beoordeling.

Conclusie

14. Ik concludeer tot ongegrondverklaring van de klachten, zo Mr. Steijnen al ontvankelijk is.

Proces-verbaal van de behandeling ter openbare zitting van de Raad van Discipline in het ressort 's-Gravenhage op maandag 17 maart 2003 te 13.40 uur inzake de klacht van:

(mr.N.M.P. Steijnen,
als gemachtigde van)
Slobodan Milosevic,
klager,

tegen:

mr. M. Wladimiroff,
advocaat te 's-Gravenhage,
verweerder,

waarbij aanwezig mr. R.J. van Boven, voorzitter, mr. J.C. van den Dries, mr. W.J. Hengeveld, mr. W.E. Merens, mr. J.H.M. Nijhuis, leden, en mr. A.H. van Haga, griffier.

Ter zitting zijn verschenen de gemachtigde van klager, mr. Steijnen, en verweerder.

Mr. Steijnen:

Voor de duidelijkheid merk ik op dat de klacht geen betrekking heeft op het door verweerder aanvaarden van zijn benoeming als amicus curiae. Er wordt en er kan geen bezwaar gemaakt worden tegen deze benoeming. Het gaat om het effect van de benoeming en het optreden dat daaruit voortvloeit.

Ik heb eerder een kopie van het artikel uit het NRC Handelsblad van oktober 2001 overgelegd omdat het niet van vandaag op gisteren is dat mijn cliënt niet ter zitting kan verschijnen. Ik heb ook speciaal mijn toga aangetrokken om aan te geven dat ik hier voor mijn cliënt sta. Het is duidelijk dat mijn cliënt nergens verschijnt. Hij kon tijdens het door hem aangespannen kort geding al niet verschijnen, laat staan in

deze klachtprocedure.

Vanaf het begin bestaan bij mijn cliënt al de grootst mogelijke bezwaren tegen de amici curiae. Blijkens de stukken, en dit is door verweerder ook niet ontkend, is het een idee van verweerder zelf geweest -en niet van het Joegoslavië Tribunaal- om zichzelf en anderen te laten benoemen tot amicus curiae. Indertijd heeft mijn cliënt al opdracht gegeven een kort geding te starten tegen de benoeming en de uitoefening van de functie van amicus curiae. Het is er niet van gekomen om redenen dat mijn cliënt internationaal en nationaal volkomen kaal geplukt is. Hij beschikte niet over financiële middelen om tegelijkertijd diverse procedures te voeren. In het kader van het gevoerd kort geding is een team van internationale advocaten bijeen gebracht. Over één ding zijn zij het eens; namelijk dat de Nederlandse Staat geen bevoegdheden heeft ten aanzien van M. De weg naar Straatsburg ligt open, maar daar zijn aanzienlijke bedragen mee gemoeid. De bezwaren blijven echter bestaan. Na de uitlatingen van verweerder wilde M. alles uit de kast halen en een klacht indienen tegen verweerder.

Ik wil de zaak verder bekijken aan de hand van de samenvatting van de klacht van M. zoals de Deken deze gegeven heeft bij brief van 10 december 2002. Het eerste aspect is de uitoefening van de functie van amicus curiae door verweerder. In feite zijn er verdedigingsstaken ten koste van de heer M. uitgevoerd. Op de eerste pagina van de brief van de Deken van 10 december 2002 staat vermeld dat M. het optreden een inbreuk op zijn verdedigende bevoegdheden vindt, omdat deze haaks staan op zijn verdedigingsstrategie. Ik zou dit willen uitbreiden: het kernpunt van de verdediging van M. is nu juist dat M. het Joegoslavië Tribunaal niet als rechtmatig erkent. Verweerder is nu juist uitgegaan van de rechtmatigheid van het Tribunaal. Na overleg met M. hebben wij ons als advocaten op het standpunt gesteld dat het Tribunaal een pseudo-Tribunaal is dat elke legitimiteit ontbeert en de NAVO ten dienste staat. Dit standpunt is uitdrukkelijk en als zodanig verwoord. Als verweerder en diens confrère X. het recht hebben om zich in de media uit te laten over mijn optreden en dat van mijn collegae in het namens M. gevoerd kort geding, dan hebben wij als advocaten van M. het recht om in dergelijke bewoordingen over het Tribunaal te spreken. Het Tribunaal heeft in verband met het bezigen van dergelijke termen een klacht tegen mij ingediend. Achter het indienen van de klacht zit de

gedachte dat dergelijke geluiden over het Joegoslavië Tribunaal gestuit moeten worden. Het is de bedoeling om M. -en met name mij- monddood te maken.

Ik leg de brief van 20 maart 2002 van de Deken der Orde van Advocaten te Utrecht over met daarbij de klachtbrief. De klacht wordt behandeld door de Raad van Discipline te Amsterdam.

Er is een spel aan de gang om bepaalde accenten te leggen ten aanzien van het Tribunaal, het gaat per saldo om de beeldvorming. Alles wat de legitimiteit van het Tribunaal kan opvijzelen wordt meegenomen. Eén van de dingen is het benoemen van deze amici. Daarmee wordt aangegeven dat men zich bekommert om de zorgvuldigheid van de gang van zaken in het proces. Het is een politiek-strategische zet van het Joegoslavië Tribunaal. Het geeft het Tribunaal de schijnlegitimiteit waar het dringend behoefte aan heeft.

Ik vraag mij verder af of het stuk uit het Advocatenblad van 21 september 2001 bij Uw stukken zit? Ik leg het in ieder geval over.

Voorzitter:

Dat zit niet bij de stukken. Is het stuk aan verweerder bekend?

Verweerder:

Nadat ik het stuk thans bekeken heb, kan ik U zeggen dat het een interview betreft dat ik gegeven heb omdat mij bleek dat er in Nederland en in het buitenland verwarring ontstaan was over wat amici curiae doen danwel deden en of dat de verdediging van M. en zijn recht op zelfverdediging zou doorkruisen.

Mr. Steijnen:

Het benoemen van amici curiae leidt nu juist tot verwarring en het lijkt er verdacht veel op dat er juist uitvoering wordt gegeven aan verdedigingspraktijken. Ik citeer uit het artikel in het Advocatenblad:

"Mij leek dat zo iemand ook in het geval van M. de verdediging op zich zou kunnen nemen, maar dan zonder dat M. de cliënt is. Onafhankelijk van de verdachte geven we het objectieve perspectief van de verdediging."

en *"...M. wil geen bijstand, en dan kun je het daarbij laten, zoals we in Nederland*

zelfs bij verstek veroordelen. Maar je kunt ook die zaken naar voren proberen te brengen die in zijn belang zijn.", maar ook *"Als je normaal toch al meer doet dan papegaaien wat de cliënt denkt, dan is de stap weer wat minder groot."*

Iemand die zich in die zin uitlaat, praat onafhankelijk van de gedachte het perspectief weer te geven van de verdediging. Wie maakt er nu uit wat in het belang van M. is? Verweerder kennelijk!

Ook als wordt uitgegaan van een welwillende grondhouding van verweerder en de andere amici curiae, dan wringt het uitoefenen van verdedigingstaken niet alleen, maar dan kan het ook niet. Verweerder heeft het benoemings- en bevoegdhedenbesluit overgelegd. Het gaat dan om bevoegdheden, die een advocaat ook zou hebben indien deze door M. benoemd zou zijn. Het gaat puur om zaken die voorbehouden zijn aan de verdediging.

Ik zal het toespitsen op de gedragsregels. Er dient getoetst te worden aan de Nederlandse bepalingen, al blijkt ook uit het gewoonterecht dat hetgeen hier gebeurd is niet kan.

De principiële partijdigheid van de advocaat verdraagt zich al niet met een belangenbehartiging strijdig met de belangen van de cliënt. Verweerder zal wel zeggen dat hij geen advocaat is, maar dat is hij natuurlijk wel. De benoeming is naar Nederlands recht en verweerder is niet voor niets gevraagd als amicus curiae op te treden. Het lijkt op het optreden als advocaat, als behartiger van belangen. Er is echter sprake van een belangenstrijd. De amicus is benoemd door het Joegoslavië Tribunaal, luistert naar het Tribunaal en werkt volgens de procedure van het Tribunaal. Het is een hybride figuur tussen het Tribunaal en M. Er moet gewaakt worden voor een belangenstrijd. Er bestaat frictie tussen het Tribunaal en M. waarbij M. aan het kortste eind trekt.

Doordat de amici curiae hun functie uitoefenen wordt nu juist niet het "habeas corpus-principe" gerespecteerd. Dit principe ontbreekt en dit geeft weer een aanzienlijk verlies van rechten. Maar de benoeming van deze amici verschaft nu wel legitimiteit aan het Tribunaal.

Ik citeer voor U de eerste gedragsregel. Als er nu iets is dat schade toebrengt aan het vertrouwen in de advocatuur, is dat het optreden van verweerder wel. Dit is tweeledig. In de eerste plaats door de wijze waarop verweerder als amicus voor M.

opgetreden is. In de tweede plaats, en dat duidt specifiek op het tweede klachtonderdeel, door de uitlatingen die verweerder gedaan heeft en die uiteindelijk tot de val van hem als amicus hebben geleid. De eerste gedragsregel is in aanzienlijke mate geschonden.

Verder is van belang gedragsregel 7. Ik houd U lid 1 voor. Lid 2 geeft echter aan dat als er een belangenconflict dreigt de advocaat zich dient terug te trekken. Een soortgelijke regel staat in de gedragscode voor advocaten van de Europese Gemeenschap. In casu is er sprake van een belangentegenstelling tussen M. en het Tribunaal, waar verweerder in een soort spagaat boven hangt in een poging de kloof tussen beide partijen te dichten. Verweerder diende twee heren. Zowel M. - waar verweerder geen orders van zegt te hebben gekregen, te willen en te kunnen krijgen- alsook het Tribunaal.

Het tweede aspect van de klacht behoeft niet veel toelichting. Verweerder is door het Tribunaal buiten de deur gezet. De mening van het Tribunaal is dat verweerder zich ernstig misdragen heeft en dat dergelijke uitlatingen geen pas geven.

Het Tribunaal geeft als laatste punt in de uitspraak aan dat het optreden van verweerder M. niet geschaad zou hebben. Cliënt denkt hier anders over. Er is een klimaat geschapen waarin M. afgeschilderd wordt als "de slager van de Balkan". M. was al neergezet als een slechterik, die veroordeeld moest worden en dat heeft verweerder nog eens bevestigd. Het Tribunaal mag dan wel de indruk willen wekken ongevoelig te zijn voor dergelijke uitlatingen, maar het kan niet anders dan dat er een zekere beïnvloeding van uitgaat.

Verweerder legt een pleitnota over die aan het proces-verbaal wordt gehecht. Verweerder pleit conform de pleitnota met de navolgende toevoeging.

Verweerder:

Ik wil nader uitleggen wat een benoeming als amicus curiae inhoudt. Als amicus behartig je niet de belangen van de verdachte. Er is geen relatie met de verdachte, je wordt niet geïnstrueerd en er is geen sprake van subjectieve belangenbehartiging.

Een amicus geeft het Tribunaal advies over de objectieve verdedigingstactieken.

Het Tribunaal kent immers het "party-drivensystem" zoals bekend is in het Anglo-Saksisch rechtssysteem. Het accent wordt daar gelegd op het presenteren van de zaak door partijen zelf. De rechters zijn lijdelijk. Voorziet een partij zich van een advocaat dan zal de rechter zich alleen met de advocaat verstaan. Bij het ontbreken van een advocaat is er sprake van onevenwichtigheid en ziet de rechter zich genoodzaakt zich actiever op te stellen dan in het "party-drivensystem" gebruikelijk is. Om te voorkomen dat de rechter in feite in de zaak participeert wordt in het Anglo-Saksisch-systeem nog wel eens gekozen voor een amicus curiae. Deze informeert de rechters dan over de verdedigingstechnieken vanuit een objectief, en niet subjectief perspectief. Het Tribunaal hanteert het onmiddellijkheidsbeginsel, dat past in de Anglo-Saksische traditie. Door de enorme omvang van de zaak rees de vraag in hoeverre je eindeloos door kon gaan met het oproepen van getuigen om bewijsmateriaal te verzamelen voor de diverse aanklachten en te bewijzen dat M. daarvoor verantwoordelijk gehouden kon worden. Een verschil in bewijskwaliteit leek onontkoombaar. Benoeming van een amicus, die zou opkomen voor de waarborgen van de verdediging in het algemeen, die een andere oplossing zou kunnen aandragen, leek geboden.

Hoewel het volgens mij geen onderdeel is van de klacht wil ik toch nog iets opmerken omtrent de rechtmatigheid van het Tribunaal. Al in 1995 is in twee instanties beslist over de rechtmatigheid in de zaak Tadic. Het Europees Hof heeft in 2000 in de zaak Naletilic nog geoordeeld dat het Tribunaal voldoet aan de daaraan te stellen eisen. De klacht die verweerder heeft ingediend bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens is ook daarom niet-ontvankelijk verklaard. Mijn benoeming is volstrekt legitiem en goed geweest.

Er zou verder sprake zijn geweest van het schenden van de belangen van M. doordat er een preliminary motion ingediend zou zijn door de amici. Klager is niet goed geïnformeerd. Volgens het transcript van de zitting is er op 9 augustus 2001 een persoonlijk door M. ondertekende preliminary motion ingediend. Wij waren toen nog niet als amici benoemd. Op 16 augustus 2001 heeft de aanklager een response ingediend. Op 24 augustus 2001 heeft M. een brief aan de Registry gezonden met bezwaren. Op de zitting van 30 augustus 2001 zijn deze bezwaren van de hand gewezen, naar aanleiding waarvan weer een schriftuur is ingediend. Op 30 septem-

ber 2001 volgde de response van de aanklager. Pas op 12 oktober 2001 is er tijdens de amici een "brief on jurisdiction" ingediend, hetgeen iets anders is dan een motion. De response van de aanklager volgde op 26 oktober 2001, waarna op 8 november 2001 het Tribunaal op alle verweren gerespondeerd heeft.

Ik denk dat U nu een goed beeld heeft van hoe het gaat.

Op 12 oktober 2002 heeft klager de klacht nog aangevuld naar aanleiding van een publicatie in Trouw waarin ik M. met Hitler zou hebben vergeleken. Dit is volledig uit zijn verband gerukt. Rest dan nog de kwestie met de Haagsche Courant. Ik heb inmiddels kennis kunnen nemen van de stukken van de rechters van het Tribunaal. In mijn brief van 12 september 2002 aan Judge May ziet U dat ik opmerk dat ik met de journalist van deze Courant afgesproken heb dat ik het artikel nog vóór plaatsing zou mogen inzien. Het stuk is echter zonder autorisatie en verificatie mijnerzijds gepubliceerd. In de beslissing van de Trial Chamber speelt de kwestie met de Haagsche Courant geen rol. Er is gerefereerd aan een Bulgaars tijdschrift. Ik verwijs naar de bijlage die U toegestuurd is. Uit de beslissing volgt dat de rechters niet tot hun besluit zijn gekomen omdat ik mij over M. ongepast zou hebben uitgelaten, maar omdat zij er niet langer op zouden kunnen vertrouwen dat ik onpartijdig als amicus zou optreden. De publicatie stond er aan in de weg om mijn rol ten behoeve van de rechters naar behoren te vervullen. De publicatie in de Haagsche Courant is bovendien niet meer redengevend voor een nadere tuchtrechterlijke beoordeling omdat deze al onderwerp geweest is van rechterlijke toetsing.

Voorzitter:

Ik verzoek mr. Steijnen een nadere reactie te geven, in het bijzonder ook op het door verweerder opgeworpen punt dat U M. niet zou representeren.

Mr. Steijnen:

Is dat inderdaad de stelling van verweerder?

Verweerder:

Ik vraag mij op grond van de contacten met M. af of mr. Steijnen voor hem optreedt. Ik heb hier mijn twijfels over.

Voorzitter:

Ik denk dat U er goed aan doet de Raad te informeren.

Mr. Steijnen:

U plaatst er een vraagteken bij? Ik overweeg U te wraken. Het bevalt mij niet dat het uit de koker van verweerder komt. Ik vind dat de Raad duidelijk dient te zijn tegenover mij en verweerder. Ik heb verweerder al eerder aangegeven dat ik verdedigende stappen heb genomen voor M. Verweerder zegt verder dat hij uit zijn contacten met M. niet afleidt dat ik voor M. op zou treden. Verweerder heeft nog nooit één woord met mijn cliënt gewisseld. Er is slechts één amicus curiae die af en toe met M. een woord wisselde, namelijk de Joegoslavische amicus. Ik wijs U er verder op dat ik met meerdere mensen een klacht ingediend heb bij het Europese Hof. Daar heb je een machtiging voor nodig en M. heeft mij daarvan voorzien. Ik heb, in tegenstelling tot verweerder, diverse malen uitvoerig contact gehad met M. Het gaat niet aan te beweren dat ik hier niet in opdracht van M. zou zijn. Niet alleen van M., maar ook vanuit de omgeving van M., heb ik gehoord dat M. geen contact heeft gehad met verweerder. Verweerder geeft bovendien zelf in artikelen aan dat hij geen contact heeft gehad.

Voorzitter:

Het antwoord op de vraag van verweerder is dus dat U M. representeert.

Mr. Steijnen:

Dat klopt. Ik heb vele malen contact gehad met hem, bijvoorbeeld voor het entameren van de procedure bij het Europese Hof. Ik maak mij echt kwaad over de houding van verweerder. Ik kom dat gedraai van hem steeds tegen. Het verbaast mij, en dat valt mij anderzijds ook wel mee, dat hij het nu ook uitspreekt, dat ik M. niet zou representeren. Natuurlijk ken ik de stukken die verweerder in zijn betoog genoemd heeft. Die kun je van alle kanten krijgen. Ik en mijn collegae volgen de zaak op de voet. Er wordt een onheus en geraffineerd spel gespeeld, waar M. de dupe van is. Hij heeft vanaf het begin geklaagd over de rechtmatigheid van het Tribunaal en ik heb dat ook in mijn

pleitnota ten behoeve van het gevoerd kort geding verwerkt. In plaats van snel te oordelen over de legitimiteit van het Tribunaal heeft M. er maandenlang op moeten aandringen. Dan wordt er uiteindelijk tijdens een gewone behandeling plotseling overgegaan tot het aan de orde stellen van de rechtmatigheidsvraag, zonder aankondiging vooraf.

Ik heb met M. gesproken en hoewel wij slechts over de procedure in Nederland en het Europese Hof mochten praten, hebben wij toch over andere dingen gesproken.

Ik vind dat ik daar goed aangedaan heb.

Legt verweerder verder nog stukken ter zake het uitoefenen van de functie van amicus over?

Verweerder:

Dat is een goede vraag. Eerder heb ik klager gevraagd zijn pleitnota ten behoeve van het kort geding over te leggen.

Voorzitter:

De pleitnota is U toch toegezonden door de griffier?

Verweerder:

Nee, dat is niet gebeurd. Het doet er verder niet toe. Het is niet belangrijk.

Mr. Steijnen:

Het is niet onbelangrijk. U kunt de stukken krijgen.

Verweerder:

Dat is flauw. Eerst vraag ik om een afschrift en dan zegt U dat U dat niet doet. Ik vraag de Raad een beslissing te nemen.

Voorzitter:

Voor ons is het illustreren van de functie van amicus curiae voldoende. Nadere stukken behoeven niet overgelegd te worden.

Mr. Steijnen:

Indien verweerder in de andere klachtzaak, waarin ik U gewraakt heb, wel een preliminary motion zou overleggen, zie ik mij genoodzaakt uitvoerig aan te geven hoe wij de zaak behandeld hebben.

Voorzitter:

Dat is de andere klacht. Wij spreken nu over de klacht die U namens M. heeft ingediend tegen verweerder.

Mr. Steijnen:

Dat is inderdaad de andere klacht. Hoe ik en mijn cliënt denken over de positie van amicus curiae is al bekend. Ik wil besluiten met een brief van mr. S. die hij mij spontaan heeft toegestuurd. Deze gaat over de positie en het verschijnsel van amicus curiae. Mr. S. schrijft mij onder meer dat een amicus curiae in het Anglo-Saksische systeem bekend is doch dat er hier in Europa met de nodige scepsis tegenaan gekeken wordt. In Europa kennen wij de "Pflichtverteidiger", een figuur dat op de amicus lijkt, en in Nederland is de amicus te vergelijken met een ambtshalve toegevoegd advocaat. Van belang is voorop te stellen dat de amicus niet tegen de belangen van M. in mag gaan. Volgens de gedragscode van de Europese Unie kan een advocaat voor een verdachte optreden, indien deze de advocaat opdracht heeft gegeven. Dit valt moeilijk te rijmen met de benoeming van de amicus door het Tribunaal. De belangen van de cliënt zijn dan niet meer bepalend voor de wijze van de behandeling van zijn zaak. Hier begint de schoen te wringen. Wie bepaalt namelijk het belang van de verdachte? Wiens strategie dient gevoerd te worden? Die van de verdachte of van de advocaat? Wie is dominus litis? Het bepalen van de strategie is aan de verdachte. Zo had M. als uitgangspunt een uitsluitend politieke verdediging te voeren. Als M. dat wenst en de amicus niet, wordt er een grens overschreden. Een vriend van het Tribunaal wordt dan een vijand van de verdachte. Ik sluit mij bij de inhoud van de brief van mr. S. volledig aan. M. wilde zich zelf verdedigen en een politieke verdediging voeren. Verweerder had zich er dus buiten moeten houden.

Verweerder:

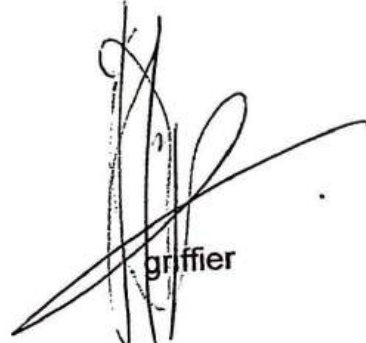
Het is verrassend kennis te nemen van hetgeen mr. S. schrijft, die op het gebied van de amicus niet deskundig is. Ik laat het verder maar. Bij het Rwanda-tribunaal is al aan de orde geweest hoe er gehandeld moet worden indien de verdachte geen advocaat wil. Verder kent iedereen het arrest van de "Rote Armee Fraktion"; de verdachten kozen ook hier voor een politieke verdediging en het gerecht benoemde nog een "Plichtverteidiger". Deze laatste kon niet als advocaat fungeren. Een amicus verleent echter, anders dan een "Plichtverteidiger", géén bijstand aan de verdachte. Het betoog van mr. S. rondom de "Plichtverteidiger" kan ik dan ook niet volgen.

Over de kwestie van de moties nog het volgende. Door de amici zijn géén moties ingediend. Dat heeft M. uitsluitend zelf gedaan. Ik kan mij voorstellen dat hij daar nu spijt van heeft, maar het is wel gebeurd. De amici hebben niet meer dan een "brief" ingediend. De amicus adviseert de rechter ten aanzien van wat de partijen zeggen en neemt geen partijstandpunt in. Klager wil kennelijk een beauty-contest, waarin de pleitnota met de "brief" vergeleken wordt. Ik geloof niet dat dat de bedoeling is.

De voorzitter sluit de behandeling en deelt mede dat uitspraak zal volgen op 26 mei 2003.

Waarvan proces-verbaal!

voorzitter

griffier

Voor afschrift conform
verzonden op:

25 JUNI 2003

mr. drs. M.J. Wolf
griffier

Opinie

Joegoslavië-tribunaal

Kanttekeningen bij de amici curiae

Door de aanstelling van Vrienden van het hof frustreert het Joegoslavië-tribunaal het recht van Milošević om zijn eigen verdediging te voeren. Deze stelling verdedigt N.M.P. Steijnen, advocaat van Milošević in juridische aangelegenheden buiten het tribunaal.

Mr. M. Wladimiroff reageert.

mr. N.M.P. Steijnen
advocaat te Zeist en lid van het International Committee for the Defense of Slobodan Milošević

Het recht om de eigen verdediging te voeren – 'to defend himself in person' – is een minimumgrondrecht (art. 6 EVRM, art. 14 IVBPR; zie art. 26 van het Statuut van het Joegoslavië-tribunaal). Of wanneer de eis mag worden gesteld van een plechtige rechtsbijstand, is kwetsbaar. Zo wordt in het Nederlandse stelsel weliswaar aan dit recht in overwegende mate tegemoetgekomen, maar wordt daarnaar geen absoluut karakter toegekend, zie de verplichte vertegenwoordiging bij cassatie in strafzaken. Ook het Europese Hof laat toe dat in sommige gevallen de wetgever wellicht rechtsbijstand verplicht mag stellen als de aard van de procedure dit vereist. Maar voor procedures waarvoor expliciet wordt bepaald dat het voeren van de eigen verdediging een basisrecht is – zoals de processen van het Joegoslavië-tribunaal – moet dit recht voluit worden gerespecteerd. Zo ook jegens Milošević, die steeds weer heeft onderstreept zijn verdediging te willen voeren.

Objectief perspectief

Nu heeft het tribunaal in het geval van Milošević drie amici curiae aangesteld, op voorstel van de Nederlandse advocaat mr. Wladimiroff. In het *Advocatenblad* 2001-16 (21 september 2001) zei Wladimiroff over zijn aanstelling: 'Mij leek dat zo iemand [een amicus curiae] ook in het geval van Milošević de verdediging op zich zou kunnen nemen, maar dan zonder dat Milošević de cliënt is. Onafhankelijk van de verdachte geven we het objectieve perspectief van de verdediging.' (p. 621). Hoe een verdediging kan bestaan zonder cliënt is natuurlijk een diep raadsel. En van eenzelfde onzinnigheid is dat er zoiets zou zijn als een 'objectief perspectief van de verdediging' dat 'onafhankelijk van de verdachte'

zou kunnen bestaan. Want wie anders dan Wladimiroff en zijn mede-amici maken uit wat dat 'objectieve perspectief van de verdediging' is? En daarmee blijkt dat 'objectief' verdedigingsperspectief zo subjectief als maar zijn kan, en bovendien is het 'onafhankelijk van de verdachte', dat wil zeggen geheel los van wat de verdachte daarvan vindt.

Waarom is het Joegoslavië-tribunaal dan toch meegegaan met een dergelijke constructie? De motivering in de aanstellingsbeschikking luidde dat dit 'wenselijk' werd geacht en 'van belang om een fair trial te verzekeren'. Het tribunaal kon zich hiermee profileren als wezenlijk bekommerd om een 'fair trial' voor Milošević. En dat was hoognodig, om te maskeren wat er inmiddels was gebeurd met het recht 'to have adequate facilities for the preparation of his de-

Hij trad voor Milošević op in het kort geding dat door de ex-president werd aangespannen tegen de Nederlandse Staat na diens uitlevering en detentie in Den Haag; aansluitend voerde hij, in samenwerking met de Franse advocaat Vergès, de Canadese advocaat Black en anderen, als gemachtigde van Milošević een procedure voor het EHRM.

Het gebouw van het Joegoslavië-tribunaal

Foto: ANP / Rbm Utrecht

ence' (art. 6 EVRM, art. 14 IVBPR en art. 21 van het tribunaal-statuut).

5.4. Amici curiae

Milošević wilde zelf zijn verdediging voeren maar deed geen afstand van zijn recht op voldoende faciliteiten om zijn verdediging goed voor te bereiden. Reeds ten tijde van detentie in Belgrado en vóór zijn uitlevering naar Den Haag had hij zich voorzien van een internationaal team van advocaten, het International Committee for the Defence of Slobodan Milošević (ICDSM), dat hem zou assisteren bij de voorbereiding van zijn verdediging. Maar de tribunaal-administratie heeft stelselmatig de samenwerking van Milošević met dit team geprobeerd te saboteren en te verhinderen.

Allereerst werd de toegang tot Milošević zoveel mogelijk beperkt, door eenvoudig niet te responderen op een verzoek om toelating. Werd dan uiteindelijk, na veelvuldig rappelleren, incidenteel wel toestemming gegeven tot een bezoek, dan werd dit voorgesteld als goedgunstigheid van een voor het tribunaal volstrekt onverplicht karakter. De toegang werd dan in tijd strikt gelimiteerd, confidentieel contact werd onmogelijk gemaakt en uitwisseling van stukken werd verboden. Herhaaldelijk moest wor-

den vastgesteld dat correspondentie verstuurd naar Milošević, niet bij hem aankwam. Uiteindelijk werd de Canadese advocaat Christian Black door de tribunaal-administratie geheel in de ban gedaan, omdat hij uitlatingen van Milošević had doorgegeven aan de Duitse pers.

Ten slotte kwam het tribunaal, geheel onverwacht en buiten overleg met betrokkenen, met een benoemingsbesluit van Ramsey Clark en Livingston tot 'vaste legal advisers' van Milošević, met het alleenrecht om als zodanig op te treden. Clark, verbonden met het ICDSM, werd alleen al door zijn leefrijd verhinderd om veelvuldig de oceaan over te steken en Livingston is zowel bij het ICDSM als bij Milošević onbekend. Bij voorbaat was duidelijk dat deze constructie voor Milošević volstrekt onaanvaardbaar was. Met deze manipulatie slaagde de tribunaal-administratie erin om de deur definitief gesloten te krijgen voor de door Milošević zelf gekozen legal advisers.

Mij trof op hoofdlijnen eenzelfde bejegening, maar omdat ik als advocaat voor Milošević optrad in Nederlandse rechtsprocedures, kon het contact met mijn cliënt niet volledig worden uitgesloten. Wel stond de schaarse toegang die mij werd verleend

onder de uitdrukkelijke restrictie dat slechts gesproken mocht worden over de Nederlandse rechtsprocedure en werd elk contact gemonitord. Dit laatste werd pas anders toen ik door Milošević gemachtigd werd om een procedure aanhangig te maken bij het Europese Hof voor de rechten van de mens. Ook hier ging de tribunaal-administratie pas overstag onder druk van een dreigend kort geding en onder de zure kanttkening dat het eigenlijk niet aan de inhoud van dit Agreement gebonden is, omdat het tribunaal geen verdragspartij is.

Toen het proces begon, verkeerde Milošević dan ook in een hopeloos geïsoleerde positie. Hij beschikte slechts over een vaste telefoonlijn met zijn partij-achterban in Belgrado en zijn twee Joegoslavische huisadvocaten mr. Tomanovic en mr. Ognjanovic. Na veelvuldig beklag hierover heeft het tribunaal de contactmogelijkheden met de beide Joegoslavische advocaten iets versoepeld. Dit betekent niet dat de enorme achterstand die Milošević heeft tegenover het machtige en omvangrijke apparaat van de Prosecutor verkleind zou zijn. Met kunst en vliegwerk, probeert Milošević van zijn procesvoorbereiding het beste te maken.

Uitgemanoeuvreed

Met de benoeming van de amici curiae werd dit alles gecamoufleerd. Bovendien behoren de amici curiae tot de hofhouding van het tribunaal, en worden ze daardoor gecontroleerd, terwijl de ICDSM-adviseurs tot het kamp van Milošević behoren en zich aan disciplinerende door het tribunaal onttrekken. De drie amici kregen alle rechten die normaal ook aan een gekozen advocaat worden toegekend, inclusief het recht alle soorten 'motions' in te dienen en 'submissions' te maken en kruisverhoren af te nemen en ook overigens te handelen 'in any other way designated counsel considers appropriate in order to secure a fair trial'. Hiermee beschikt het tribunaal over een aantal pseudo-advocaten dat bovendien fungeert als breekijzer voor de processtrategie van Milošević, die er vanuit gaat dat het tribunaal onrechtmatig is.

Een voorbeeld. Milošević heeft er steeds op gehamerd dat zijn ontvoering uit

Joegoslavië en zijn detentie in Scheveningen onrechtmatig waren en dat hij het tribunaal beschouwde als een illegitieme instelling. De trial chamber vroeg Milošević uiteindelijk dit maar op papier te zetten. Onmiddellijk rogen ook de amici curiae aan het werk om de bezwaren tegen de rechtmatigheid te formuleren, maar anders dan Milošević kwalificeerden zij hun paper uitdrukkelijk als een 'preliminary motion'. Daarmee verschaften ze het tribunaal de gelegenheid om het paper van Milošević en van de amici curiae zonder onderscheid als een gezamenlijke 'preliminary motion' te beschouwen, en dus als een stuk vallend binnen de procedurevoorschriften van het tribunaal. Zodat het tribunaal de daaropvolgende behandeling ter zitting kon beschouwen als een formele zitting, waarin mede aan de orde kon zijn de habeas corpus-kwestie, waaromtrent een specifieke regulering in de tribunaal-bepalingen ontbreekt. Zonder dat Milošević zich daar ook maar een seconde van bewust was, werd zo het kader geschapen voor een voorziening door de trial chamber in het habeas corpus-vereiste. Hij kon zich daarop niet voorbereiden en werd op dit punt uitgedaanoeuvreerd.

Foto: ANP

Steven Kay en Mischa Wladimiroff bij het Joegoslavië-tribunaal

De uitlezingen als door de trial chamber aan Wladimiroff toegeschreven hebben Milošević tot hernieuwde actie tegen de amici aangezet. Het ontslag van Wladimiroff is niet het einddoel, dat is de terugtrekking van alle amici. Milošević wil ondanks dat recente ontslag een uitspraak

van de tuchtorganen van de Nederlandse balie over het optreden van Wladimiroff, mede in de hoop dat een dergelijke uitspraak munitie oplevert tegen de overige amici.

Reactie

Volgens mr. M. Wladimiroff heeft de amicus geen enkele relatie met de verdachte, in dit geval Milošević, en is hij eerder te vergelijken met een advocaat-generaal bijvoorbeeld bij het Europese Hof van Justitie

Mr. M. Wladimiroff
advocaat te Den Haag

De door mr. Steijnen verdedigde stelling heeft geen weerklank gevonden bij de rechters van het Joegoslavië Tribunaal (ICTY). Hoewel ik geen voorstander ben van het doorprocederen buiten de rechtszaal, geef ik hieronder bij wege van uitzondering op verzoek van de redactie van het *Advocatenblad* een reactie.

Legitimiteit tribunaal

Het is vaste rechtspraak dat het ICTY legaal is opgericht en dat het competent is binnen zijn statutaire jurisdictie¹. Bovendien wordt het tribunaal door de partijen van het voormalige Joegoslavië erkend in het door Milošević ondertekende Dayton Akkoord.² Om hem moverende redenen erkent de verdachte het ICTY nu niet meer en meent hij dat het een 'false tribunal' is. Anders dan mr. Steijnen doet voorkomen, heeft de verdachte zelf bezwaar gemaakt en heeft de verdachte in augustus 2001 een Preliminary Protection Motion ingediend.³ Op verzoek van de rechters hebben de amici curiae op 19 oktober 2001 een Brief on Jurisdiction ingediend, waarin zij de argumenten van de verdachte van juridische beschouwingen voorzien. Bij beslissing van 8 november 2001 verklaren de rechters, onder meer met een verwijzing naar de hierboven genoemde

jurisprudentie, de bezwaren van de verdachte ongegrond.⁴

Amicus curiae

De consequentie van de ontkenning van de legitimiteit van het tribunaal is dat de verdachte geen advocaat wil, omdat hij meent dat het een daad van erkenning van het proces zou zijn. De verdachte heeft, geheel in overeenstemming met het Statuut van het tribunaal, dat het recht van een verdachte zichzelf te verdedigen uitdrukkelijk erkent,⁵ ervoor gekozen geen raadsman te aanvaarden. Omdat in een accusatoir systeem de procesvoering uit balans kan raken wanneer een verdachte geen raadsman wil, heeft het procesrecht van het ICTY van begin af aan, net zo als dat in Angelsaksische rechtsstelsels het geval is, voorzien in de mogelijkheid van een amicus curiae.⁶ Een amicus wordt benoemd door

de rechters en een zodanige benoeming heeft, gezien het recht zichzelf te verdedigen, niet tot strekking dat de amicus als raadsman wordt toegevoegd aan de verdachte. De amicus treedt niet op voor of namens de verdachte en heeft geen professionele relatie met de verdachte. De amicus vervult zijn functie vanuit een eigen verantwoordelijkheid op uitnodiging van de rechters ten behoeve van de rechtspleging.

De Trial Chamber heeft een ander vastgelegd in een aantal orders⁷ die de amicus instrueren 'to assist the Trial Chamber by (a) making any submission properly open to the accused by way of preliminary or other pre-trial motion, (b) making any submissions and objections to evidence properly open to the accused during the trial proceedings and cross-examining witnesses as appropriate, (c) drawing to the attention

of the Trial Chamber any exculpatory or mitigating evidence, or (d) acting in any other way which designated counsel considers appropriate in order to secure a fair trial' later aangevuld met de opdracht '[to] assist the Trial Chamber by (1) drawing the attention of the Trial Chamber to any defences, for example, self-defence, which may properly be open to the accused to raise on the evidence and (2) making submissions as to the relevance, if any, in this trial of the NATO air campaign in Kosovo.'⁸

De amicus als advocaat-generaal

Afgezien van de feitelijke gang van zaken zou men de amicus kunnen vergelijken met een advocaat-generaal bij het Europese Hof van Justitie of het Europese Hof voor de Rechten van de Mens, die de rechters onafhankelijk adviseert over de merites van de

zaak. Tegen deze achtergrond is er geen sprake van dat een amicus op enigerlei wijze als advocaat optreedt of dat hij hoe dan ook als belangenbehartiger van de verdachte optreedt. Hij is niet aan de verdachte toegevoegd en hij wordt niet door de verdachte geïnstrueerd, noch treedt hij in diens bevoegdheden als advocaat in eigen zaak. Een beoordeling van de amicus curiae in vergelijking met een raadsman naar nationaal recht miskent het eigen karakter van de amicus in het autonome systeem van het ICTY.

Noten

- 1 Appeals Chamber ICTY in de Tadić zaak (IT-94-I-AR72), gepubliceerd in Annotated Leading Cases of International Criminal Tribunals, vol. 1, 1999, p. 33-139. Zie ook instemmende Separate Opinions van Judge Li, Judge Abi-Saab, Sidhwa en de Separate Declaration van Judge Deschenes. Beslissing van Trial Chamber I ICTR van 18 juni 1997 in de Kenyabashi zaak (ICTR-96-15-T). EHRM in de zaak Naletilic van 4 mei 2000 (2000-V-p. 491-495) herhaald in de niet-ontvankelijk verklaarde klacht van Milošević tegen Nederland, na Pres. Rb Den Haag in Milošević/Staat van 31 augustus 2001 (KG 2001, 258).
- 2 Dayton Akkoord van 10 november 1995.
- 3 Preliminary Protection Motion van de verdachte van 9 augustus 2001, para 8 en een Memorandum van de verdachte van 30 augustus 2001 met bijlagen. Zie ook de door de verdachte geschreven notitie van 2 juli 2001 en de transcripten van de zittingen van 3 juli en 30 augustus 2001;
- 4 Beslissing van de Trial Chamber III in de Milošević zaak (IT-99-37-PT).
- 5 Art 21, lid 4 aanhef en onder d van het Statuut luidt: In the determination of any charge against the accused pursuant to the present Statute, the accused shall be entitled to the following minimum guarantees, in full equality: [...] d. to be tried in his presence, and to defend himself in person [...]
- 6 Regel 74 van de Rules of Procedure and Evidence luidt: A Chamber may, if it considers it desirable for the proper determination of the case, invite or grant leave to a State, organization or person to appear before it and make submissions on any issue specified by the Chamber.
- 7 Order inviting designation of amicus curiae in de zaak Beslissing van Trial Chamber I van 18 juni 1997 in de Kenyabashi zaak (ICTR-96-15-T) van 30 augustus 2001, van 30 oktober 2001 en van 23 november 2001.
- 8 Order concerning amici curiae van 11 januari 2002.

(advertentie)

BRAAKMAN ADVOCATEN

Advocatenkantoor Braakman te Helmond
zoekt voor de algemene praktijk een

STAGIAIRE/MEDEWERKER

Ervaring in de rechtspraktijk en/of een reeds gedeeltelijk doorlopen stage strekt tot aanbeveling. Schriftelijke sollicitaties met curriculum vitae binnen veertien dagen na heden te richten aan:

Braakman Advocaten
Mierloseweg 5
5707 AA Helmond
T.a.v. Mr L. C. J. Sars
Tel.: 0492 - 544415

FIF 33

RECHERCHE- EN INFORMATIEBUREAU

Ten behoeve van de advocatuur en het bedrijfsleven.
Vooraanstaand in bedrijfsrecherche in binnen- en buitenland.

- onwettig ziekteverzuim
- overtreiding concurrentiebeding
- diefstal/verduistering
- handelsinformatie
- fraude
- privé-onderzoeken

Telefoon : 010 - 477 33 22 E-mail : info@fif33.nl
Fax : 010 - 477 08 30 Internet : www.fif33.nl

Vraag onze brochure aan voor ons totaalpakket aan diensten.

Bezoekadres: Heemraadssingel 186, 3021 DM Rotterdam
Correspondentieadres: Postbus 25230, 3001 HE Rotterdam

Sagittarius

Van: "Sagittarius" <sagitar@hetnet.nl>
Aan: "Prof. jhr. mr. M. Wladimiroff"
Verzonden: donderdag 27 februari 2003 13:22
Onderwerp: Re: Milosevic
Waarde Wladimiroff,

Als het kennelijk zelfs niet de moeite vond om een afschrift van uw preliminary motion in dossier te houden, dan wijst u daarmee uit dat het, ook naar uw eigen inzicht, hier kennelijk een niemandalletje betrof.

Ik neem niettemin aan dat voor u, bij het ICTY dan wel via uw oud-mede amici, voldoende mogelijkheden bestaan om desgewenst in het bezit van dit stuk te stellen.

hoogachtend,

N. Steijnen

----- Original Message -----

From: Prof. jhr. mr. M. Wladimiroff
To: 'sagitar@hetnet.nl'
Sent: Thursday, February 27, 2003 12:06 PM
Subject: Milosevic

Geachte confrère,

Met het oog op de zitting van 17 maart a.s. breng ik nogmaals mijn brief van 17 februari onder Uw aandacht nu ik van U geen enkele reactie ontving. Ik vraag U opnieuw mij een afschrift toe te sturen van de door U genoemde 'preliminary motion'.

Hoogachtend,

M. Wladimiroff

Deze e-mail is door E-mail Virus Scan van Het Net gecontroleerd op virussen. Zie voor meer informatie: <http://www.hetnet.nl/evs/>

WLADIMIROFF WALING SCHREUDERS
a d v o c a t e n

Prof. jhr. mr. M. Wladimiroff
Dr. mr. C. Waling
Mr. J.W. Wladimiroff-Nater*
Mr. D.S. Schreuders**

Mr. B. Benard
Mr. T.B. Trotman
Mr. A.K. Oostlander-Vos*
Dr. mr. P.M. van Russen Groen
Jkvr. mr. A. Wladimiroff

* tevens (echtscheidings)bemiddelaar
** tevens belastingkundige

Samenwerkend met
S.W. Kay Q.C.
S.P.T. de Bertodano
G.K. Higgins
barristers, Londen

Jan van Nassastraat 113
2596 BS Den Haag
Postbus 93102
2509 AC Den Haag
telefoon: +31 (0)70 416 66 16
fax: +31 (0)70 322 69 40
e-mail: info@wlaws.com

De weledelgestrenge heer
Mr. N.M.P. Steijnen
Couwenhoven 52-05
3703 ER Zeist

direct telefoonnummer: +31 (70) 416 66 16
direct email: m.wladimiroff@wlaws.com
17 februari 2003
klacht 171

Geachte confrère,

Zoals U weet ben ik geen amicus curiae meer in de zaak Milosevic. In verband daarmee verzoek ik U mij afschrift te sturen van de "preliminary motion" waarover U schrijft in Uw brief van 29 januari 2003 aan de griffier van de Raad van Discipline. Ik kan dan zonodig gevolg geven aan Uw "uitdaging" deze motie aan de Raad over te leggen.

Intussen verzoek ik U ook mij afschrift te doen toekomen van Uw pleitnota in de zaak Milosevic/Staat der Nederlanden, welke notitie U reeds hebt ingezonden naar de Raad van Discipline zonder mij daarvan afschrift te sturen.

Afschrift dezès zend ik ter kennisneming aan de griffier van de Raad van Discipline.

Met vriendelijke groet,

M. Wladimiroff

RAAD VAN DISCIPLINE in het ressort 's-Gravenhage

Secretariaat: Postbus 240, 4330 AE Middelburg
telefoon (0118) 65 60 60 telefax (0118) 63 61 78

Griffier : mr. drs. M.J. Wolf
Plv. griffier : mw. mr. A.H. van Haga
: mr. P. Rijpstra
: mw mr. M. Boender - Radder

STRIKT VERTROUWELIJK

De Weledelgestrenghe Heer
Mr. N.M.P. Steijnen
Couwenhoven 52-05
3703 ER ZEIST

Middelburg, 28 januari 2003

Geachte confrère,

Inzake : mr. N.M.P. Steijnen nms S. Milosevic / prof. jhr. mr. M. Wladimiroff
Ons nr : R. 2089/02.85

Hiermee bericht ik u dat de Raad van Discipline bovenstaande klachtzaak in het openbaar zal behandelen op maandag 17 maart 2003 te 13.40 uur.

De zitting zal worden gehouden in één der zittingszalen in het Paleis van Justitie aan de Prins Clauslaan nr. 60 te 's-Gravenhage.

Ik roep u hierbij op alsdan aanwezig te zijn en mij uw komst naar de zitting omgaand te bevestigen.

Behoudens onvoorziene omstandigheden zal de Raad als volgt zijn samengesteld:

plv. voorzitter: mr. R.J. van Boven;

leden : mr. W.E. Merens, mw. mr. J.C. van den Dries,
mr. W.J. Hengeveld, mw. mr. H.E. Meerman;

plv. griffier : mw. mr. A.H. van Haga

*Nieuw adres, telefoon- en faxnummer van
het Secretariaat:*

Postbus 240
4330 AE Middelburg
Telefoonnummer 0118 - 65 60 60
Faxnummer 0118 - 63 61 78

RAAD VAN DISCIPLINE in het ressort 's-Gravenhage

Voor de goede orde deel ik u nog mede, dat de Raad van Discipline slechts in uitzonderlijke gevallen een uitstel van de behandeling zal toestaan.

Indien u nog stukken wenst te overleggen, dienen deze uiterlijk twee weken voor de zitting in mijn bezit te zijn. Indien u het klachtdossier wenst in te zien kunt u daarvoor ook tot uiterlijk twee weken voor de zitting een afspraak maken met mijn secretaresse.

Ik wijs u erop dat de klager en de advocaat tegen wie de klacht zich richt zich desgewenst bij de behandeling door een advocaat kunnen laten bijstaan. De Raad heeft de bevoegdheid bijstand door een persoon die geen advocaat is te weigeren.

In verband daarmee ontvang ik, indien u zich door een niet-advocaat wilt laten bijstaan, daarvan gaarne zo spoedig mogelijk bericht onder vermelding van naam, adres en functie van de gemachtigde.

Met vriendelijke groet,

M.J. Wolf,
griffier

**Nieuw adres, telefoon- en faxnummer van
het Secretariaat:**

**Postbus 240
4330 AE Middelburg
Telefoonnummer 0118 - 65 60 60
Faxnummer 0118 - 63 61 78**

RAAD VAN DISCIPLINE in het ressort 's-Gravenhage

Secretariaat: Postbus 240, 4330 AE Middelburg
telefoon (0118) 65 60 60 telefax (0118) 63 61 78

Griffier : mr. drs. M.J. Wolf
Plv. griffier : mw. mr. A.H. van Haga
: mr. P. Rijpstra
: mw mr. M. Boender - Radder

STRIKT VERTROUWELIJK

De Weledelgestrenghe Heer
Mr. N.M.P. Steijnen
Couwenhoven 52-05
3703 ER ZEIST

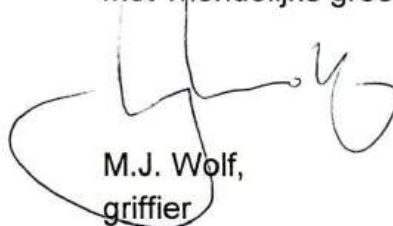
Middelburg, 17 januari 2003

Geachte confrère,

Inzake : mr. N.M.P. Steijnen nms S. Milosevic / Prof. jhr. mr. M. Wladimiroff
Ons nr : R. 2089/02.85

In verband met het agenderen van hoger genoemde klachtzaak voor een zitting van de Raad van Discipline verzoek ik u mij per omgaande te berichten of uw cliënt, de heer S. Milosevic, voornemens is ter zitting aanwezig te zijn.

Met vriendelijke groet,

M.J. Wolf,
griffier

*Nieuw adres, telefoon- en faxnummer van
het Secretariaat:*

Postbus 240
4330 AE Middelburg
Telefoonnummer 0118 - 65 60 60
Faxnummer 0118 - 63 61 78

Raad van Discipline in het ressort
's-Gravenhage
Mr M.J. Wolf, griffier
Postbus 240
4330 AE MIDDELBURG

Ref. WdV/wk
Datum 10 december 2002

Inzake: K171 2001/2002 Mr N.M.P. Steijnen (namens S. Milosevic) /
Prof.jhr. mr M. Wladimiroff

Geachte confrère,

Hierbij zend ik ter behandeling aan u door de klachten van mr N.M.P. Steijnen, namens mr S. Milosevic tegen mr M. Wladimiroff.

In de oorspronkelijke klachtbrief van 19 september 2001 (**bijlage 1**) is sprake van een tweetal klachten. De eerste klacht betreft de positie die mr Wladimiroff heeft bewerkstelligd c.q. ingenomen als amicus curiae van het Joegoslavië-Tribunaal (ICTY) in de zaak Milosevic. Milosevic vindt die een inbreuk op zijn verdedigende bevoegdheden want haaks staan op zijn verdedigingsstrategie. Zie ik het goed dan formuleerde mr Steijnen in diens brief van 10 oktober 2002 dit in de kern als volgt:

"Is het voor een (Nederlands) advocaat geoorloofd – los van wat enig rechtscollege daarvan vindt – iemand, tegen diens uitdrukkelijke wil, handelingen op te dringen die een prerogatief van de verdediging vormen."

datum 10 december 2002

p. 2

Tweede onderdeel van de klacht is dat mr Wladimiroff middels een interview, gepubliceerd in de Haagsche Courant op 12 september 2002, nadrukkelijk een 'schuldig' over Milosevic zou hebben uitgesproken en daarmee grove indruk heeft gemaakt op de "presumptio innocentiae. Dit wordt door mr Steijnen gekenschetst als een 'opzettelijk kwaadaardige dan wel uit louter onbenul voorkomende poging om de uitspraak van het schijntribunaal te beïnvloeden". Milosevic is van mening dat mr Wladimiroff zich hiermee tot een verlengstuk van de aanklagers heeft gemaakt en hem hierdoor een onherstelbare schade heeft toegebracht.

Bij brief d.d. 24 september jl. heb ik mr Wladimiroff gevraagd om op de klacht te reageren (**bijlage 2**). Bij brief d.d. 2 oktober 2002 - met een zestal producties - (**bijlage 3**) reageerde mr Wladimiroff op de klacht. Voor wat betreft zijn benoeming tot amicus curiae geeft mr Wladimiroff aan dat deze berust op regel 74 van de Rules of Procedure and Evidence en dat de taak van de amici uit deze regel voortvloeit en nader is bepaald door opeenvolgende beslissingen van de strafkamer, die de zaak Milosevic behandelt. Mr Wladimiroff stelt niet voor of namens Milosevic op te treden en dat er geen enkele band tussen de verdachte en de amici bestaat, alsmede dat benoeming en optreden van amici uitgaat van het recht van Milosevic zichzelf te verdedigen.

Wat het betreffende interview betreft, geeft mr Wladimiroff onder verwijzing naar een tweetal bijlagen aan, de gewraakte woorden niet te hebben uitgesproken en het in hoge mate te betreuren dat bedoelde publicatie misverstanden in het leven heeft uitgeroepen. Bij brief van 9 oktober jl. zond ik de reactie van mr Wladimiroff door naar mr Steijnen (**bijlage 4**).

Bij brief van 10 oktober jl. (**bijlage 5**) gaf mr Steijnen namens Milosevic te kennen zijn klachten te handhaven en die aan uw Raad doorgeleid te willen zien. Naar aanleiding van persberichten met betrekking tot het ontslag van mr Wladimiroff als amicus curiae, verzocht ik mr Wladimiroff bij brief van 11 oktober jl. om mij te berichten over de motivering die terzake was gebezigd (**bijlage 6**).

Bij brief d.d. 11 oktober jl. zond mr Wladimiroff mij de beslissing van het ICTY van 10 oktober jl. (**bijlage 7**) Daarbij werd aangetekend dat uit de discussie ter zitting naar voren zou zijn gekomen dat aan de verdachte en het proces geen schade is toegebracht, maar dat het uit oogpunt van publieke perceptie niet gewenst was dat mr Wladimiroff als amicus aanbleef.

Bij brief van 13 oktober jl. werd deze laatste brief door mr Steijnen namens Milosevic betwist en de klacht volledig gehandhaafd (**bijlage 8**). Bij separate brief eveneens van 13 oktober jl. (**bijlage 9**) werd nog een nieuw aspect aan de klacht toegevoegd, omdat mr Wladimiroff in januari 2002 over zijn aanstelling had gezegd:

datum 10 december 2002

p. 3

"Het is de ultieme uitdaging, zoiets als: wie staat Hitler bij?"

Gevraagd werd om deze uitlating aan de klacht toe te voegen, waarbij het standpunt werd ingenomen dat de met Hitler gemaakte vergelijking voor Milosevic buitengewoon smadelijk en ook buitengewoon schadelijk werd geacht.

Bij brief van 22 oktober jl. (**bijlage 10**) verzocht ik mr Wladimiroff om op dit nieuwe aspect te reageren. Een kopie daarvan zond ik naar mr Steijnen, in het slot waarvan ik aangaf dat op grond van de beslissing van het ICTY mijns inziens niet valt te ontkennen dat mr Wladimiroff zich als amicus curiae op een bepaald ongelukkige c.q. onverstandige manier heeft uitgedrukt.

Bij brief van 24 oktober jl. (**bijlage 11**) zond mr Wladimiroff nog een publicatie uit Trouw van 9 januari 2002, waarin hij stelt dat in de context gezien de strekking van hetgeen hij aan het einde van het interview stelde, was dat Milosevic door de buitenwereld is gedemoniseerd. Mr Wladimiroff acht dat niet ongepast. In die brief wordt overigens ook gerept over een (toen aanstaande) publicatie van mr Steijnen in het Advocatenblad van 1 november 2002 en de reactie daarop van mr Wladimiroff. Deze stukken bevinden zich als bijlagen op de hierbij gaande inventarislijst.

Bij brief van 29 oktober jl. (**bijlage 12**) zond ik de reactie van mr Wladimiroff door naar mr Steijnen. Mr Steijnen reageerde uiteindelijk nog bij brief van 29 oktober jl. (**bijlage 13**). Daarin geeft mr Steijnen namens Milosevic te kennen dat hij van mening blijft dat de gemaakte vergelijking 'alle perken te buiten gaat' en uitlatingen en opvattingen zijn die voor Milosevic buitengewoon schadelijk worden geacht.

Kopie van deze brief en de hierbij gevoegde inventarislijst (zonder de hierop genoemde stukken, omdat zij daarover al beschikken) zend ik naar de mrs Steijnen en Wladimiroff.

Hoogachtend,

W. de Vries

INVENTARISLIJST

K171 2001/2002 Mr N.M.P. Steijnen (namens S. Milosevic)/ Mr M. Wladimiroff

1. Brief mr Steijnen d.d. 19 september 2002 (met 1 producties);
2. Brief ondergetekende aan mr Wladimiroff d.d. 24 september 2002;
3. Brief mr Wladimiroff d.d. 2 oktober 2002 (met 6 producties);
4. Brief ondergetekende aan mr Steijnen d.d. 9 oktober 2002;
5. Brief mr Steijnen d.d. 10 oktober 2002;
6. Brief ondergetekende aan mr Wladimiroff d.d. 11 oktober 2002;
7. Brief mr Wladimiroff d.d. 11 oktober 2002 (beslissing ICTY d.d. 10 oktober 2002);
8. Brief mr Steijnen d.d. 13 oktober 2002;
9. Brief mr Steijnen d.d. 13 oktober 2002 (nieuw aspect aan de klacht toegevoegd);
10. Brief ondergetekende aan mr Wladimiroff d.d. 22 oktober 2002;
11. Brief mr Wladimiroff d.d. 24 oktober 2002;
12. Brief ondergetekende aan mr Steijnen d.d. 29 oktober 2002;
13. Brief mr Steijnen d.d. 29 oktober 2002;
14. Publicatie Advocatenblad d.d. 1 november 2002 pagina 890 t/m 893.

Den Haag, 10 december 2002

Steijnen & Olof
Mr N.M.P. Steijnen
Couwenhoven 52-05
3703 ER ZEIST

Wladimiroff Waling Schreuders Advocaten
t.a.v. Prof. jhr. mr M. Wladimiroff
Postbus 93102
2509 AC DEN HAAG

Ref. WdV/wk
Datum 10 december 2002

Inzake: K 171 2001/2002 mr Steijnen (namens mr S. Milosevic)/ Prof jhr mr M. Wladimiroff

Geachte confrères,

Bovenstaand klachtdossier heb ik heden doorgeleid naar de Raad van Discipline in het ressort 's-Gravenhage.

Hierbij zend ik u een kopie van mijn aanbiedingsbrief en de zich daarbij bevindende inventarislijst, die zend ik u zonder de daarin genoemde stukken, omdat u daarover reeds beschikt.

Dit laatste is alleen anders voor wat betreft de laatste brief van mr Steijnen van 29 oktober jl. die ik nog niet aan mr Wladimiroff toezond. Volledigheidshalve kan Mr Wladimiroff genoemde brief hierbij nog aantreffen.

U verneemt nader van de griffier van de Raad van Discipline.

Postadres:
Postbus 11756
2502 AT Den Haag

Tel. (070) 5153782
Fax (070) 5153111

Deken van de Orde van Advocaten bij de Hoge Raad der Nederlanden
Mr W. de Vries

datum 10 december 2002

p. 2

Ik hoop u hiermee naar behoren te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

loco

W. de Vries